De Andere Krant

WANT ER IS MEER AAN DE HAND

DEANDEREKRANT.NL | INFO@DEANDEREKRANT.NL | REDACTIE@DEANDEREKRANT.NL

WEEKEDITIE
24 MEI 2025 | NR. 21

Geen toegang voor vrije pers

AI-illustratie: Marion de Backer

De burgerjournalisten Rico Brouwer en Djamila le Pair zijn regelmatig te vinden in de rechtszaal. Zij doen integraal verslag van rechtszaken waarvoor de reguliere media geen belangstelling hebben. Het gaat daarbij om dissidenten die in hun eentje tegenover de overheid staan, zoals Berber Pieksma, Willem Engel, Jan Bonte, Max van den Berg en David Icke. Per 1 juni kunnen de twee reporters hun werk niet meer doen, omdat zij geen opnames meer mogen maken in de rechtszaal. Rico Brouwer ziet de maatregel als symptomatisch voor deze tijd: “Onafhankelijke journalistiek wordt zo veel mogelijk tegengewerkt”. ▸ P3

Senator Eric Kemperman verlaat BBB-fractie ▸ 4

WHO drukt pandemieverdrag razendsnel door ▸ 12

Revolutie in gezondheidsbeleid VS gaat door ▸ 13

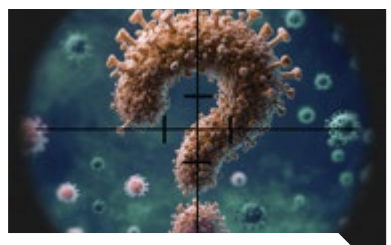

Debat: virussen, ziekmaker of verzinsel? ▸ 14

EU-verdragen niks waard bij strijd tegen windmolens

Sjoukje Dijkstra

Bewoners aan de Duits-Nederlandse grens in dorpen als Groesbeek en Gennep kijken machteloos toe hoe Duitsland voorbereidingen treft om tientallen 260 meter hoge windmolens voor hun neus te plaatsen. Bezwaar maken tegen de komst van deze megaturbines in het Duitse Reichswald is nagenoeg onmogelijk. Europese verdragen blijken waardeloos, de verantwoordelijke Duitse politicus stelt dat “Nederlanders niets te maken hebben wat in Duitsland gebeurt”.

Op basis van de Europese verdragen van Espoo (1991) en Aarhus (1998) zijn landen verplicht bij grensoverschrijdende milieuprojecten, zoals het plaatsen van windparken, burgers uit beide landen te betrekken bij de besluitvorming. Daarvan is bij de plaatsing van de turbines in het bosrijke Reichswald geen enkele sprake.

Stefan Roerink, lid van de actiegroep Geen Windturbines in het Reichswald, vertelt aan De Andere Krant dat hij samen met andere tegenstanders probeert Duitse bestuurders op andere gedachten te brengen, maar dat er geen doorkomen aan is. “In Duitsland moet een zienswijze persoonlijk, juridisch correct en ondertekend zijn. Een standaardbriefje telt niet. Inspraakrondes worden bewust op uithoeken van het Kreisgebied georganiseerd, die voor Nederlanders moeilijk bereikbaar zijn”, vertelt hij. Roerink heeft niet de illusie dat het tij gekeerd kan worden, omdat de strijd tegen de overheden volgens hem ongelijk is. “Wat is een verdrag nog waard als niemand het naleeft.”

▸ *Artikel op* **P6-7**

“Navo manipuleert publieke opinie in Nederland”

Karel Beckman

De Navo houdt zich systematisch bezig met ‘informatie-operaties’ (propaganda) en ‘psychologische operaties’ (psyops). Onafhankelijk onderzoeker Cees van den Bos ontdekte dat deze activiteiten veel verder gaan dan de meeste mensen beseffen. De Navo richt zich namelijk niet alleen op de vijand, maar manipuleert ook de publieke opinie in de eigen lidstaten. De alliantie beperkt zich daarbij bovendien niet tot militaire of veiligheidszaken, maar houdt zich ook bezig met politieke en maatschappelijke kwesties als klimaat en immigratie. Ook opvallend: de Navo werkt daarbij nauw samen met de EU. “Je kunt wel stellen dat de Navo in veel opzichten de strategische communicatie van de Europese Commissie verzorgt.”

Navo houdt zich ook bezig met klimaat en immigratie

Data-analist Van den Bos noemt de publieksbeïnvloeding door de Navo een ondermijning van de democratie. “Dit roept significante ethische vragen op. Het gebrek aan transparantie, de manipulatie van de publieke opinie, de subtiele sturing, en dat alles zonder oorlogsnoodzaak, bedoeld om de maatschappij een bepaalde kant op te sturen, is onacceptabel.”

▸ *Artikel op* **P8-9**

Neem een abonnement

▸ deanderekrant.nl/abonnement

€ 12,50 per maand
€ 140 per jaar
(inclusief digitaal abonnement)

LOSSE VERKOOP: € 4,00
ABONNEMENT V.A. € 2,70
JAARGANG 5
24 PAGINA’S
NUMMER 21

8 720828 452547 02125 BP

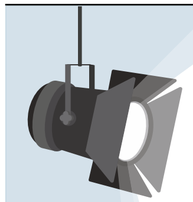

SCHIJNWERPERS

Inclusief Amsterdam De gemeente Amsterdam zoekt een nieuwe gemeentesecretaris, oftewel een algemeen directeur. Hij of zij is de belangrijkste adviseur van het college van Burgemeester en Wethouders als het gaat om samenwerking van ambtenaren. “Als leider in een inclusieve organisatie denk en handel je inclusief. Door cultuur- en religiesensitief te zijn, waardeer je een diverse, sociaal veilige en inclusieve werkomgeving”, staat onder andere bij gevraagde kerncompetenties. De baan valt onder schaal 19, en is dus goed voor een salaris van 12.379 euro bruto per maand, exclusief diverse extra’s. Geinteresseerde autochtone Nederlanders kunnen reageren, maar komen achteraan in de rij bij het sollicitatieproces. De gemeente heeft — heel inclusief — “een voorkeursbeleid vanaf schaal 15. Dit betekent dat voor alle functies vanaf schaal 15 bij gelijke geschiktheid de voorkeur uitgaat naar kandidaten van buiten Europese herkomst.”

Legionella Libelle, een blad voor de Nederlandse vrouw tussen de 25 en 55 jaar, waarschuwt haar lezers op te passen in de tuin. “Door een potje tuinieren een levensgevaarlijke longontsteking oplopen? Dat lijkt onwaarschijnlijk, maar kán gebeuren als je met de verkeerde potgrond werkt”, staat in een artikel over ‘de tuin onderhouden’. Het RIVM krijgt via een woordvoerder de kans te vertellen dat tuinieren geen sinecure is. Zakken potgrond die bijvoorbeeld bij tuincentra of bouwmarkten zijn gekocht, zijn potentiële ziekmakers. Daar moet “alert” mee omgegaan worden. “Maak bijvoorbeeld de zak open een paar dagen voordat je ermee werkt. En blijf niet in de damp staan als je dat doet”, aldus het rijksinstituut, dat op de site ook meldt dat er geen vaccin tegen de legionellabacterie bestaat.

Medisch noodgeval Nieuw fenomeen in de Nederlandse voetbalstadions: het spel stilleggen voor een medisch noodgeval op de tribunes. Tijdens FC Utrecht – Sparta op 14 mei waren er twee supporters onwel geworden. Vier dagen later, op 18 mei, waren er bij SC Heerenveen – Feyenoord opnieuw twee mensen die dringende medische hulp nodig hadden. Op 3 mei was er al een medisch noodgeval op de tribune bij NEC – Willem II. En op 25 januari van dit jaar werd de aftrap van FC Groningen – SC Heerenveen in de Euroborg uitgesteld vanwege een onwelwording. Opmerkelijk genoeg startte FC Utrecht in samenwerking met UMC Utrecht vorige maand een campagne waarin wordt gewaarschuwd voor plotseling hartfalen onder voetbalsupporters. Over de oorzaak van de ziekte van Plots tasten de experts in het duister.

Hitler-vergelijking Milan Schenk uit Teylingen verzet zich in zijn gemeente tegen de komst van een asielzoekerscentrum in Voorhout. De jonge FVD-politicus riep tijdens een speech een kleine menigte op in actie te komen via de maatschappelijke weg. Hij gaf de tip om bij de volgende verkiezingen de heersende partijen weg te stemmen. Zelf beloofde hij “de politieke weg volop te gaan benutten door vragen te stellen en het debat aan te gaan en de juiste argumenten aan te snijden”. Kortom, heel normale en behoorlijke taal voor een politicus. Journalist Piet van der Vooren van de Bollenstreekomroep zag desondanks wat anders in de keurige boodschap van Schenk. Van der Vooren plaatste op 𝕏 een foto van Adolf Hitler onder de toespraak met de tekst “Waar heb ik dit eerder gezien?”. Weinig mensen konden zijn post waarderen, blijkt uit de comments. “Een intens smerige opmerking”, aldus Ineke Magrijn. Schenk deed aangifte van smaad. Op naar de rechter.

NSC-transparantie “Er is een Nieuw Sociaal Contract nodig”, aldus Pieter Omtzigt bij de oprichting van NSC. Een belofte van de partij. “Meer transparantie en een betere informatiehuishouding — zodat de democratische controle op regering en overheid werkelijk kan plaatsvinden”. Vorige week deelde NSC-minister van Binnenlandse Zaken Caspar Veldkamp het volgende: “Het kabinet heeft besloten dat algemene en thematische ambtsberichten niet meer actief gepubliceerd worden op rijksoverheid.nl. Naast het feit dat er geen wettelijke verplichting bestaat om ambtsberichten actief openbaar te maken, is dit besluit in lijn met het hoofdlijnenakkoord en het regeerprogramma. Hierin is opgenomen dat ambtsberichten in beginsel niet meer openbaar worden gemaakt”, aldus Veldkamp.

Retourtje Tokio De Amsterdamse Groenlinks-wethouder Touria Meliani, voorstander van het krimpen van Schiphol, duurzaam beleid en onderdeel van het zelfbenoemde ‘groenste college van Nederland’, is samen met een ambtenaar voor vier dagen business class naar Tokio gevlogen voor een gesprek over kunst, cultuur en het nachtleven. De totale kosten van dit tripje: 17.122 euro. Meliani was zich van geen kwaad bewust en postte het inspirerend te vinden dat we “internationaal van elkaar kunnen leren”. JA-21-raadslid Kevin Kreuger bekritiseerde het tripje. “Om in GL-jargon/framing te blijven: dit staat qua CO_2-uitstoot gelijk aan ruim 21 jaar lang dagelijks 5 minuten douchen op 40 graden.”

Bestrijdingsmiddelen De biologische peulvruchten van een Groningse akkerbouwer — die liever anoniem blijft — zijn afgekeurd vanwege te hoge concentraties van het bestrijdingsmiddel propamocarb. Deze gifstoffen heeft de boer niet zelf over zijn vruchten gespoten, maar zijn afkomstig van de percelen van niet-biologische aardappeltelers om hem heen. Desondanks moet de biologische teler zelf opdraaien voor de kosten. Caring Farmers, een belangenvereniging voor ‘natuurinclusieve’- en kringlooplandbouw, luidt de noodklok. Zij roept de politiek op spuitnormen te verlagen en biologische boeren beter te beschermen door bufferzones in te stellen. De biologische teler uit Groningen moet ondertussen zijn verlies pakken. Het is onmogelijk te bewijzen van welk boerenbedrijf de gifstoffen precies afkomstig zijn en dus kan hij niemand aansprakelijk stellen. Bovendien zet hij in dat geval de burenrelatie op het spel. Caring Farmers geeft aan dat biologische boeren veel vaker “extra de pineut” zijn, doordat biologische teelten vaker worden getest dan normale landbouw.

De broertjes Tuinman Joost Tuinman, tot voor kort de plaatsvervangend commandant van de Nederlandse Taskforce Drones, is overgestapt van Defensie naar AIA Systems, een commercieel bedrijf dat drones produceert. Joost is de tweelingbroer van de huidige BBB-staatssecretaris van Defensie. Gijs Tuinman. Gijs heeft onlangs aangegeven dat hij voor 310 miljoen euro aan drones wil kopen voor Defensie. Juridisch gezien heeft de oorlogszuchtige tweeling niets fout gedaan, maar zelfs in het AD staat dat er binnen de legerleiding sprake is van een gevoel van ongemak. Op 𝕏 wordt het nieuws geduid als belangenverstrengeling en netwerkcorruptie. “Ik ben blij dat Nederland geen corruptie heeft, anders zou je er nog wat van gaan denken”, reageert Henk van Rossum cynisch.

COA-hotel Worldmeetings — een bedrijf dat zakelijke bijeenkomsten en diensten regelt voor andere organisaties — huurde voor de Navo-top in Den Haag (24 en 25 juni) het volledige Holiday Inn-hotel in Voorburg af. Alle 125 kamers, de vergaderzalen en de parkeergelegenheid werden vorig jaar september vastgelegd en waren bedoeld voor (relaties van) het ministerie van Buitenlandse Zaken. Eis: geen toegang voor derden, want de Navo-delegaties die komen willen geen pottenkijkers. Door de boeking — ter waarde van 240 duizend euro — is een dikke streep gegaan. Holiday Inn, in november vorig jaar overgenomen door Orion Hospitality Holding bv, liet recent weten dat slechts 45 kamers beschikbaar zijn. Het hotel wordt momenteel namelijk verbouwd, in opdracht van ht Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) dat het pand na de aanpassingen deels huurt. Op de bovenverdiepingen zullen tot zo’n tweehonderd asielzoekers ondergebracht worden. Worldmeetings stapte naar de rechter en kreeg gelijk. Het hotel moet zeker 150 duizend euro schadevergoeding neerleggen, dat betaald zal worden van het geld dat van het COA komt. Het COA wordt gefinancierd met belastinggeld afkomstig van het ministerie van Asiel en Migratie.

Work in progress bij De Andere Krant

SANDER COMPAGNER

Om mensen van dienst te zijn die met smart zitten te wachten op goed nieuws in deze krant, een overzicht van wat we met De Andere Krant de komende periode allemaal van plan zijn. Iedereen die zich aangesproken voelt, mag aansluiten, meedoen en meedenken.

Op 29 juni organiseren we samen met Bosvreugd Cultuurbos in Tilburg de tweede editie van De Andere Wereld-dag. Vorig jaar was het met 3000 bezoekers en een keur van nieuwe wereldinitiatieven, muziek, heerlijk eten en een kinderprogramma een fantastische dag. Ik ben ervan overtuigd dat het dit jaar weer zo zal zijn. Het programma volgt begin juni, maar aanmelden kan al met een e-mailtje naar event@deanderekrant.nl.

Afgelopen week hebben we de print-opdracht gegeven voor het vijfde boek van De Andere Krant: een bundeling van de messcherpe columns van Pieter Stuurman. De bundel is intern al ‘De rode pil van Pieter’ gaan heten, vanwege de dikte en de inhoud. Voor de zomervakantie is het boek te bestellen in onze webshop. Een ander boek, *Rechte Rug* van Ad Nuis, is al in herdruk vanwege de grote belangstelling.

In de afgelopen maanden is een vrijwilligersleger van inmiddels 80 mensen geformeerd. Deze zomer gaan we met al deze krachten en met de medewerkers van de krant het land in om op braderieën, markten en feesten kranten uit te delen, mensen buiten de bubbel te bereiken en onze lezers te ontmoeten. Wil je ook aansluiten bij ons vrijwilligerslegioen, of heb je ideeën waar we ons moeten laten zien, dan horen we dat heel graag!

We gaan ook banners langs snelwegen en hoofdwegen plaatsen. Deze gaan we voor een zacht prijsje verkopen in onze webshop, zodat steeds meer Nederlanders van ons bestaan op de hoogte raken.

Vanaf volgende week is het tweede katern van deze krant verleden tijd. We houden een krant van 24 pagina’s, maar als één geheel in plaats van twee losse delen. Met het tweede katern dat we tot nu toe hadden, maken we het lezers die hun krant willen doorgeven of ergens willen achterlaten niet makkelijker. De broodnodige inspirerende stukken die nu in het tweede katern staan, blijven natuurlijk gewoon komen. Die willen we eerder uitbreiden dan beperken.

We zullen ook aanwezig zijn bij de Navo-top in juni. Ruim voor de top sturen we een bijzondere poster mee met de krant, met een vriendelijke oproep aan Mark Rutte en consorten om eindelijk eens te gaan zorgen voor vrede in plaats van ons mee te slepen in een nieuwe verwoestende oorlog in Europa.

Deze zomer gaan we het land in om kranten uit te delen

Eind juni komen we weer met een themakrant, waar De Andere Krant ooit mee begonnen is. Samen met stichting Clintel gaan we weer aandacht geven aan alle zin en vooral onzin en waanzin rond het klimaatbeleid.

Nog meer goed nieuws: het aantal abonnees blijft groeien, hoewel we nog lang niet zijn waar we willen zij. Alle steun blijft hard nodig en welkom. ■

Onafhankelijke pers geweerd uit de rechtbank

Rico Brouwer | MKFOTOGRAFIE

“EEN FUNDAMENTELE INPERKING VAN DE VRIJE NIEUWSGARING”

Alleen journalisten met een erkende perskaart — zoals die van de Nederlandse Vereniging van Journalisten of de Internationale Federatie van Journalisten — mogen per 1 juni met opnameapparatuur de rechtszaal in. Onafhankelijk journalist Djamila le Pair ziet door deze persrichtlijn Nederland verder afglijden. “We waren ooit zo’n open, tolerant land.” Rico Brouwer van Potkaars stelt dat “als dit zo doorgaat, er een moment komt dat onafhankelijke journalistiek in de rechtszaal onmogelijk wordt.”

Hendriëlle de Groot

Rico Brouwer, initiatiefnemer van het burgerjournalistieke platform Potkaars, een kanaal met ruim 8800 volgers op 𝕏 en 6390 abonnees op Youtube, is sinds 2020 bij tientallen rechtszaken aanwezig geweest waarin burgers tegenover de overheid stonden. Hij filmde meer dan honderd rechtszaken integraal. “Ik ben begonnen met journalistiek, omdat ik zag hoe werd omgegaan met mensen als Edward Snowden en Julian Assange”, zegt Brouwer. “Mijn werk is een vorm van controle op de rechtsprekende macht.”

Vanaf 1 juni mag hij niet langer filmen in de rechtszaal, omdat er een nieuwe persrichtlijn is bedacht. Alleen journalisten met een geaccrediteerde perskaart van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), de Internationale Federatie van Journalisten, de politieperskaart of het Buitenlandse Persvereniging-lidmaatschap mogen dan nog met opnameapparatuur verslag doen van rechtszaken. Brouwer noemt dit “een fundamentele inperking van de vrije nieuwsgaring en het einde van de openbaarheid van rechtspraak zoals we die kennen.” Voor Nederlandse journalisten zoals hij, staat er nu maar één vorm van accreditatie open: de NVJ-kaart. “Voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog weert de Nederlandse rechtsspraak structureel journalisten uit de rechtszaal”, aldus Brouwer.

Al eerder werd zijn werk belemmerd. “Ik mocht advocaat Sidney Smeets, die onder vuur lag, niet filmen. Er werd iets vaags gezegd over privacy, terwijl iemand in toga in functie is.” Het komt volgens Brouwer geregeld voor dat zittingen last minute niet mogen worden gefilmd. “Als ik niet mag filmen, moet de rechter dat beargumenteren. Maar dat gebeurt vaak pas na aandringen, of helemaal niet.” Brouwer stelt dat de nieuwe richtlijn ertoe leidt dat verslaggeving alleen nog mag “bij de gratie van de rechtspraak, niet op basis van het recht van vrijheid van nieuwsgaring”.

Hij vervolgt: “Ik doe verslag van burgers die vreedzaam opkomen voor mensenrechten en in conflict komen met de staat of grote bedrijven. Daar zijn de grote media niet. Onder deze persrichtlijn word ik geweerd — zij niet.” Hij noemt de richtlijn “juridisch problematisch” en wijst op artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens: “Als je eisen stelt aan nieuwsgaring, moet je dat bij wet doen. Deze richtlijn is geen wet, maar wordt wel gebruikt om journalisten zoals ik te weren uit de rechtbank.”

Brouwer probeerde nog wel lid te worden van de NVJ, maar werd afgewezen, omdat hij niet voldeed aan de inkomenseis (zie kader). Hij schreef vervolgens een open brief naar vrijwel alle media die hij kende. Alleen De Andere Krant en Café Weltschmerz reageerden. “Ze hoeven niet op mij te reageren, maar wel op wat deze richtlijn betekent voor de openbaarheid van rechtspraak.”

Rechtbankverslaggever Djamila le Pair, die onder meer verslag doet van demonstraties en rechtszaken rond mensenrechtenactivisten als Willem Engel en advocaat Reiner Fuellmich, weinig vertrouwen in juridische procedures om de richtlijn terug te draaien. “Ik heb sterk het gevoel dat deze regels juist tegen mensen zoals wij zijn ingesteld. De enige uitweg is dat iemand ons in dienst neemt, of dat we net voldoen aan de inkomenseis — maar dat verandert niets aan het probleem. Als journalist moet je mensen kunnen informeren, ongeacht je mediakanaal.”

Als alleen reguliere pers, oftewel NVJ-leden, rechtszaken mogen verslaan — zoals in de Bodegraven-zaak van Joost Knevel, dan is de kans groot dat er een vertekend beeld ontstaat. “Knevel werd neergezet als iemand die alleen maar waanideeën uitsloeg. Maar toen ik tijdens die zitting live twitterde en hij zijn slotwoord voerde, bleek hij zijn positie heel kalm, redelijk en helder te kunnen verwoorden.” Volgens haar zijn er te veel situaties waarin rechters geen recht spreken, of blunders maken, die men liever niet op camera ziet. “Misschien voelen ze dat er onder de kop indrukken.”

Le Pair overweegt internationaal aandacht te vragen voor deze kwestie. “Ik denk dat dit te maken kan hebben met de Navo-top. Misschien verwachten ze overtredingen of geweld, waarvoor snelrecht kan worden ingesteld. Door niet-geaccrediteerde journalisten bij dat soort zaken te weren, wordt de roep om vrede niet versterkt.”

Brouwer is somber. “Ik maak me geen illusies. Als de macht zich blijft misdragen, volgt er meer repressie, ook tegen journalisten. Het machtsmisbruik door instituties kan verder toenemen. Als dit zo doorgaat, komt er een moment dat onafhankelijke journalistiek in de rechtszaal onmogelijk wordt.” ■

Gideon van Meijeren (FVD):

“De rechterlijke macht gaat straks zelf bepalen wie haar mag controleren”

Tweede Kamerlid Gideon van Meijeren (FVD) stelde Kamervragen over de nieuwe persrichtlijn van de Rechtspraak. Hij stelt dat “de invoering van het accreditatiebeleid betekent dat de rechterlijke macht, die gecontroleerd zou moeten worden door de pers, zelf gaat bepalen wie haar mag controleren.”

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid Teun Struycken (NSC) antwoordde dat de persvrijheid niet wordt beperkt en verwees naar privacy- en veiligheidsbelangen. Van Meijeren noemt dat “een drogreden” want “die belangen worden onder de huidige persrichtlijn al voldoende beschermd”.

Volgens Van Meijeren wil “de zittende macht — in dit geval de rechterlijke macht —controle over wie verslag gaat doen. Dat is een beproefde tactiek die je vaak ziet. Ze verschuilen zich achter veiligheid en privacy, en de toegang tot informatie wordt beperkt. Dat zie je altijd in democratieën die afglijden. Dat is hoe autoritaire systemen opereren. Het komt op een neutrale toeschouwer redelijk over, maar stukje bij beetje wordt het afgebrokkeld.”

De perskaart van de Vereniging voor Vrije Journalisten wordt vooralsnog niet erkend. De staatssecretaris stelt dat de Rechtspraak “pas onlangs een verzoek tot accreditatie van de VVJ heeft ontvangen” en dat hierover nog geen besluit is genomen. Van Meijeren vindt het frappant dat het besluit hierover is uitgesteld en dat hij nauwlettend in de gaten gaat houden wat de Rechtspraak gaat doen.

De Raad voor de Rechtspraak stelt zelfs dat er een nieuwe richtlijn nodig was die aansluit bij de hedendaagse ontwikkelingen. De vorige versie dateerde uit 2013 en werd geëvalueerd in overleg met journalisten, advocaten, het OM en de Rechtspraak zelf. De richtlijn is definitief vastgesteld, maar “bijstelling in de toekomst wordt niet uitgesloten”.

Sander Compagner (VVJ):

“Ideële journalisten worden buitengesloten”

Volgens Sander Compagner, voorzitter van de Vereniging voor Vrije Journalisten (VVJ) — de vrije tegenhanger van de NVJ — en uitgever van De Andere Krant, sluit de nieuwe persrichtlijn een groep “ideële journalisten” uit. “De toelatingseis is 75 procent van het minimumloon aan inkomen uit journalistieke werkzaamheden, dat is voor veel beginnende en onafhankelijke journalisten niet haalbaar.” Compagner noemt het onderscheid tussen NVJ- en VVJ-leden ongerechtvaardigd. “Journalistiek is geen beschermd beroep. Iedereen mag zich journalist noemen en verslag doen van een rechtszaak.”

Hij vindt het “dubieus” dat er voorwaarden worden gesteld aan wie journalistieke werkzaamheden mag verrichten. “Het lijkt voorgekookt tussen de NVJ en de Raad voor de Rechtspraak.” Volgens hem hebben vrije journalisten geen subsidie of grote sponsors. “Deze richtlijn raakt onze leden direct. Zij worden massaal uitgesloten.”

SENATOR ERIC KEMPERMAN VERLAAT FRACTIE

“BBB is een echo van de status quo geworden”

Senator Eric Kemperman is uit de BBB-fractie gestapt, uit onvrede met de koers van de partij. Hij heeft lang geprobeerd intern iets te veranderen, maar dat heeft hij nu opgegeven. “BBB was ooit een frisse belofte in een land dat daar naar snakte. Er was hoop en verwachting. Die is helaas niet uitgekomen. De partij is verworden tot een echo van de status quo, die zich conformeert aan bestaand beleid.”

Karel Beckman

Senator Eric Kemperman doet zijn uiterste best om zo min mogelijk heibel te veroorzaken. Hij speelt niet op de man, schopt niet na en blijft zich respectvol uiten naar zijn collega’s van BBB, nadat hij afgelopen maandag zijn vertrek aankondigde op een partijvergadering. Hij gaat verder als eenmansfractie in zowel de Senaat als in de provinciale staten van Gelderland. “Ik zie heel veel hardwerkende, goedbedoelende BBB-bestuurders, zowel in het parlement als in de provincie. Ik spreek geen waardeoordeel uit over iemand.” Maar inhoudelijk spaart de 60-jarige Rotterdamse ex-ondernemer zijn partij niet. “We zijn teveel bezig met elkaar appjes te sturen over wat er allemaal niet goed is in dit land, maar we doen er weinig aan. We laten ons steeds weer vertellen dat verandering nu eenmaal moeilijk is, dat het tijd kost, dat dingen ‘nu eenmaal zo werken’. We zijn nu twee jaar verder na de enorme overwinning bij de provinciale verkiezingen en ik kan niet anders concluderen dan dat we veel te weinig resultaten hebben geboekt.”

“Nota bene onze eigen minister, Mona Keijzer, is nauwelijks gekend in het besluit de huren te bevriezen”

BBB was heel even de hoop van de natie, herinnert Kemperman zich. De partij werd groot op de golf van het boerenprotest dat twee jaar geleden door het land trok. “Maar zij vertolkten een geluid dat brede weerklank vond”, zegt Kemperman. “Alle boeren samen zijn goed voor slechts 1 procent van de stemmen. Wij haalden meer dan 19 procent. We waren een nuchtere, no-nonsense partij. We spraken gewonemensentaal. Ik zie nog Caroline op die trekker zitten op het Binnenhof. Wat is daar van over? Je ziet het terug in de peilingen. We zakken steeds verder weg. Mensen zijn teleurgesteld. Als het zo doorgaat, is de partij over twee jaar verdwenen.”

BBB wist zijn electorale winst ook te verzilveren bij de coalitievorming in de provincies. “We wisten in bijna alle provincies in het bestuur terecht te komen. We stonden en staan wat dat betreft in het centrum van de macht. Maar we doen er veel te weinig mee.” Het zit Kemperman erg dwars dat BBB zijn belofte aan de boeren niet heeft waargemaakt. “Wiersma (BBB-landbouwminister) doet haar best, maar er is niets opgelost. Het probleem wordt verschoven naar een ministeriële commissie. Dat is een politieke truc. Er komt een onderzoek, dan zijn we we weer een jaar verder. De boer, de ondernemer, de PAS-melder is er niets mee opgeschoten.”

Stikstof is lang niet het enige dossier waarop BBB volgens Kemperman onvoldoende bereikt. De provinciale bestuurders doen te weinig tegen de komst van megawindturbines en zonnefarms, zegt hij. “Daar is enorm veel protest tegen, terecht, maar wij kiezen niet de kant van de bewoners. Dat vind ik onbegrijpelijk.”

Dan is er de volkshuisvesting, een specialiteit van Kemperman, die 25 jaar in de sociale-woningbouw actief was. “Deze sector moet helpen de wooncrisis op te lossen. Dan komt er ineens een voorjaarsnota uit waarin een huurbevriezing van twee jaar is aangekondigd. Dit was een verkiezingsbelofte van Wilders. Een enorme dreun voor de sector. Het betekent dat 35 miljard aan projecten op losse schroeven staat. De vereniging van woningbouwcorporaties, Aedes, is uit het overleg met de minister getreden en naar de rechter gestapt. Nota bene de minister van Volkshuisvesting, onze eigen Mona Keijzer, is hier nauwelijks in gekend. Zij is pas in de ministerraad op de hoogte gebracht. Dit kan toch niet. Ze zijn in het kabinet aan het kwartetten in plaats van het land te besturen. Dit heeft een enorme impact op de samenleving. Ik wil geen onderdeel meer zijn van dit soort spelletjes.”

Minstens zo belangrijk voor Kemperman is zijn overtuiging dat we moeten streven naar vrede, zowel in Oekraïne als in Israël. “Praat eens een keer over vrede, heb ik mijn collega’s voorgehouden. Proef het woord eens, kijk eens hoe dat voelt. Ik vind dat we ten aanzien van Oekraïne veel te oorlogszuchtig zijn. Wij in het Westen in het algemeen, maar BBB gaat daar in mee. Het was niet mogelijk hierover een gesprek op gang te krijgen.” Hetzelfde geldt voor Gaza. “Er klinkt nu eindelijk een heel klein beetje kritiek vanuit het kabinet op Israël. Te laat en te weinig wat mij betreft. Het kan toch niet wat daar gebeurt? Je gooit geen bommen op tenten en ziekenhuizen. Je bent toch niet pro-Hamas als je dat zegt? Dit overstijgt voor mij de partijpolitiek. Jong en oud zijn het erover eens dat het geweld in Gaza moet stoppen.”

Hoe verklaart hij het gebrek aan resultaten? “De bestuurspraktijk blijkt taai te zijn. Je hebt te maken met cohorten ambtenaren die al tientallen jaren hetzelfde beleid uitrollen. Het is heel moeilijk om dat te veranderen. Maar dat mag geen excuus zijn.” Ontbreekt het BBB aan een ideologie? “Ik weet niet zo goed wat dat is. Toen we begonnen wisten we eigenlijk zelf ook niet zo goed waar we voor stonden. Dat moest zich in de praktijk bewijzen. Maar als je zo weinig bereikt, moet je je afvragen, is de koers wel goed? Dan moet je als partij bij elkaar gaan zitten en harde vragen stellen. Dat gebeurt niet. Ik zie het ook bij NSC en PVV.”

Kemperman is nu naast Martin van Rooijen (50Plus) en Auke van der Goot (OPNL) de derde éénpitter in de Eerste Kamer. “Ik ben nu de fractie Kemperman. Dat is wel even wennen.” Dat hij in de Kamer blijft zitten, beschouwt hij niet als kiezersbedrog. Integendeel. “Ik blijf omdat ik mijn beloften aan de kiezer wil waar maken. Dat kan ik niet als ik me conformeer aan de fractie. Ik wil niet blijven zitten alleen om mijn termijn vol te maken. Ik heb grote offers gebracht. Na dertig jaar ondernemerschap mijn bedrijf verkocht. Ik wilde de politiek in om echt iets te veranderen. Daarvoor krijg ik nu meer vrijheid. Ik ben nog lang niet klaar in de politiek.”

Hij zal niet overstappen naar een andere partij. In een interview vorig jaar met De Andere Krant — die hij wekelijks verspreidt onder de senatoren — erkende hij dat hij vaak sympathie voelt voor standpunten van de FVD, maar hij denkt dat hij meer kan bereiken als onafhankelijk senator. “Er komen nog veel belangrijke dossiers aan. Het asielbeleid. Het woningbeleid. Ik ben misschien weg bij BBB, maar ik denk dat ik nog steeds heel goed het originele BBB-gedachtegoed kan vertegenwoordigen. Ik denk dat de kiezer dat juist zal waarderen.” ■

▸ dakl.nl/2024-interview-eric-kemperman

‘Karaktermoord op Arib had alles te maken met coronabeleid’

Het Openbare Ministerie eiste op 15 mei 240 uur taakstraf tegen Sonja Kloppenburg, de voormalig woordvoerder van oud-Tweede Kamervoorzitter Vera Bergkamp. Zij wordt verdacht van het lekken van informatie waarmee Khadjira Arib, de PvdA’er die in 2022 na 24 jaar roemloos vertrok uit Den Haag, kon worden beschadigd. Volgens oud-politicus Van Haga heeft de karaktermoord van Arib alles te maken met haar kritische blik op het coronabeleid. “Wie dacht dat House of Cards fictie was, is nog nooit in Den Haag geweest”, aldus de voorman van BVNL.

Ab Gietelink

Khadija Arib was 24 jaar lang — van 9 mei 1998 tot en met 3 november 2022 — onafgebroken lid van de Tweede Kamer. Ruim vijf jaar (2016-2021)was zij zelfs gerespecteerd voorzitter van de Tweede Kamer. D66’er Vera Bergkamp volgde haar op tot in 2023.

Arib werd op 7 juli 2022 benoemd tot voorzitter van de voorbereidende corona-enquêtecommissie. Ze kondigde aan “alle geluiden die er zijn te willen horen’’, ook de zwaar kritische geluiden. Verwachting was dat Arib ook de daadwerkelijke Parlementaire Enquête Commissie Corona — die nog altijd niet officieel is begonnen — zou gaan leiden.

Amper twee maanden na deze benoeming kwam er een onverwachte wending. Arib werd uit het niets in twee anonieme brieven gericht aan het presidium — de dagelijkse leiding van de Tweede Kamer — beschuldigd van “grensoverschrijdend gedrag” tegenover ambtelijke medewerkers. Zij zou zich schuldig hebben gemaakt aan “machtsmisbruik” en gezorgd hebben voor “een onveilige werksfeer”. Wat Arib precies had misdaan, kreeg ze niet horen, want de inhoud van de anonieme klachtenbrieven mocht ze niet inzien. Het presidium onder leiding van Bergkamp verzuimde aanvankelijk ook wederhoor te plegen. Toen Bergkamp eind september Arib alsnog uitnodigde voor een gesprek, had Arib uit de NRC moeten vernemen dat er een onderzoek naar haar op touw was gezet. De politica ervoer de de gang van zaken als vernederend en brak op 3 november 2022 haar tot kort daarvoor glansrijke politieke carrière abrupt af. In een verklaring sprak zij van

Huidige parlementaire enquêtecommissie is ‘doofpotcommissie’

“een lastercampagne” en een “anonieme, politieke dolksteek in haar rug”. Zij gaf aan “voor de bus te zijn gegooid” door Bergkamp.

Op 15 mei jongstleden eiste het OM 140 uur taakstraf tegen Sonja Kloppenburg, voormalig woordvoerder van Bergkamp (D66). Zij wordt verdacht van “het lekken van vertrouwelijke informatie” naar de NRC. Een ambtsmisdrijf. Het OM is ervan overtuigd dat diverse topambtenaren strategieën doornamen om “de communicatieslag van Arib te winnen”. Dit leidde tot haar val. Oud-Tweede Kamerlid Wybren van Haga, voorman van BVNL, is er ook van overtuigd dat ‘Arib-gate’ een bewuste karaktermoord is geweest. Hij stelt dat “de lekkende ambtenaar Sonja Kloppenburg slechts een uitvoerder is”.

Van Haga zat aanvankelijk zelf ook in de eerste Tijdelijke Commissie Corona (TCC) onder leiding van Arib. Hij vertelt dat de van oorsprong Marokkaanse politica zich niet had laten vaccineren en in vergaderingen had aangegeven dat “de onderste steen boven moest komen”. Volgens hem had het establishment er niet op gerekend dat er zoveel echte critici in de commissie zouden zitten. “Pieter Omtzigt, Vicky Maeijer, Nicki Pouw-Verweij, Pepijn van Houwelingen en ikzelf vormden samen met Arib zelfs een meerderheid van zes tegen vier, en dat leidde tot grote onrust bij de regerende partijen. We begonnen met grote vasthoudendheid vragen te stellen over de

06-07-2022: Khadija Arib (Pvda) is verkozen tot voorzitter van de voorbereidingscommissie van de parlementaire enquête over de coronacrisis (Tijdelijke commissie Corona). Fotografie: Bart Maat | ANP

proportionaliteit van de maatregelen, de rol van het OMT, de miljard euro die Hugo de Jonge in de Stichting Open Nederland had laten verdwijnen en over het totale gebrek aan parlementaire controle.” Het leverde een onderzoeksvoorstel op dat volgens Van Haga een enorm risico vormde voor “de bewindspersonen die mogelijk de wet hadden overtreden. Precies dát maakte Arib een risico voor de machthebbers. Ze nam ze haar werk als parlementariër serieus en durfde haar eigen collega’s en ministers te onderzoeken, in plaats van hun coronabeleid slaafs te verdedigen.”

Na haar vertrek legden overgebleven leden van de tijdelijke commissie nog wel het kritische onderzoeksvoorstel voor aan de Tweede Kamer. Een meerderheid besloot daarop de corona-enquête voor onbepaalde tijd op te schorten. De oorspronkelijke commissie viel uit elkaar, mede door veranderingen in de Kamer.

Geert Wilders (PVV) blies vlak na de Tweede Kamerverkiezingen van november 20203 de Tijdelijke Commissie Corona nieuw leven in via een motie. Er kwam een nieuwe commissie, met als voorzitter Daan de Kort (VVD). Andere leden: Sander van Waveren (NSC), Peter Smitskam (PVV), Anita Pijpelink (PvdA/ GroenLinks) en Gideon van Meijeren. Alleen de laatste staat bekend als harde criticus van het coronabeleid. Hij sprak zich in coronatijd uit tegen de vrijheidsberoving door de overheid en de gevaren van de coronavaccins. Als commissielid is hij gebonden aan een geheimhoudingsplicht. De Andere Krant kon hij daarom geen commentaar geven op vragen over de affaire Arib. Collega Pepijn van Houwelingen liet weten nog altijd achter Arib en het aanvankelijk kritische onderzoeksvoorstel te staan.

Van Haga heeft weinig vertrouwen in het eindresultaat. Hij vergelijkt ‘Arib’-gate met een aflevering van ‘*House of Cards*’ en duidt de huidige corona-enquêtecommissie onder leiding van VVD’er Daan de Kort als ‘een doofpotcommissie’. Arib is volgens hem het symbool van “alles wat niet meer mag: onafhankelijkheid, kritisch denken en het lef op te komen voor democratische controle. Een democratie waarin mensen als Arib uit de weg worden geruimd, is niet langer een rechtsstaat. Het is een collectivistische poppenkast waarin ambtenaren de dienst uitmaken en de politici die zij voor zich laten dansen slechts de façade vormen.” ■

PIETER STUURMAN

Artsenvervolging

Vorige week moest huisarts Berber Pieksma voor het Medisch Tuchtcollege verschijnen. Haar misdaad? Ze heeft in de coronaperiode patiënten genezen door ze te behandelen met ivermectine. Je zou zeggen dat mensen genezen toch de primaire taak van een arts is en, omdat ze dat met succes gedaan heeft, haar niks te verwijten valt. Maar dat blijkt een misrekening. Dat de betreffende patiënten snel en zonder bijwerkingen herstelden door de behandeling stond niet ter discussie. Waar het om ging is dat Berber haar patiënten *illegaal* genezen zou hebben.

Hiervoor zou enig begrip opgebracht kunnen worden als de behandeling lukraak zou zijn ingezet, als een wild en riskant experiment. Een gevaarlijke blinde gok die toevallig goed uitpakte, maar net zo goed gruwelijk misgegaan zou kunnen zijn. Ivermectine is immers niet specifiek goedgekeurd voor de behandeling van covid en dus werd het ‘offlabel’ voorgeschreven, zoals dat heet. Dat klinkt duister, maar dat is het allerminst. Ivermectine was wereldwijd al miljarden keren voorgeschreven voor een breed spectrum aan aandoeningen, anders dan ter bestrijding van parasieten, waarvoor het ooit ontwikkeld en goedgekeurd was. In de praktijk bleek het een bijna universeel wondermiddel dat breed kon worden ingezet en daarnaast ook zo goed als vrij was van bijwerkingen, zo leerde de overstelpende hoeveelheid ervaring. Niet voor niks ontvingen de ontwikkelaars van ivermectine de Nobelprijs voor hun prestatie.

Hoewel het miljarden keren gebeurde, kwam het offlabel voorschrijven van ivermectine nooit eerder op een tuchtprocedure te staan. Offlabel medicijngebruik is (ook bij vele andere middelen) eerder gebruik dan uitzondering. Daarbij wordt vertrouwd op de kennis en ervaring van de arts die het voorschrijft. Dat een middel officieel goedgekeurd is voor de behandeling van een specifieke aandoening, betekent niet automatisch dat het verboden is het ter bestrijding van andere ziektes in te zetten. Zeker niet als dat heilzaam blijkt. Maar covid was kennelijk de uitzondering.

Mensen legaal laten overlijden wordt beter gevonden dan ze illegaal genezen

Het Medisch Tuchtcollege heeft de taak erop toe te zien dat artsen zowel de regels als hun artseneed naleven. Iedere arts heeft een eed afgelegd waarin beloofd wordt dat de gezondheid van de patiënt altijd voorop staat. Een arts die het, ondanks mogelijkheden daartoe, nalaat zijn patiënt de meest heilzame behandeling te geven, is daarom (terecht) verwijtbaar. In het geval van Berber Pieksma is het zonneklaar dat ze zich aan haar eed gehouden heeft. Nogmaals, als resultaat van haar behandeling genazen haar patiënten vlot en zonder bijwerkingen, precies wat een succesvolle aanpak definieert. In die zin is ze dus geenszins verwijtbaar. Waar de procedure om gaat is een interpretatie van regels. Niet de gezondheid van mensen. Volgens het tuchtcollege heeft Berber zich niet gehouden aan een interpretatie van een regel en daarmee die regel overtreden. Dat diezelfde regel nooit eerder als zodanig geïnterpreteerd werd, doet er kennelijk niet toe. Dat ze zich daarbij strikt aan haar artseneed hield, ook niet.

Dat maakt deze situatie wel erg bijzonder, want het betekent dat artsen als Berber Pieksma gedwongen worden *of* de regel, *of* de eed te overtreden. In beide gevallen zouden ze dan verwijtbaar en zelfs strafbaar zijn. In dit geval vindt het tuchtcollege het negeren van de regel echter zwaarder wegen dan het negeren van de eed. Blijkbaar vindt het college het geen probleem dat mensen onnodig sterven, zolang de regel maar strikt gevolgd wordt. Dan doet de medische ethiek, zoals vastgelegd in de artseneed, er kennelijk niet meer toe. Mensen legaal laten overlijden wordt beter gevonden dan ze illegaal genezen. Regels staan blijkbaar boven mensenlevens.

Andersom: voor het toedienen van de (in veel gevallen) uiterst schadelijke mRNA injecties wordt geen enkele arts vervolgd. De vraag dringt zich daarom op: waarom? Het college bestaat toch om patiënten te beschermen tegen eventuele medische wanpraktijken? Zoals het toedienen van schadelijke medicatie of het achterwege laten van heilzame of levensreddende behandeling. Iets waaraan vele artsen zich schuldig gemaakt hebben. Of zou het college zich vooral inzetten voor de belangen van de farma-industrie? Op ivermectine viel immers vrijwel niks te verdienen, maar op de verse mRNA patenten des te meer. Honderden miljarden werden uit de samenlevingen geparasiteerd. Ivermectine zou die mRNA-injecties overbodig gemaakt hebben en dan was het parasitaire feestje niet doorgegaan. In die betekenis zou het als antiparasitair middel uitstekend gewerkt hebben. En ook nog eens volledig *onlabel*. ■

EUROPESE AFSPRAKEN TELLEN NIET BIJ PLAATSING WINDTURBINES LANGS DE DUITS-NEDERLANDSE GRENS

“Wat is een verdrag nog waard, als niemand het naleeft?”

Op Duits grondgebied, langs de Duits-Nederlandse grens, staat de bouw van tientallen megawindturbines van 260 meter hoog gepland. Nederlandse grensbewoners maken zich ernstig zorgen over hun leefomgeving en gezondheid, maar hun bezwaren worden systematisch genegeerd. De gedeelde Europese samenwerkingswaarden, -normen en -verdragen blijken even niet te bestaan. “Nederlanders hebben niets te maken met wat in Duitsland gebeurt, en andersom ook niet”, aldus CDU-politicus Christoph Gerwers, de hoogste ambtenaar van bestuurlijke regio Kreis Kleve.

Sjoukje Dijkstra

De geplande plaatsing van tientallen megawindturbines, nagenoeg ter hoogte van de Eiffeltoren, in het Duitse Reichswald, een lang gestrekt gebied dat grenst aan Nederlandse dorpen zoals het Gelderse Groesbeek en het Limburgse Gennep, houdt de gemoederen bezig. Op basis van de Europese verdragen van Espoo (1991) en Aarhus (1998) zijn landen verplicht bij grensoverschrijdende milieuprojecten, zoals het plaatsen van windparken, informatie te delen en burgers uit buurlanden inspraak te geven. Espoo richt zich op milieueffectrapportages bij grote projecten met grensoverschrijdende impact, Aarhus geeft burgers recht op milieu-informatie, participatie en toegang tot de rechter. Beide verdragen zijn geratificeerd door Nederland én Duitsland.

Ze worden alleen niet nageleefd, stelt Stefan Roerink, lid van de actiegroep Geen Windturbines in het Reichswald. “Zienswijzen moeten in het Duits worden ingediend. Inspraakrondes worden bewust op uithoeken van het Kreisgebied georganiseerd, die voor Nederlanders moeilijk bereikbaar zijn”, vertelt hij aan De Andere Krant. Een referendum over de toekomst van het Reichswald verliep volgens hem uiterst dubieus. Het gebied stond op de nominatie om uitgeroepen te worden tot natuurpark, waar geen ruimte is voor windturbines. De volksraadpleging eindigde nipt in het voordeel van de tegenstanders van zo’n beschermde natuurstatus: 51 tegen 49 procent. “Op de jaarafrekeningen van Stadtwerke Goch, het bedrijf dat de drinkwatervoorziening vanuit het Reichgswaldgebied voorziet, stond een negatief stemadvies tegen het natuurpark. Nota bene ondertekend door de directeur van het nutsbedrijf, die ook in de raad zit van de Kranenburger Energie Verein, de vereniging die de rechten voor energieopwekking met windturbines verkoopt aan ABO Windenergie”, vertelt hij.

> *“De plaatsing van windturbines brengt de gezondheid van de burgers in gevaar door microplastics, bisfenol-a en laag-frequent geluid”*

Plaatsing van de windturbines is mogelijk desastreus voor natuur en landschap, maar ook voor het toerisme en de gezondheid van omwonenden. Provincies en gemeenten houden zich desondanks opvallend stil, constateert Roerink. “De taskforce waarin gemeenten als Berg en Dal, Mook en Middelaar en Gennep, maar ook belangenclubs van toerisme en natuurbehoud vertegenwoordigd zijn, heeft nauwelijks opgetreden. Zij hebben wel een zienswijze ingediend, maar die is alleen gericht op het toeristisch belang, niet op de volksgezondheid”, vertelt Roerink. “We hebben een trotse wethouder daarop aangesproken, maar hij liep direct weg.”

In 2016 werd in dezelfde regio een windparkproject met succes tegengehouden, door zowel Nederlandse als Duitse tegenstanders. Inmiddels zijn de regels danig versoepeld. Vogelbroedzones zijn verkleind van 150 naar 75 meter en tot deze maand gold een Europese regeling die versnelde bouwprocedures toestond — waar amper ruimte bestond voor bezwaarprocedures. Veel van de huidige windenergieplannen zijn, zowel in Nederland als Duitsland, vlak voor deze deadline ingediend. “Het Verdrag van Espoo wordt daarbij met voeten getreden, het Verdrag van Aarhus genegeerd. Als burger heb je nauwelijks rechtsmiddelen. Alles gaat via regio’s, maar in Nederland hebben die geen formeel bestaansrecht, zoals in Duitsland. Dat terwijl met de plaatsing van windturbines de gezondheid van de burgers in gevaar komt door microplastics, bisfenol-a en laag-frequent geluid.”

Er zijn nog twee andere grote randzaken genegeerd, volgens Roerink. De turbines komen in het bereik van radarinstallaties van onder meer vliegbasis Volkel. Volgens de Nederlandse wetgeving (BWBR0041313, Bijlage XIV, red.) mogen bouwwerken tussen 15 en 75 kilometer van een radarstation niet hoger zijn dan 114 meter. En in het Reichswald wordt drinkwater opgepompt door Stadtwerke Goch. De directeur van het bedrijf waarschuwde dat bij een natuurpark deze watervoorziening gevaar zou lopen. “Nu de turbines in beeld zijn, wuift dezelfde persoon milieuzorgen rond microplastics en bisfenol-A weg. Een volledige draai van 180 graden”, aldus Roerink. “Zonder enige transparantie.” Ook zijn er aan de rand van het Reichswald, op de vruchtbare löss grond, een paar biologische en ecologische boeren actief. Roerink voorziet dat hun groenten door de komst van meer microplastics en Bisfenol-A niet meer hetzelfde zullen zijn.

Andere tegenstanders van de windturbines en Roerink blijven zich verzetten. Ze hebben inmiddels 5000 flyers verspreid, informatieavonden georganiseerd, brieven gestuurd en zienswijzen ingediend. “In Duitsland moet een zienswijze persoonlijk, juridisch correct en ondertekend zijn. Een standaardbriefje telt niet. We hebben meer dan zestig mensen geholpen met het schrijven van deze persoonlijke brieven. Via een Nederlands-Duits advocatenbureau, waar mensen zich via het collectief konden aansluiten, zijn er honderden professionele zienswijzen ingediend.” Hij heeft niet de illusie dat het tij gekeerd gaat worden, omdat de strijd tegen de overheden volgens hem ongelijk is. “De ene overheid verzwakt haar milieuregels, de andere negeert internationale verdragen. Burgers worden nauwelijks gehoord, regels omgebogen en inspraak feitelijk geblokkeerd. Dat zou in heel Europa tot rinkelende alarmbellen moeten leiden. Want wat is een verdrag nog waard, als niemand het naleeft?” ■

BEWONERS IN ACTIE

Grote verbouwing van Nederland

Ben jij bezig met een lokaal initiatief waarvoor je aandacht wilt vragen en dat ook voor mensen elders in het land relevant is? Neem dan contact op met de redactie: redactie@deanderekrant.nl o.v.v. De Grote Verbouwing.

MKFOTOGRAFIE

Reacties van overheden

Voor dit artikel zijn de betrokken instanties benaderd voor wederhoor. **Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat** toonde zich aanvankelijk bereid te reageren, maar verwees uiteindelijk door naar het ministerie van Defensie, dat verantwoordelijk is voor radarveiligheid en vliegbasis Volkel. Van **Defensie** kwam geen reactie.

Stadtwerke Goch stelde dat het informeren van klanten over risico’s voor de watervoorziening via een flyer bij de jaarafrekening verliep. Het betrof geen politiek stemadvies. Een belangenconflict met **Energieversorgung Kranenburg** wordt ontkend. Dat bedrijf ontkent directe betrokkenheid bij het windproject.

De **Provincie Limburg** reageerde wel uitgebreid en zegt een zienswijze te hebben ingediend op 18 april waarin zij wijst op gebrekkig onderzoek naar effecten op natuur, grondwater en geluidshinder. De provincie geeft aan dat er onvoldoende onderzoek is gedaan naar grensoverschrijdende effecten op Natura 2000-gebieden, geluid, stikstof en beschermde diersoorten zoals vogels en vleermuizen. Ook wordt gewezen op risico’s voor de grondwaterbescherming, zoals het doorboren van kleilagen in kwetsbare gebieden. De provincie acht de gehanteerde minimumafstand van 75 meter tot de landsgrens ruimtelijk ongewenst. Volgens Limburg is wel voldaan aan bilaterale afspraken met Duitsland. Mogelijke vervolgstappen van Limburg hangen af van de reactie van de Bezirksregierung Düsseldorf.

Provincie Gelderland reageerde niet. Ook de Duitse politicus **Christoph Gerwers** liet niks van zich horen.

KOERS2030.NL
De Grote Verbouwing

“Zo goed als alle windturbines op land in Vlaanderen aangevochten”

In Duitsland zijn er inmiddels bijna 30 duizend windturbines en lijkt het aantal gestaag toe te nemen, maar in zowel Nederland als België stagneert de bouw doordat er steeds meer procedures tegen lopen.

Mayke Wijnen

Volgens cijfers van Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) kende ons land vorig jaar de kleinste toename aan windvermogen sinds 2017 – er werd voor ‘slechts’ 127 megawatt aan windturbines bijgebouwd, wat neerkomt op zo’n 33 stuks. In Vlaanderen kwamen er 12 bij, het laagste aantal in tien jaar. Daar loopt de bouw al langer vertraging op omdat “zo goed als alle” windturbines op land worden aangevochten, aldus Vlaams minister van Omgeving Jo Brouns, die bovendien strengere regels aankondigde.

In België staan in totaal 1264 windturbines op land, waarvan 703 in Vlaanderen en 561 in Wallonië. In Nederland zijn dat er nu ruim 2600. Hoewel beide landen volop bezig zijn de klimaatdoelen voor 2030 te halen, stagneert de verdere uitbouw van windturbines. Nederland bouwde vorig jaar het laagste aantal sinds 2017, doordat er steeds vaker procedures tegen lopen. In Vlaanderen is al een jaar langer een duidelijke terugval te zien. In de ‘topjaren’ 2021 en 2022 kwamen er respectievelijk 54 en 59 windturbines bij op het platteland, in 2023 waren dat er 19, vorig jaar nog maar 12. De grootste energieleveranciers Luminus en Engie-Elektrabel bouwden vorig jaar zelfs geen enkele turbine, schreef VRT.

“Bij elke vergunningsaanvraag voor een windturbine volgen honderden bezwaren”, verklaarde minister Brouns tegenover Belga. Dat betekent dat momenteel 101 projecten voor windmolens vastzitten in beroepsprocedures, zo meldde De Tijd deze week naar aanleiding van cijfers van de Vlaamse Windenergie Associatie (VWEA). “Steeds vaker wordt bezwaar aangetekend door mensen die niet eens in de buurt wonen”, aldus voorzitter van de VWEA Maarten Dedeyne. Samen zijn deze vastzittende projecten goed voor nog eens 525,3 megawatt (MW). Dat is de helft van het aantal dat Vlaanderen er tot 2030 bij moet zien te krijgen om de klimaatdoelen te halen.

> *“Wie krijgt er in zijn achtertuin graag een windmolen die twee keer hoger is dan het Atomium?”*

Brouns is bovendien bezig met een aanscherping van de regels. “Wie krijgt er in zijn achtertuin graag een windmolen die twee keer hoger is dan het Atomium?”, zei hij in een interview met de krant Het Laatste Nieuws. Waar de Nederlandse minister van Klimaat en Groene Groei, Sophie Hermans (VVD), begin dit jaar nog pleitte om windturbines dichter bij huis te plaatsen, weigerde Brouns onlangs voor het eerst een vergunning voor een windturbine van 266,5 meter in het havengebied van Gent, die op een kleine 300 meter van de dichtstbijzijnde woning zou komen te staan. Drie andere turbines in de Gentse havenzone werden wel goedgekeurd, maar voor Brouns is het Gentse voorbeeld aanleiding om afstandsregels in te voeren voor windmolens. Een turbine vanaf 200 meter moet in Vlaanderen voortaan op minstens 600 meter afstand van de dichtstbijzijnde woning staan. “Bij een windmolen van 250 meter moet de afstand tot het woongebied vanaf nu dus minstens 750 meter bedragen. Is dat niet het geval, dan zal ik het project niet vergunnen.”

Voor de energieleveranciers in Vlaanderen een hard gelag. “Deze maatregel maakt de ontwikkeling van windenergie op land nog moeilijker”, zei Margot Vingerhoedt van Ecopower, die 29 windturbines heeft in Vlaanderen, tegen HLN. “Windturbines die lager zijn dan 200 meter zijn simpelweg niet meer rendabel.”

De VWEA, die de Vlaamse windenergiesector vertegenwoordigt, sprak van een bar slecht jaar. “De afgelopen 10 jaar hebben we nooit zo weinig windturbines bijgebouwd in Vlaanderen”, aldus Dedeyne tegenover VRT. “We halen amper een kwart van de doelstelling die de nieuwe Vlaamse regering in haar akkoord heeft ingeschreven.” Tegen 2030 moet het Vlaamse Gewest beschikken over minstens 2800 megawatt aan windcapaciteit. Nu is ruim 1800 megawatt geïnstalleerd, schrijft HLN. ■

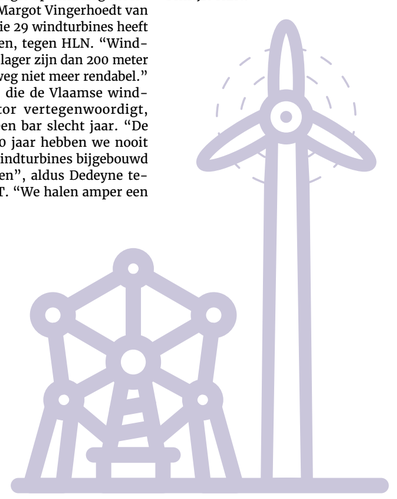

RYPKE ZEILMAKER

Koploper zijn mag wat kosten

Klimaatminister Sophie Hermans springt direct bij, als een multinational ‘groen’ wil doen

De middenklasse leegtrekken, zodat bij het World Economic Forum vergaderende multinationals zich groen kunnen wassen. Dat is in een notendop de kern van ‘klimaatbeleid’, zoals Sophie Hermans (VVD) dat voortzet.

In de Voorjaarsnota van de minister van Klimaat en Groene Groei staan meerdere cadeautjes voor (veelal buitenlandse) multinationals. Hermans kondigt aan dat de Staat der Nederlanden nog meer gaat betalen voor het opslaan van de CO2 van Shell en BP. Niet alleen de miljarden voor het hier eerder beschreven CO2-injectieproject (CCS) Porthos onder de Noordzee bij de Maasvlakte, maar ook voor Aramis boven Groningen.

Ook verlengt Hermans de subsidie voor multinationals om hen te compenseren voor de stijgende CO2-belastingen. Omdat de CO2-prijzen binnen het Europese Emissiehandelsysteem ETS worden opgevoerd, wordt productie hier te duur. Dus lanceerde de klimaatminister in 2024 de Subsidieregeling Indirecte Kostencompensatie ETS. Die pot voor energie-intensief grootbedrijf was gevuld met 186 miljoen euro. Hermans vult deze de komende drie jaar met jaarlijks nog een vergelijkbaar bedrag.

Sophie Hermans springt direct bij, als een multinational ‘groen’ wil doen. Zo gaf de klimaatminister afgelopen december nog 185 miljoen euro subsidie aan de Amerikaans-Singaporese zoutgigant Nobian (voorheen chemietak Akzo Nobel). Die zou daarmee twee ‘groene’ warmtepompen bouwen, zodat ze niet op aardgas maar elektriciteit hun zout indampen. Nobian kondigde vervolgens aan dat ze ‘groene’ stroom kopen van de uitbater van windpark Gemini boven Schiermonnikoog. Dat park werd met 4 miljard euro Nederlandse subsidie gebouwd.

Multinationals als Shell hebben nog een andere troefkaart om zich met publiek geld groen te wassen: waterstof. Samen met het Franse Air Liquide en het Duitse Linde lanceerde Shell in 2017 bij het World Economic Forum de Hydrogen Council. De klimaatdoelen zouden zonder zogenaamde ‘groene’ waterstof niet haalbaar zijn, aldus die Waterstofraad. Groene waterstof betekent dat je voor miljardensubsidies windindustrie in de Noordzee neerzet. Vervolgens bouw je een elektrolysefabriek. Die maakt met grijze netstroom waterstof uit water. Dan koop je stroomcertificaten van windparken op zee en je roept ‘onze waterstof is nu groen’.

Twee jaar later was in het Nederlandse Klimaatakkoord (juni 2019) een ‘nationaal’ waterstofprogramma opgenomen. Met de doelstelling voor 2030 4 Gigawatt aan elektrolysefabrieken te bouwen. Dat is het equivalent van vijf flinke gasgestookte elektriciteitscentrales. In 2022 konden acht multinationals, waaronder Shell en Air Liquide vervolgens een slordige 800 miljoen euro subsidie vangen om deze apparaten te bouwen. Zoals Holland Hydrogen 1 op de Maasvlakte. In Duitsland krijgt Linde het zelfde voor elkaar.

Dankzij die Hydrogen Council ontstond een koppeling tussen de massale uitrol van windenergie op zee met waterstof. Er zou tegen 2040 50 Gigawatt aan windparken op de Nederlandse Noordzee moeten komen. Die windturbines zouden dan de stroom moeten produceren voor waterstofproductie. Shell lanceerde voor dit doel met Gasunie, BP en Eneco in 2022 het consortium North H2. Sindsdien wordt dit peperdure waterstof verkocht als klimaatneutrale vervanging van aardgas voor de industrie.

Rotterdam is nu jaarlijks in mei de thuishaven van ’s werelds grootste waterstofcongres. Shell Nederland-directeur Marjan van Loon roemt de positie van Nederland als mondiale ‘koploper’. Terwijl zij beter moet weten. De Europese Commissie onderzocht decennia geleden al de rentabiliteit van waterstof als brandstof. Toenmalig topambtenaar en energie-expert Samuel Furfari moest na dat onderzoek concluderen: het is economisch onmogelijk. Hij vergelijkt de toepassing van ‘groene’ waterstof als brandstof met het verbranden van Louis Vuitton-damestasjes.

De Europese Green Deal kostte al duizend miljard euro subsidie om al die windturbines te bouwen. Die stroom voorziet slechts 4 procent van de totale energiebehoefte. En die stroom ga je dan ook nog eens gebruiken om waterstof van te maken. Dit kleinste molecuul op aarde heeft een 66 procent lagere verbrandingswaarde dan aardgas en is slechter op te slaan. Op een functionerende vrije brandstofmarkt zou er nooit een markt voor ontstaan. De Amerikanen trokken onder Trump dan ook de stekker uit waterstof. Het Noorse Statkraft stopt met waterstof, het Spaanse Repsol ook. Hermans stelt in de Voorjaarsnota eufemistisch vast: “de waterstofmarkt loopt niet zo voortvarend als we gedacht hadden.” Haar oplossing? Zij doet er nog 2,1 miljard euro subsidie bij om méér waterstof te maken. Er moet toch één land in de wereld koploper voor Shell willen zijn… ■

ONTHULLINGEN WOO-ONDERZOEKER CEES VAN DEN BOS

Navo-propaganda richt zich op eigen burgers en gaat ver voorbij nationale veiligheid

Hij noemt het zelf een van zijn belangrijkste onthullingen. Woo-onderzoeker Cees van den Bos heeft in kaart gebracht hoe de Navo de eigen burgerbevolking beïnvloedt en manipuleert. Daarbij werkt de Navo-organisatie nauw samen met de EU en beperkt zij zich niet tot militaire zaken. Ook op terreinen als klimaat en immigratie voert de Navo informatie-operaties en psychologische operaties (psyops) uit.

Illustratie: Wilfred Klap

Karel Beckman

"Als je het met mensen gaat hebben over psyops, dan doen ze dat al snel af als complottheorieën. Maar de Navo heeft hiervoor een omvangrijke organisatie opgetuigd. Ze hebben daar speciale eenheden voor en die zijn ook actief in de Navo-lidstaten, waarbij ze zich richten op de eigen burgers. Daar kan geen twijfel over bestaan." Cees van den Bos, een onafhankelijke data-analist en IT-specialist die sinds coronatijd enorme hoeveelheden documentatie heeft geanalyseerd, op basis van Woo-verzoeken, en hierover talrijke baanbrekende artikelen heeft gepubliceerd op zijn substack Bomen-en-Bos, beschouwt zijn meest recente analyse, over de psychologische oorlogvoering van de Navo, als een van zijn belangrijkste publicaties.

Bos traceert de propaganda-activiteiten van de Navo naar 2014, toen de westerse militaire alliantie in Letland het Centre of Excellence for Strategic Communication (Stratcom) oprichtte. Stratcom houdt zich bezig met 'informatie-operaties' (info-ops) en 'psychologische operaties' (psyops), zo valt te lezen in Woo-documenten. Daaronder vallen ook zogeheten 'zwarte psyops', oftewel valsevlagoperaties, waarbij de bevolking doelbewust wordt voorgelogen.

Dat de Navo in een oorlog probeert de 'hearts and minds' te beïnvloeden van een 'vijandige' bevolking, zou niet zo vreemd zijn. Maar, zegt Van den Bos, de Navo houdt zich veel meer bezig met het manipuleren van de publieke opinie van de eigen burgerbevolking dan met die van 'de vijand'. Dat niet alleen: de Navo-propagandisten beperken zich daarbij niet tot zaken die relevant zijn voor de nationale veiligheid. Ze houden

> *"De Postcode Loterij steunt steeds weer doelen die in lijn met die van Stratcom"*

zich ook bezig met controversiële politieke thema's als klimaat, immigratie, gezondheid, de EU en 'globalisme'. Dit blijkt onder meer uit het Werkprogramma van Stratcom uit 2024, waarin onderwerpen voorkomen als 'de publieke perceptie van de migratiecrisis in het Middellands Zeegebied' en 'kwaadaardige informatie-beïnvloeding op het gebied van klimaat en milieu".

Psyops worden uitgevoerd door gespecialiseerde eenheden, stelt Van den Bos, die nauw samenwerken met andere internationale organisaties (VN, EU) en ngo's. In Nederland bevindt het Psyops-peloton zich binnen het 1 Civiel en Militaire Interactiecommando (1 CMI-Commando), waar ongeveer 500 mensen werkzaam zijn. De samenwerking met civiele organisaties wordt gecoördineerd vanuit het in Den Haag gevestigde CIMIC (Civil-Military Cooperation Centre of Excellence). Dit is een Navo-organisatie, maar wordt gefinancierd door een aantal Navo-lidstaten, waaronder Nederland. CIMIC stelt zijn Navo-expertise ter beschikking aan overheidsinstanties, maatschappelijke organisaties (ngo's), wetenschappelijke instellingen en de EU. Het is niet duidelijk met welke maatschappelijke organisaties in Nederland CIMIC samenwerkt, maar Van den Bos vermoedt dat de Postcode Loterij er één van is. "De Postcode Loterij financiert steeds weer doelen die in lijn zijn met de Stratcom-doelen, zoals Bellingcat en de Witte Helmen in Syrië."

De Navo werkt ook samen met inlichtingendiensten zoals de MIVD, AIVD en NCTV. Dat verloopt via structuren zoals de Joint Intelligence and Security Division (JIVD). Van den Bos beschreef al eerder op zijn website in een drieluik hoe de Navo de EU instrueerde in 'cognitieve oorlogsvoering' tijdens de covid-crisis. De covid-aanpak werd binnen de EU gecoördineerd door het EU-gremium 'Integrated Politicial Crisis Response' (IPCR), waarin Nederland werd vertegenwoordigd door de NCTV.

De lijntjes tussen de Navo en de EU zijn kort. "Je kunt gerust stellen dat de EU voor haar strategische communicatie gebruik maakt van de diensten van de Navo", zegt Van den Bos. "Dat blijkt uit alles." In coronatijd voorzag de Navo de Europese Commissie van een plan van aanpak dat in heel Europa werd uitgerold: de 'NATO Strategic Communications Framework on NATO's Response to Covid-19'. Dit 'raamwerk voor strategische communicatie' van de Navo

> *"Voor haar strategische communicatie maakt de EU gebruik van de diensten van de Navo"*

werd via de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) en de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger van de EU in Brussel verstrekt aan Den Haag. Hierin stonden exact de protocollen beschreven die de Nederlandse regering op last van de Europese Commissie moest gaan volgen in haar covid-respons. Het ministerie van Binnenlandse Zaken, dat de covid-respons coördineerde, stond al in een heel vroeg stadium in contact met de Navo over de bestrijding van 'desinformatie', meldt Van den Bos.

Van den Bos besteedt in zijn artikel speciale aandacht aan de rol van de EDEO, beter bekend als de European External Action Service (EEAS). "Op het gebied van Stratcom, 'psyops' en 'info ops', bracht EDEO de Europese lidstaten en de Navo bij elkaar zodat dezelfde narratieven konden worden uitgedragen en afwijkende narratieven konden worden bestreden", stelt hij, onder meer op basis van vrijgegeven e-mails. Hij heeft het dan over de coronatijd, maar de samenwerking tussen EDEO en Navo dateert van veel eerder. Al in 2015 richtte EDEO de East Stratcom Task Force op, die — toen al — werd belast met het bestrijden van 'Russische desinformatie'.

Het is nu vooral de oorlog in Oekraïne die centraal staat in de beïnvloedingscampagnes van EU en Navo. Daarbij is geen ruimte voor nuance. Zo gaat de East Stratcom Task Force van de EDEO via haar informatie-poot 'EU vs Disinfo' fanatiek tekeer tegen alles wat uit Rusland komt. De Russen, meldt EU vs Disinfo, "hebben geen enkele interesse in vrede, maar gebruiken vredesonderhandelingen als excuus om tijd te winnen zodat ze vervolgens kunnen opmarcheren naar nieuwe slagvelden". Voor de viering van de Dag van de Overwinning op Nazi-Duitsland op 9 mei heeft 'EU vs Disinfo' ook geen goed woord over. Dit was een regelrechte verheerlijking van de oorlog "met de stank van een doodscultus", aldus deze propagandaclub van de EU.

Van den Bos vindt dat de propaganda-activiteiten van de Navo niet door de beugel kunnen. "De NAVO-doctrines voor psyops en info-ops bieden krachtige instrumenten voor psychologische en informatieoperaties", schrijft hij, "maar hun toepassing op burgers in vredestijd roept significante ethische vragen op. Voor eigen burgers is het risico op manipulatie, gebrek aan transparantie en aantasting van autonomie problematisch, vooral zonder oorlogsnoodzaak." Hij roept iedereen op, het nieuws argwanend te volgen. "Wees voorzichtig met wat je gelooft." ■

▸ dakl.nl/bomenenbos-stratcom

Navo-propagandatour richt zich op kinderen

In de aanloop naar de Navo-top 2025 — op 24 en 25 juni in Den Haag — trekt het bondgenootschap waarvan oud-premier Mark Rutte de baas is door Nederland, met een lesprogramma gericht op kinderen. Volgens minister van Defensie Ruben Brekelmans is het goed dat kinderen leren dat de Navo een "defensieve alliantie die ons allemaal probeert veilig te houden" is. Het is volgens critici een verdraaiing van de werkelijkheid. De Amerikaanse emeritus hoogleraar Noam Chomsky noemt de Navo zelfs "het meest gewelddadige, agressieve bondgenootschap ter wereld" en wijst daarbij op de aanzwengelende rol in oorlogen in de afgelopen 25 jaar. De Navo-tour deed in april Groningen aan. De plaatselijke SP-fractievoorzitter Hans de Waard liet weten ontstemd te zijn. "Moeten we mensen van defensie in de klas willen hebben? En moeten we willen dat er een e-sportstoernooi wordt georganiseerd waarin oorlogssituaties worden gesimuleerd? Is dit de boodschap die we aan kinderen mee willen geven?"

Navo's Stratcom werpt licht op EU-censuur

Het verspreiden van desinformatie is sinds vorig jaar verboden in de EU op grond van de Europese 'Digital Services Act'. Maar wat is desinformatie? Dat bepalen onderzoekers die worden gefinancierd door westerse overheden, zo blijkt uit een onderzoek van Navo-organisatie Stratcom in Letland. In de praktijk mag je niet tegen de EU, het globalisme, immigratie of LBGTQ zijn, en ook niet 'antisemitisch' of 'islamofobisch'.

Karel Beckman

Het Stratcom Centre of Excellence — het centrum voor 'strategische communicatie' van de Navo in Letland — publiceerde begin deze maand een analyse van het effect van de Europese Wet Digitale Diensten (*Digital Services Act*, DSA) op de verspreiding van desinformatie op sociale media. Onder de wet, die begin 2024 inging, kunnen sociale mediaplatforms hoge boetes krijgen als ze niets doen om desinformatie en 'haatspraak' tegen te gaan. Stratcom onderzocht hoe de wet tot dusver de uitlatingen op Facebook in Polen en Litouwen heeft beïnvloed. De Navo-organisatie concludeert dat de DSA tot dusver geen enkel effect heeft gesorteerd. Integendeel, in Polen nam het aantal 'schadelijke uitlatingen' (*harmful posts*) in 2024 zelfs met 128 procent toe ten opzichte van het jaar daarvoor. In Litouwen daalde de het aantal 'harmful posts' weliswaar met 11 procent, maar er werden in dat land door Facebook relatief minder 'posts' verwijderd dan het jaar daarvoor.

Aangezien de DSA-wetgeving pas kort van kracht is, zeggen deze resultaten niet zoveel, erkent Stratcom. Geen bijster interessant rapport dus, zou je zeggen, maar toch biedt het onbedoeld wel degelijk boeiende informatie. Tot dusver is het namelijk volstrekt onduidelijk wat de EU precies verstaat onder desinformatie of haatspraak. Het Stratcom-rapport geeft hiervoor nu belangrijke aanwijzingen.

Hoe bepaalde Stratcom dat content de regels van de DSA overschrijdt? De onderzoekers stellen dat zij de 'harmful posts' opspoorden met hulp van "onderzoeksjournalisten en factcheckers in Polen en Litouwen", waaronder "journalisten van de Litouwse Nationale Televisie en Radio (LRT)", in samenwerking met de organisatie Debunk.org. Met andere woorden, journalisten van de publieke omroep in Litouwen bepalen samen met onderzoekers van Debunk.org wat wel en niet desinformatie is.

De organisatie Debunk.org, die in 2022 nog door de VPRO werd gefilmd in een uiterst geromantiseerde documentaire, *Waarheid als een wapen*, beschrijft zichzelf als een "onafhankelijke denktank", maar wordt volgens Wikipedia gefinancierd door onder meer Google, het Litouwse ministerie van Defensie, het Litouwse, Duitse en Britse ministerie van Buitenlandse Zaken en het German Marshall Fund. De laatste is een in Washington DC gevestigde pro-Atlantische organisatie die wordt gefinancierd door de Amerikaanse en Duitse regering. Debunk gebruikt op AI gebaseerde technologie en werkt onder meer met een methode — het *Breakout Scale* concept — die is ontwikkeld door Ben Nimmo van de Atlantic Council, een pro-Navo-denktank die zwaar

> *De Europese Digital Services Act heeft tot dusver geen enkel effect gesorteerd*

wordt gefinancierd door de Amerikaanse wapenindustrie. Debunk werkte tot voor kort ook samen met het Global Engagement Center, een propaganda-arm van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken, die door de regering-Biden in coronatijd werd ingezet om critici het leven zuur te maken. Trump heeft het Global Engagement Center inmiddels opgeheven.

Welke criteria Debunk.org precies gebruikt om te bepalen wat desinformatie of schadelijke content is, wordt niet expliciet gemeld, maar het valt wel indirect af te leiden uit het Stratcom-rapport. Stratcom geeft namelijk een handig overzicht van de 'categorieën schadelijke uitlatingen' die het onderscheidt en doet daar ook een aantal concrete voorbeelden bij. De meest voorkomende categorie desinformatie waar Stratcom op stuitte op Facebook betrof "antisemitisme", gevolgd door "anti-EU en anti-globalistische" uitingen. Daarna kwamen: "Anti-LBGTQ-sentiment", "racisme en xenofobie", "globalisme en Joodse controle", "anti-5G en chemtrails", "Pools nationalisme", "Pools-Oekraïense relaties", "geweld door immigranten" en "islamofobie".

Stratcom levert ook een aantal veelzeggende voorbeelden van Facebook-posts die worden aangemerkt als "in strijd met de DSA-richtlijn", met andere woorden, die door de 'debunkers' zijn geïdentificeerd als zijnde desinformatie of haatspraak. Ze zijn van het Pools en Litouws vertaald in het Engels en niet altijd even helder, maar geven wel een interessant beeld. Een voorbeeld: "Ze willen hier komen en alles gratis hebben omdat Tusk en zijn Duitse vrienden uit Brussel dat willen. Het maakt niet uit dat ze moorden plegen, verkrachten en plunderen." Deze 'post' gaat over migranten. Een ander voorbeeld van desinformatie: "De voormalige president van Rusland gelooft dat de Poolse toetreding tot het Navo Nuclear Sharing programma zal leiden tot een nucleair conflict". En: "Ze leren kinderen penissen tekenen, ze komen naar jullie scholen, stop". Kritiek op de covid-vaccins wordt door Debunk en Stratcom ook nog steeds gerekend tot desinformatie. Eén Facebook-post die werd aangemerkt als 'in strijd met de DSA-richtlijn' luidde: "Een studie van het CDC bevestigt dat het Covid-vaccin de levensverwachting van mannen met 24 jaar verlaagt." Posts die melden dat kinderen en organen worden verhandeld op geheime veilingen, en dat er "geen eerlijke vrije verkiezingen" zijn, vallen evenzeer onder desinformatie, aldus Stratcom. ■

▸ dakl.nl/impact-dsa

GEEN KRITIEK OP DRACONISCHE VERVOLGING VAN DISSIDENTEN

Trump en Musk doen goede zaken met Saoedische despoten

In Saoedi-Arabië ga je voor jaren de cel in als je iets kritisch zegt op X. Het weerhoudt X-eigenaar Elon Musk er niet van zich, in het kielzog van Donald Trump, te laten financieren en fêteren door het steenrijke Saoedische koningshuis. Van kritiek op de Saoedi's willen Musk en Trump niets weten. "Niemand heeft het recht om jullie de les te lezen."

Karel Beckman

Ze waren er allemaal vorige week, in de slipstream van Donald Trumps uitbundige bezoek aan de Saoedische kroonprins Mohammad bin Salman al-Saoed (MBS) in Riyad, de Amerikaanse miljardairs en superzakenmensen: Sam Altman, CEO van OpenAI (ChatGPT), Larry Fink, de baas van de multinational achter de multinationals, Blackrock, Ruth Porat, een van de topvrouwen van Alphabet, moederbedrijf van Google, Alex Karp, CEO van Palantir, het bedrijf van miljardair Peter Thiel, hofleverancier van de Amerikaanse defensie-industrie en geldschieter van de Amerikaanse vice-president J.D. Vance, en, last but not least, Elon Musk, baas van een bonte verzameling bijzondere hi-tech concerns — Tesla, X (Twitter), Xai (kunstmatige intelligentie), ruimtevaartbedrijf SpaceX en Neuralink, de transhumanistische onderneming die het brein van de mens met de computer probeert te verbinden.

De *dealmaker in chief*, zoals Donald Trump zichzelf omschrijft, kondigde na afloop van het bezoek aan Saoedi-Arabië trots een hele trits 'deals' aan. Google gaat samen met onder andere Oracle en Uber 80 miljard dollar investeren in Saoedi-Arabië en de VS, het Saoedische bedrijf Datavolt investeert 20 miljard in AI-datacenters en energie-infrastructuur in de VS, "iconische" Amerikaanse bedrijven als Hill International, Jacobs, Parsons en AECOM gaan infrastructurele projecten bouwen zoals een nieuw King Salman International Airport, Boeing mag voor 4,8 miljard dollar vliegtuigen leveren, enzovoort. De Saoedi's bestelden daarnaast voor een bescheiden bedrag van 142 miljard dollar aan Amerikaans wapentuig. Het is natuurlijk maar de vraag of deze projecten ook allemaal echt worden uitgevoerd. Het gaat in dit soort gevallen altijd om *memorandums of understanding* die feestelijk worden ondertekend, maar waarbij nog niets definitief is vastgelegd en waar vaak nog vele haken en ogen aan zitten.

In de schaduw van Trump, was er ook voor zijn rechterhand Elon Musk veel te halen in Saoedi-Arabië. De Saoedische miljardair Al Waleed bin Talal Al Saoed (ja, familie van), is een van zijn belangrijkste investeerders. Al Waleed bood Musk bij zijn overname van Twitter in 2022 voor 44 miljard dollar financiële steun. Al Waleeds Kingdom Holding Company kocht vervolgens voor 800 miljoen dollar een belang in Xai, het bedrijf achter de AI-chatbot Grok. Vorige maand kwam er voor Musk een nieuwe opsteker uit het koninkrijk: hij kreeg voor het eerst toestemming om zijn elektrische Tesla's aan de man te gaan brengen in het olierijke Saoedi-Arabië. En op het zakencongres ter gelegenheid van Trumps bezoek vorige week, het Saudi-US Investment Forum, kon Musk een nieuwe Saoedische deal aankondigen: Starlink, de satelliet-internetservice van zijn ruimtevaartbedrijf SpaceX, mag zijn diensten aan gaan bieden in Saoedi-Arabië, dat wil zeggen, in de scheepvaart en luchtvaart. Voor Saoedische burgers blijft Starlink vooralsnog verboden terrein. ProPublica, een Amerikaans collectief van onderzoeksjournalisten, meldde onlangs dat de Amerikaanse regering in veel landen druk uitoefent om Starlink te omarmen. De Saoedi's werken al langer samen met SpaceX. In 2023 schoot SpaceX namens de Saoedische regering de

President Donald Trump en de Saoedische kroonprins Mohammed bin Salman tijdens het Saudi-US Investment Forum. Fotografie: Saudi Press Agency | IMAGO

> *Noura al-Qahtani liet zich kritisch uit op Twitter en kreeg daarvoor 45 jaar cel*

eerste Arabische vrouw de ruimte in. Musk brak op het zakencongres ook nog een lans voor zijn 'mensachtige' robot, de Tesla Optimus.

Waar Musk het in Riyad niet over zal hebben gehad met Al Waleed en andere zakenpartners, is de mensenrechtensituatie in het strengislamitische bolwerk. Musk staat pal voor de vrijheid van meningsuiting, maar niet als het zijn zakelijke belangen in gevaar brengt. De eigenaar van X heeft zich bijvoorbeeld nooit uitgelaten over het lot van Salma al-Shehab, moeder van twee kinderen, die in 2022 34 jaar gevangenisstraf kreeg, niet omdat zij iets verkeerds had gezegd op Twitter, maar omdat ze een Twitter-account had. Een andere Saoedische vrouw, Noura al-Qahtani, liet zich wel kritisch uit op Twitter, en kreeg daarvoor 45 jaar cel.

Het zijn maar een paar voorbeelden van de manier waarop de Saoedi's jagen op dissidenten. Bekend is het geval van Jamal Khashoggi, de New York Times-journalist die in 2018 in Turkije uit de weg werd geruimd op last van kroonprins MBS. Een recent geval is dat van Ahmed al-Doush, een Saoediër met de Britse nationaliteit, die vorig jaar werd gearresteerd op het vliegveld van Riyad. Hij zat vijf maanden in de cel zonder dat hem verteld werd waarom en zonder dat hij contact kon leggen met vrouw en kinderen. Eerder deze maand kwam hij eindelijk voor de rechter en werd veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf. Zijn misdaad? Hij had "onjuiste en misleidende informatie" verspreid op Twitter. Het bleek te gaan om een bericht dat hij in 2018 op Twitter had gezet, dat slechts door een handjevol mensen was gezien en dat hij al snel had verwijderd. Het Saoedische regime vergeet niet snel.

Het mocht de pret in Riyad niet drukken. Donald Trump verklaarde tegenover kroonprins MBS dat "wij elkaar heel graag mogen en dat geen enkele buitenlandse leider jou de les moet lezen over hoe jullie je leven leiden". ■

SASKIA VAN ORLY

Leonardo di Caprio

Caroline, een 47-jarige vrouw uit Bergen op Zoom, krijgt in 2024 een online-liefdesrelatie met Leonardo di Caprio. In haar verliefdheid stuurt ze hem af en toe eens een naaktfotootje en… omdat Leonardo niet alleen een romanticus is, maar ook een geëngageerd, klimaatbewust man, steunt ze hem financieel bij al zijn goede doelen. Dat geeft Leonardo het vertrouwen dat het haar niet om zijn geld te doen is.

Na zeven intense maanden is er een onverbrekelijke band tussen de twee ontstaan en Leo stelt voor om Caroline in Nederland op te halen, voor Valentijnsdag. Hij zet zijn klimaatdoelen even opzij en komt met een privé-jet. Zijn assistent belt met de vraag of het geld voor de vlucht snel kan worden overgemaakt, zo'n jet vliegt natuurlijk niet vanzelf. Helaas is Caroline door haar laatste spaarcentjes heen, dus ze vraagt beleefd of Leo het misschien zelf zou willen betalen. Dat is een klap in Leo's gezicht. Uit pure gekwetstheid dreigt hij nu haar naaktfoto's online te zetten. Weigeren is geen optie. Caroline houdt voet bij stuk. Ze gaat zelfs zo ver dat ze het keihard uitmaakt met Leo en daarna de wereld gaat waarschuwen voor zijn inhalige, agressieve kant.

Alle Nigerianen op een stokje, het mag duidelijk zijn dat Caroline enige dagen de risée van het internet was. Niet zo raar. Je zou immers denken dat er grenzen zitten aan het verschijnsel 'naïviteit'.

Toch zou ik mijn eigen kritische zelluf niet zijn als ik bij de publieke steniging niet een paar rondvliegende stenen terug zou gooien. Een paar uit-de-losse-pols gelijkmakers voor de hardst lachenden om Caroline en haar romance (vaccinatie-naïviteit laat ik er voor vandaag even buiten):

1. Hoe pfasinerend (géén spelfout) en naïef is het dat mensen zich — als koppen zonder kip (opzettelijk dyslectisch) — bang laten maken voor elk wild gelegd ei dat ook maar op hun pad zou kúnnen komen? (Wat de bangmákers betreft: hoe naïef ben je om in opdracht (van wie!!?) zo'n verhaal te verzinnen en dan ook nog bereid te zijn het aan de wereld te verkopen?)
2. Net zo zeldzaam naïef is het, na een mega-stroomuitval zoals in Spanje en Portugal nog steeds géén keihard NEE te zeggen tegen de introductie van de CBDC. Erger nog; in Spanje wordt de stroomuitval succesvol gebruikt als argument om *15 minutes cities* te promoten. 'Lekker alles in de buurt als je geen kant meer op kunt.'
3. Exemplarisch voor de hoogste vorm van klimaatkul-naïviteit is: kritiekloos ondergaan dat er wolven worden 'uitgezet' in een van de weinige natuurgebieden die ons overbevolkte Nederland rijk is. Volgens de Stichting het Nationale Park de Hoge Veluwe, doodt één wolf jaarlijks gemiddeld 15 schapen. Dat is, geëxtraploeerd naar de veel minder moordzuchtige hond, 6250 keer meer.

   Het aantal mensen dat wordt aangevallen, is nog niet precies berekend. De Veluwe, noch zijn bezoekers hadden vroeger last van wolfloosheid, maar daar denkt de naïeveling niet over na. Alles voor 'de natuur'.
4. Uit de miljarden voorbeelden van verregaande goedgelovigheid, vis ik er nog een enigszins onschuldig dingetje uit. Journalisten in de entertainment-wereld lieten zich pas geleden massaal wijsmaken dat voor de film over Maria Callas, de stem van hoofdrol-actrice Angelina Jolie een beetje gemixed was met die van Callas. Het ondersteunende argument: Jolie had zeven maanden zangles gehad. Ik heb echt een paar bronnen moeten checken om te geloven dat dit serieus verteld werd.

   Mensen zijn dus hun eigen grootste vijand en het is net zo zinloos alle Nigeriaanse oplichters op te ruimen als dat je dat probeert met een klein clubje triljonairs, noem ze de deepstate, de elite, de zionisten of de Blackrockers. Zo lang je niet nadenkt, zal er op je naïviteit worden geparasiteerd. Door wie of wat dan ook.

   Mattias Desmet zegt: "De elite is een spiegel van de bevolking". Behalve dat ik zijn woord 'elite' te flatteus vind voor de parasieten die ermee worden aangemerkt, ben ik het zeer met hem eens. Aan de stelling zou ik nog dit willen toevoegen: 'Dus nadenken en goed uit je doppen kijken. Op naar The Great Awakening!' Caroline is alvast een heel stuk wakkerder. ■

> *Je zou denken dat er grenzen zitten aan het verschijnsel 'naïviteit'*

STEUN AAN JOODSE STAAT BROKKELT SNEL AF

"Israël in morele meltdown"

Zelfs de meest verstokte aanhangers van Israël kunnen de wandaden van het Israëlische leger in Gaza niet meer aanzien. Britse kranten en politici die het Israëlische beleid tot dusver steunden, bekennen nu hun ongelijk. Ook in Israël zelf neemt de ontreddering over de massaslachtingen in Gaza toe. Premier Netanyahu trekt zich er niets van aan en heeft aangekondigd heel Gaza te willen ontruimen. De voormalige Britse diplomaat en vredesonderhandelaar Alastair Crooke stelt vast dat Israël zich in een "morele meltdown" bevindt.

Karel Beckman

Premier Netanyahu kreeg afgelopen week stevige kritiek binnen zijn kabinet. Hij had besloten tijdelijk enige voedselleveranties aan Gaza toe te staan. Volgens minister van Nationale Veiligheid Ben-Gvir was dat "een ernstige vergissing". Wat Ben-Gvir betreft komt er nog geen broodkorst Gaza binnen. Netanyahu denkt er eigenlijk net zo over. Hij verontschuldigde zich dan ook naar zijn collega's in het kabinet. "Onze beste vrienden in de wereld — (Amerikaanse) senatoren die ons volledig steunen — hebben gewaarschuwd dat ze hun steun niet kunnen handhaven als er beelden van een hongersnood naar buiten komen. Daarom moeten we een hongersnood vermijden, om praktische en diplomatieke redenen."

> *"Amerikaanse senatoren die ons volledig steunen — hebben gewaarschuwd dat ze hun steun niet kunnen handhaven als er beelden van een hongersnood naar buiten komen"*

Met andere woorden, de toelating van voedselsteun is een tijdelijke maatregel, die Netanyahu nam uit pr-overwegingen. Hij voegde eraan toe, om zijn rechtse critici tegemoet te komen, dat Israël de volledige Gazastrook gaat overnemen. Het Israëlische leger voert elke nacht grootschalige bombardementen uit op Gaza, waarbij gemiddeld zo'n 100 mensen omkomen. Niet alleen huizen, maar ook ziekenhuizen en tentenkampen worden bestookt. Deze nieuwe fase in de oorlog, die gepaard gaat met een grondoffensief waar 60.000 militairen aan deelnemen, wordt 'Gideon's Chariots' genoemd — de strijdwagens van Gideon. Het doel, schrijft de Israëlische krant Haaretz, is "ieder gebouw in Gaza met de grond gelijk te maken en Gaza volledig militair te bezetten." Minister van financiën Bezalel Smotrich bevestigt dit: "Israël vernietigt alles dat over is van de Gazastrook", verklaarde hij.

Waar de Palestijnen naartoe moeten, is niet duidelijk. In sommige plannen worden ze in concentratiekampen bij elkaar gebracht in een klein gebied in het zuiden van Gaza. Ook zou worden gezocht naar buitenlandse bestemmingen voor degenen die de genocide overleven. Ondertussen slaan de Israëli's ook in de Westoever hard toe. Een Palestijnse aanslag op een Israëlische vrouw werd door Smotrich aangegrepen om een nieuw offensief aan te kondigen. "Net zoals we Gaza platgooien, moeten we de terroristische broedplaatsen in de Westoever platgooien." Volgens de bekende Israëlische journalist en columnist Gideon Levy bestaat het Israëlische beleid alleen nog maar uit wraak. Het publiek vindt het best, merkt hij op. "23 mensen worden gedood bij een bombardement op een ziekenhuis om één man, Mohammed Sinwar, te doden. De kranten vinden het fantastisch. Het volk vindt het fantastisch. Niemand die er iets van zegt. Is er nog iets dat we kunnen doen in Gaza dat wij in Israël onacceptabel vinden?"

Noa Shpigel wijst er in Haaretz op dat het niet alleen Ben-Gvirs radicaal-zionistische partij Otzma Yehudit (Jewish Power) is die Gaza plat wil gooien, maar ook de Likoed-partij van Netanyahu. Het Likoed-parlementslid Nissim Vaturi zei dat "Gaza tot de grond moet worden afgebrand, er zijn geen onschuldigen". Een ander Likoed-parlmentslid verklaarde dat de Gazanen "moeten worden uitgehongerd". Minister Amichay Eliyahu van Otzma Yehudit heeft voorgesteld een kernbom op Gaza te gooien.

Veel commentatoren hebben alle hoop op vrede verloren. "Ik heb nog nooit zoveel kwaad gezien", verklaarde hoogleraar rechten Orit Kamir van de Hebrew University in Jeruzalem in Haaretz. "Zoveel mensen die zo graag hun kwaadaardigheid uiten. Die met elkaar concurreren in hun gebrek aan empathie. Ik had niet beseft dat mensen in staat zijn zo kwaadaardig te zijn. Plezier te hebben aan de pijn van anderen. Blij te zijn wanneer mensen lijden, sterven, verhongeren, alles verliezen wat ze hebben. Ik ben nog nooit zo bang geweest. Ik heb het gevoel dat er een dam is gebroken en dat massa's Israëli's alle menselijke remmen laten varen en zich verlustigen aan giftige haat, ontmenselijking en geweld. Alsof ze hebben gewacht op dit moment om alle fatsoen van zich af te schudden waarmee ze nog de schijn van een moraal ophielden."

Volgens Alastair Crooke, oprichter en directeur van het Conflicts Forum in Beiroet, dat poogt een brug te slaan tussen de islamitische en westerse wereld, is de Israëlische samenleving tot op het bot verdeeld. Hij stelt dat er sprake is van een "omslagpunt", niet alleen in Israël, maar in het Westen als geheel. "De moraliteit waarop het Westen zegt te zijn gebaseerd, is op zijn kop gezet. We zijn alle morele waarden aan het verliezen."

Dat besef lijkt inmiddels steeds meer door te dringen in westerse landen, ook bij aanhangers van Israël. De pro-Palestijnse schrijfster Caitlin Johnstone wijst erop dat recentelijk de ene na de andere Britse krant hoofdredactioneel commentaar publiceert waarin Israël hard word veroordeeld. De Financial Times schrijft dat het Westen "zich moet schamen" over zijn onvermogen om Netanyahu te stoppen. De Economist, de Independent, en de Guardian komen met soortgelijke commentaren. "Als dit niet genocidaal is, wat dan wel?" vraagt de Guardian zich af. "Wanneer zullen de VS en zijn bondgenoten deze horror stoppen?"

Ook politici spreken zich uit. De Conservatieve parlementariër Mark Pritchard zei dat hij tot dusver Israël "koste wat kost" had gesteund, maar zegt nu, "ik heb het fout gehad". Podcastter Shaiel Ben-Ephraim, die Israël door dik en dun steunde, spreekt nu zelfs van een genocide. "Het heeft me tijd gekost, maar het wordt nu tijd om onder ogen te zien dat Israël genocide aan het plegen is in Gaza", schreef hij op X. "Israël probeert de Palestijnse bevolking te vernietigen. We kunnen dit niet tegenhouden als we dit niet erkennen." Volgens Johnstone komen deze reacties rijkelijk laat. "Mensen beginnen door te krijgen dat ze aan de verkeerde kant van de geschiedenis komen te staan straks." ■

Voedseluitdeling in Gaza op 21 mei 2025 | Fotografie: EYAD BABA

Verbod op AfD uit zicht

Het rapport van de Duitse veiligheidsdienst, de Bundesverfassungsschutz (BfV), op basis waarvan de AfD officieel werd aangemerkt als "extreem-rechtse" partij, is "zo stompzinnig dat het alle momentum om de partij te verbieden om zeep helpt", schrijft de Duitse blogger Eugyppius op zijn substack. Volgens hem is een verbod op de AfD kansloos geworden.

Van onze redacteur

Duitsland was enkele weken geleden in rep en roer omdat een verbod op de AfD, volgens sommige peilingen de populairste partij van Duitsland, een reële mogelijkheid leek te zijn geworden. De veiligheidsdienst schermde met een 1100 pagina's tellend rapport, op basis waarvan zij tot de conclusie was gekomen dat het AfD een gevaar was voor de democratie. Het enige probleem was dat het rapport nooit openbaar was gemaakt. Zelfs de AfD zelf had geen exemplaar ontvangen. Wel was er uit gelekt naar Der Spiegel en andere media. Volgens toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Nancy Faeser, de sociaal-democrate die bekend staat om haar verbeten jacht op rechtse overheidscritici en opdracht had gegeven tot het onderzoek naar AfD, moest het rapport geheim blijven om "bronnen te beschermen en om niet prijs te geven hoe we aan onze informatie waren gekomen".

> *Het rapport was nooit openbaar gemaakt. Wel was er uit gelekt naar Der Spiegel en andere media.*

Maar afgelopen week is het volledige rapport toch in de openbaarheid gekomen. Het is gepubliceerd op diverse websites, waaronder het rechtse Junge Freiheit. Eugyppius noemt het volkomen ontluisterend. Volgens de blogger bevat het niets dat afkomstig is uit 'spionage' en ook niets dat erop duidt dat AfD de democratie omver wil werpen. "Het is een verzameling van duizenden en duizenden opmerkingen, banale grappen, memes, geordend onder hysterische subkoppen". De BfV laat "absurde analyses" los op deze teksten, schrijft hij. Zo besteedt het rapport ruim aandacht aan de AfD-campagneslogan "Alice für Deutschland", een woordspeling op "Alles für Deutschland", een verwijzing naar partijleider Alice Weidel. Volgens de BfV gaat het hierbij om een "bagatellisering van nationaal-socialistisch taalgebruik". Ander voorbeeld: het woord "globalist" is volgens het rapport een "antisemitisch codewoord". Bill Gates een globalist noemen, schrijft de BfV, is daarom antisemitisch, omdat Gates dan wordt afgeschilderd als Joods. Kritiek op George Soros, die anders dan Bill Gates joods is, is per definitie antisemitisch. Kritiek op de oorlog in Oekraïne wordt gezien als een "ondermijning van het vertrouwen in de democratie". Iedere verwijzing naar ras of etniciteit en kritiek op immigranten wordt beschouwd als een gevaar voor de gevestigde orde.

Eugyppius acht de kans groot dat de jacht op AfD na de bekendmaking van dit rapport kansloos is. Sowieso is "rechts-extremisme" geen juridisch begrip op basis waarvan een partij kan worden verboden, schrijft hij. Een partij kan alleen worden verboden als hij ingaat tegen de "vrije democratische grondwettelijke orde" in Duitsland. "Daarvoor is geen enkel bewijs te vinden." ■

ROBERT KENNEDY JR. ROEPT LANDEN OP DE WHO TE VERLATEN

WHO drukt pandemieverdrag razendsnel door

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft deze week op de 78e Wereldgezondheidsvergadering (WHA) in Genève onverwacht en razendsnel het omstreden pandemieverdrag erdoor gedrukt. Terwijl het Nederlandse kabinet zich vierkant achter de WHO opstelde, riep de Amerikaanse gezondheidsminister Robert F. Kennedy jr. landen op, net als de VS, uit de WHO te stappen en samen te streven naar een nieuwe gezondheidsorganisatie.

Toine de Graaf

Alles wijst er op dat men in Genève weinig aan het toeval wilde overlaten, zowel in als rond het WHO-hoofdkwartier. Critici werden buiten de deur gehouden en er vond razendsnel een stemming plaats over de tekst van het pandemieverdrag. Tekenend is wat de drie uitbundig bestickerde bussen van actiegroep CitizenGO (*No to the Pandemic Treaty*) op maandag overkwam toen ze vanuit Frankrijk de Zwitserse grens bereikten. Hoewel de papieren en vergunningen van de chauffeurs in orde waren, werden ze urenlang tegengehouden.

"De Zwitserse politie kwam met een muur van bezwaren en weigerde onze bussen door te laten", meldt Sebastian Lukomski namens het CitizenGO-team in een nieuwsbrief. Uiteindelijk mochten de drie bussen het land in maar de toegang tot Genève werd hen ontzegd, onder dreiging van een boete van 11.000 euro per bus. "Omdat we een gevoelige snaar raken", aldus Lukomski. Maar vooral: omdat de WHO, de VN en degenen die hen dienen, hun pandemieverdrag kennelijk ongestoord en zonder wanklank wilden vaststellen.

Veelzeggend is ook wat diezelfde dag gebeurde rond de stemming in 'Committee A' over de tekst van het pandemieverdrag, waarvoor een tweederde meerderheid vereist was. WHO-baas Tedros wilde er een hamerstuk van maken en wereldwijde 'consensus' uitstralen. Maar de Slowaakse delegatie liet weten een officiële stemming te willen over de verdragstekst. Kort daarop kreeg Robert Fico, de premier van Slowakije, in Bratislava een telefoontje van Tedros die hem dringend verzocht deze eis te laten vallen. Fico hield echter voet bij stuk en eiste een stemming, zo meldde hij diezelfde dag op 𝕏.

Die stemming vond maandagavond plaats, via hand opsteken. Van de aanwezige lidstaten verleenden er 124 hun steun aan de verdragstekst, en nul landen stemden tegen. Wel waren er elf onthoudingen. Onder de landen die zich onthielden van stemming waren Iran, Israël, de Russische Federatie, Italië, Bulgarije, Polen en Slowakije. De Verenigde Staten nam niet deel. Op dinsdag werd de verdragstekst vervolgens officieel vastgesteld. Het jubelende persbericht dat de WHO verspreidde, spreekt van een "historische overeenkomst die de wereld rechtvaardiger en veiliger" maakt.

Dit betekent niet dat het pandemieverdrag daarmee in werking is getreden. Het is zelfs nog niet volledig goedgekeurd, laat staan ondertekend. Er ontbreekt namelijk nog de belangrijke bijlage over het *Pathogen access and benefit sharing*-systeem (PABS). Hiermee kunnen lidstaten sneller biologisch materiaal en digitale sequentie informatie (DSI) van ziekteverwekkende pathogenen met pandemisch potentieel delen. Landen die dit doen, moeten op hun beurt betere toegang tot vaccins, medicijnen en diagnostica krijgen die mede dankzij het pathogene materiaal en DSI worden ontwikkeld. Hierover wordt de komende 12 tot 24 maanden verder onderhandeld. Dit betekent dat op zijn vroegst tijdens de 79e WHA in 2026 over deze bijlage kan worden gestemd, maar het kan ook later worden.

Pas nadat de WHA de tekst van deze bijlage heeft vastgesteld, kan het pandemieverdrag worden geratificeerd per land. Ook dat traject kan weer twee jaar gaan vergen. Zestig ratificaties, op 194 lidstaten, zijn vereist om het verdrag in werking te laten treden. VWS-minister Agema heeft al in Kamerbrieven laten weten voor de ratificatie in ons land een uitdrukkelijke parlementaire goedkeuringsprocedure te zullen volgen.

Op dezelfde dag waarop Tedros werd gefeliciteerd en omhelsd vanwege het behaalde resultaat, verspreidde de Amerikaanse gezondheidsminister Robert Kennedy een opmerkelijke videoboodschap waarin hij andere landen opriep om, naar voorbeeld van de VS, ook uit de WHO te stappen. "Ik dring er bij ministers van Volksgezondheid over de hele wereld en bij de WHO op aan om onze terugtrekking uit de organisatie te beschouwen als een wake-upcall", zei Kennedy. Hij stelt dat de VS al contact hebben gelegd met gelijkgestemde landen over een mogelijke nieuwe gezondheidsorganisatie. De regering-Trump heeft formeel aangekondigd per 1 januari 2026 de WHO te zullen verlaten. Trump verwijt de organisatie onder meer slecht te hebben gereageerd op de coronapandemie. ■

Minister van VWS Fleur Agema. Fotografie: Robin Utrecht | ANP

Kabinet steunt WHO-plannen volledig

De Nederlandse regering schaarde zich in Genève volledig achter de WHO. Van kritiek op deze organisatie, die volgens critici tegenwoordig vooral de belangen dient van de farmaceutische industrie en die in coronatijd volledig inzette op lockdowns en vaccinaties, is geen sprake, zo blijkt uit een brief van minister van VWS Fleur Agema aan de Tweede Kamer op 16 mei. Hierin beschrijft zij "de inzet van Nederland tijdens de World Health Assembly".

Agema prijst de WHO de hemel in. "Een bekend succesverhaal is het wereldwijd uitroeien van de pokken, de eerste ziekte in de geschiedenis die volledig is uitgebannen. Inmiddels is de wereld hard op weg om ook polio uit te roeien. Meer recent speelt de WHO een centrale rol in coördinatie van de wereldwijde inzet om pandemische paraatheid en respons van landen te versterken."

"Voor Nederland is het van belang dat de volksgezondheid wereldwijd zo goed mogelijk is", stelt Agema. "Dit draagt bij aan (economische) stabiliteit in de wereld en versterkt ook onze eigen weerbaarheid. Daarnaast biedt dit ook kansen voor handel en kennisuitwisseling voor onder meer de Nederlandse Life Sciences and Health sector. De WHO is voor het Nederlandse gezondheidsstelsel een centrale, technische en coördinerende actor binnen de mondiale gezondheidsarchitectuur."

Nederland zet bij de WHO in op "de verankering van de mondiale gezondheidsstrategie, zoals antimicrobiële resistentie (AMR), pandemische paraatheid, klimaatadaptatie en -mitigatie, universele toegang tot eerstelijns gezondheidszorg en universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) voor vrouwen, meisjes en kwetsbare groepen", schrijft Agema. De PVV-minister betreurt het dat de VS heeft besloten de WHO te verlaten. Ze vraagt zich niet af of daar wellicht goede redenen voor zouden kunnen zijn. "Nederland blijft de WHO steunen", schrijft zij, "zowel financieel als technisch-inhoudelijk, zodat Nederland samen met de WHO en andere lidstaten gezondheidsuitdagingen, die ook voor de Nederlandse samenleving relevant zijn, kan aanpakken." Ze voegt er geruststellend aan toe: "Voor de goede orde, er wordt tijdens de WHA géén pandemieverdrag ondertekend."

▸ dakl.nl/who

KRITISCHE CARDIOLOOG ASEEM MALHOTRA NAAR WASHINGTON

Revolutie in gezondheidsbeleid VS gaat door

De Britse cardioloog Aseem Malhotra is benoemd tot topadviseur van de Amerikaanse Gezondheidsminister Robert Kennedy. De komst van Malhotra naar Washington kan tot revolutionaire veranderingen leiden in het Amerikaanse gezondheidsbeleid. Hij gaat de strijd aan met ultrabewerkte voedingsmiddelen, wil de Amerikaanse voedingsrichtlijnen aanpassen én de toediening van de mRNA-covid-vaccins stopzetten. Die leiden volgens hem tot een "pandemie van vaccinatieschade".

Toine de Graaf

In november 2021 veroorzaakte Aseem Malhotra een schokgolf in Groot-Brittannië. In een tv-uitzending van GB News waarschuwde de cardioloog voor de coronavaccins, die hij in verband bracht met een verhoogd risico op een hartinfarct. Eerder dat jaar had hij nog zijn vertrouwen uitgesproken in de vaccins en zelf twee Pfizer-prikken genomen. Zijn visie kantelde nadat zijn gevaccineerde vader in juli 2021 plotseling overleed, na een hartstilstand.

Direct na de uitzending werd Malhotra gebeld door een onbekend nummer: het was Robert F. Kennedy jr., die hem bedankte voor zijn moed. Dit weten we sinds vorige week, toen Malhotra een interview gaf aan het Amerikaanse Fox News naar aanleiding van zijn benoeming tot medisch hoofdadviseur van MAHA Action, de grassroots lobbygroep achter het *Make America Healty Again*-beleid van president Trump.

Kort na Kennedy's aanstelling als de nieuwe gezondheidsminister van de VS werd Malhotra, vorig jaar nog geïnterviewd in De Andere Krant, al genoemd als een van zijn potentiële adviseurs. Vorige week werd zijn benoeming bij MAHA Action bekendgemaakt. Als medisch hoofdadviseur van MAHA komt Malhotra formeel niet in dienst van de federale overheid. Maar hij zal een leidende stem zijn van de beweging die wordt omarmd door Trump en Kennedy. Malhotra zal daarom vanuit Londen — waar hij praktijk houdt als consulterend cardioloog — verhuizen naar Washington om nauw contact te kunnen onderhouden met het gezondheidsministerie van Kennedy en andere Amerikaanse overheidsinstanties.

In een recent interview met de Britse *Daily Mail* gaat Malhotra in op zijn meest controversiële agendapunt: een moratorium op de mRNA-vaccins. "Het is me volkomen duidelijk dat dit misschien wel de belangrijkste kwestie is die MAHA heeft aangewakkerd en heeft geholpen bij de verkiezing van president Trump", stelt Malhotra. "Er is een pandemie van vaccinatieschade. We kunnen Amerika niet weer gezond maken als we dit niet aanpakken." Hij is ervan overtuigd dat de vaccins "meer kwaad dan goed" hebben gedaan en nooit ingezet hadden mogen worden.

> *Ultrabewerkt voedsel wil hij gaan behandelen als tabak*

Malhotra wil dat Amerikaanse staten wetgeving aannemen die het gebruik van de coronavaccins opschort, terwijl intussen uitgebreid onderzoek wordt gedaan naar de prikken. In de staten Florida, Idaho en Ohio zijn al wetsvoorstellen over de vaccins ingediend. Zij zijn volgens Malhotra de *first movers*, waar al dit jaar opschorting een feit zou kunnen zijn. Volgens de Daily Mail heeft Malhotra de steun van Jay Bhattacharya, de nieuwe baas van de National Institutes of Health (NIH) die gaat over de medische onderzoeksagenda in de VS. Bhattacharya, emeritus professor aan de universiteit van Stanford, was een van de toonaangevende critici van het coronabeleid. Afgelopen februari vertelde hij aan de Mail dat het publieke vertrouwen alleen kan worden hersteld "door een moratorium" op de covid-vaccinaties.

Maar Malhotra zal zich ook bezig gaan houden met een ander urgent onderwerp: voeding. De Britse arts verwierf in de jaren vóór de coronacrisis internationale bekendheid als voorvechter van een gezonde leefstijl, geënt op het mediterrane voedingspatroon. Hij was een luis in de pels van zowel big food als big pharma. Hij hekelde onder meer de overmatige suikerconsumptie en de 'obsessie' van collega-artsen met het totaal-cholesterol, die heeft geresulteerd in overmedicatie van miljoenen mensen met statines (cholesterolverlagers). Malhotra speelde tevens een belangrijke rol bij de invoering van de suikertaks op frisdranken in Groot-Brittannië.

In Washington gaat hij zich onder meer richten op het herzien van de Amerikaanse voedingsrichtlijnen, die later dit jaar zullen worden aangepast. Momenteel adviseren de richtlijnen dat 45-65 procent van de dagelijkse calorieën uit koolhydraten dient te bestaan. Malhotra wil dat aandeel drastisch verlagen, waarbij hij verwijst naar het groeiende bewijs dat koolhydraatarme diëten obesitas en diabetes type 2 tegengaan. "'Er is een her-evaluatie van de richtlijnen gaande", zegt Malhotra. Hij is van mening dat de overheid met nieuwe, gezondere voedingsrichtlijnen direct invloed kan uitoefenen, bijvoorbeeld op schoolmaaltijden, maar ook op de medische adviezen van artsen.

Malhotra wil daarnaast een strenge aanpak van ultrabewerkte voedingsmiddelen, die hij wil gaan behandelen als tabak. Deze producten, die vaak rijk zijn aan suiker, geraffineerde oliën en kunstmatige toevoegingen, vormen meer dan de helft van het gemiddelde Amerikaanse dieet. Hij wil dit type voeding weghalen uit ziekenhuizen en scholen, waar mensen mogelijk extra kwetsbaar zijn. "Dit zijn omgevingen waar mensen verwachten beschermd te worden, niet vergiftigd", aldus Malhotra. ■

Videostill uit De Fourcast | Podcast: De nieuwe Britse medisch adviseur van RFK jr., Aseem Malhotra over vaccins en big pharma.

Domper voor Ursula von der Leyen in 'Pfizergate'

Voorzitter van de Europese Commissie Ursula von der Leyen heeft een gevoelige nederlaag geleden bij het Europese Hof van Justitie in de 'Pfizergate'-affaire. Het hof oordeelt dat de Europese Commissie EU-wetgeving heeft geschonden door de New York Times geen inzage te geven in de sms-berichten tussen Von der Leyen en Pfizer-baas Albert Bourla. Die sms'jes speelden mogelijk een rol bij het sluiten van vaccincontracten tijdens de pandemie. De uitspraak van het hof verhoogt de druk op Von der Leyen, die van meerdere kanten wordt belaagd in dit dossier.

Toine de Graaf

In april 2021 onthulde de New York Times het bestaan van sms-berichten die Von der Leyen en Bourla in februari van dat jaar hadden uitgewisseld tijdens de voorbereidingen op de onderhandelingen over de EU-groepsaankoop van Pfizer-Biontech vaccins voor de jaren 2022 en 2023. In het interview met de Amerikaanse krant vertelde Von der Leyen dat de aankoop vooral tot stand was gekomen door "persoonlijke diplomatie". In 2022 vroeg Times-journalist Matina Stevis-Gridneff de commissie om toegang tot de sms-berichten. Na herhaalde afwijzingen stapte de Times begin 2023 naar het Europese Hof van Justitie en begon een zaak.

Die zaak heeft nu een voorlopige climax bereikt met de opvallende uitspraak. Bij het hof ondernam de Europese Commissie verschillende pogingen om onder de kwestie uit te komen. Het trok het bestaan van de sms-berichten in twijfel, ontkende het bezit ervan en beweerde dat "ze volgens haar interne regels niet als documenten konden worden aangemerkt vanwege hun vluchtige aard". Maar volgens de uitspraak vallen tekstberichten wel degelijk onder de transparantiewetgeving als ze betrekking hebben op officiële zaken. Volgens het hof geeft de commissie geen "plausibele" verklaringen om "het niet-bestaan of niet-bezit" van de documenten te rechtvaardigen.

De Duitse wetenschapper Harald Walach, oprichter en directeur van het Change Health Science Institute en onderzoeker aan de Kazimieras Simonavičí Universiteit in Litouwen, zegt tegenover het nieuwsmedium The Defender "positief verrast" te zijn door de uitspraak, omdat "de tegenwerking van de commissie en politici voorheen altijd door rechtbanken werd gesteund". Het is volgens Walach "op zichzelf al een schandaal dat de voorzitter van de commissie een deal ter waarde van miljarden sloot via sms, zonder enige echte parlementaire controle". Maar hij vindt het "een nog groter schandaal dat dit materiaal voor het publiek verborgen werd gehouden".

De online krant Politico, die goede relaties onderhoudt met beleidsmakers in Brussel, meldt dat de uitspraak "waarschijnlijk enorme gevolgen zal hebben voor de transparantie en verantwoordingsverplichting binnen de EU" en "bijzonder schadelijk" is voor Von der Leyen, die geacht wordt de hoeder te zijn van de EU-verdragen. De commissie heeft twee maanden de tijd om in beroep te gaan. Advocaat Meike Terhorst gaat ervan uit dat de commissie dit inderdaad gaat doen en de sms-berichten niet zal overhandigen. Ze ziet een kat-en-muisspel, waarin nu ook het Europese Parlement betrokken kan raken. In 2023 blokkeerde het parlement nog een poging om Von der Leyen over de sms-berichten te ondervragen. Volgens Terhorst vragen Europarlementariërs nu echter "de sms-berichten op en kan het heel moeilijk worden deze berichten nog steeds niet te overhandigen".

Christof Plothe, lid van de stuurgroep van de World Council for Health, ziet "een verontrustend patroon van geheimhouding" rond de onderhandelingen over het grootste contract in de geschiedenis van de EU. Hij waarschuwt voor "een domino-effect" buiten Europa. Indien de sms-berichten uiteindelijk twijfelachtige praktijken in de EU-vaccinonderhandelingen aan het licht brengen, kunnen andere landen zich immers genoodzaakt zien hun eigen contracten met de farmaceuten "opnieuw te bekijken". Dit zou volgens Plothe kunnen uitmonden in "juridische en reputatieschade voor alle betrokken partijen".

Fotografie: Olivier Hoslet | EPA

Intussen heeft Von der Leyen nog meer om wakker van te liggen, want in dit dossier wordt ze niet alleen belaagd door de New York Times. Begin dit jaar diende bij het Gerechtshof in Luik de strafklacht van de lokale lobbyist Frédéric Baldan, die Von der Leyen machtsmisbruik, vernietiging van openbare documenten en corruptie bij het onderhandelen over vaccincontracten via sms-tekstberichten verwijt. Voormalig Europarlementariër Rob Roos is mede-eiser in deze zaak, evenals de EU-lidstaten Hongarije en Polen. De rechter in Luik verklaarde afgelopen januari de strafklacht niet-ontvankelijk, maar er loopt een hoger beroep. Roos heeft op 𝕏 al laten weten daarvoor nu extra gemotiveerd te zijn.

> *Een kat-en-muisspel waarin nu ook het Europese Parlement betrokken kan raken*

Diane Protat, de advocaat van Roos en Baldan, noemt de uitspraak van het Europese Hof van Justitie een voorbeeld van dubbele standaarden: "Hoe zit het met Europese burgers, EU-lidstaten, de Europese parlementsleden die in de strafzaak in België om de berichten hebben gevraagd? Hebben zij minder recht op transparantie dan een Amerikaanse krant?" Protat verwijt de New York Times bovendien een halfslachtige houding. "Alleen een strafrechtelijke procedure kan helpen de sms-berichten te vinden of af te dwingen", aldus de advocaat. "De New York Times weet dat, maar heeft zich niet aangesloten bij onze aanklacht." ■

Virussen kunnen geen ziekte veroorzaken, ze bestaan niet

De meeste mensen twijfelen er niet aan dat bacteriën en virussen ziekten zoals polio, tuberculose, mond-en-klauwzeer en corona kunnen veroorzaken. Deze overtuiging komt voort uit de ziektekiemtheorie, die ervan uitgaat dat besmettelijke ziektekiemen ziekte kunnen veroorzaken. Daniël Roytas, een Australische docent natuurgeneeskunde en voeding, betoogt in zijn boek 'Kun je een verkoudheid oplopen?' dat er geen wetenschappelijk bewijs is voor deze theorie, al vormt het de basis van de moderne geneeskunde. "Het idee van besmettelijke ziektekiemen heeft een globale angstepidemie veroorzaakt die alleen goed is voor de medische industrie zelf", zegt hij.

Sanne Burger

Het idee dat onzichtbare 'piepkleine lichaampjes' ziekte kunnen veroorzaken, is al eeuwen oud. Girolamo Fracastaro, een Italiaanse arts, opperde in 1546 dat ziekmakende substanties via de lucht overgedragen kunnen worden. Rond 1850 werd de ziektekiemtheorie gemeengoed, met name door het werk van de Franse chemicus Louis Pasteur die zwaar gesponsord werd door de Franse regering, de media en de medische lobby die toen in opkomst was. Door Pasteur drinken wij nu gepasteuriseerde melk: melk die kort verhit is tot 72 graden Celsius, waardoor de meeste bacteriën gedood worden. Door onze angst voor ziektekiemen laten we in goed vertrouwen onze kinderen vaccineren, omdat we geloven dat ze daarmee beschermd worden tegen besmettelijke ziekten.

Pasteur werd in zijn tijd fel tegengesproken door vele artsen en wetenschappers, waaronder professor Antoine Béchamp, met wie hij voortdurend in de clinch lag. Béchamp introduceerde in die tijd de terreintheorie, die betoogt dat we ziek worden van omgevingsinvloeden zoals verkeerde voeding en gifstoffen, niet van besmettelijke virussen of bacteriën. Vele artsen en natuurgenezers waarschuwden ook toen al tegen de opkomende vaccinatie-industrie die vele slachtoffers maakte, maar de lobby was toen al zo machtig dat niet Béchamp, maar Pasteur tot medische held verheven werd — tot op de dag van vandaag.

Het woord 'virus' komt van het Latijnse woord 'virion' dat gif betekent. Tegenwoordig wordt het gebruikt als aanduiding voor onzichtbare ziekteverwekkers die op magische wijze overspringen van mens op mens — en soms van dier op mens. Vervolgens dringen ze diep door in de lichaamscellen waar ze zich vermenigvuldigen en ziekte veroorzaken, zonder dat duidelijk is hoe dat in zijn werk gaat. Virologen en artsen vragen zich namelijk nooit af *hoe* virussen ziekte en besmetting veroorzaken, laat staan dat ze nadenken over de vraag of virussen überhaupt bestaan. Het feit dat soms grote groepen mensen of dieren tegelijk ziek worden, is voor hen genoeg bewijs dat virussen bestaan. Voor Roytas is dit geen bevredigend bewijs. Volgens hem zijn er vele andere redenen mogelijk voor het plotseling ziek worden van grote groepen mensen of dieren. Denk aan voedselvergiftiging, voedingstekorten, pesticiden, chemicaliën, straling.

Hij verwijst naar de historie van scheurbuik. Daarvan werd ooit gedacht dat het bij zeelieden ontstond door besmettelijke ziektekiemen, totdat werd ontdekt dat het ging om een gebrek aan vitamine C en andere essentiële voedingsstoffen. Vanaf dat moment gingen er kisten sinaasappels en citroenen mee de zee op.

Polio ofwel kinderverlamming, dat na de Tweede Wereldoorlog veel voorkwam, wordt nog steeds toegeschreven aan het vermeende poliovirus. In diezelfde periode werden voor het eerst in de geschiedenis op grote schaal pesticiden gebruikt, met name DDT. Gemeentes lieten wagens door de straten rijden waaruit grote wolken DDT-poeder werden gespoten, waarin de kinderen speelden. Jaren later werd ontdekt dat DDT het zenuwstelsel kan aantasten, met verlamming tot gevolg. In Noord-Korea, India en China wordt DDT nog steeds gebruikt.

Pokkenuitbraken bleken altijd samen te gaan met een gebrek aan hygiëne. Toen in Leicester rond 1890 gesloten riolen werden aangelegd en er niet langer drollen in het water dreven waarin mensen zichzelf en hun kleren wasten, daalde het aantal gevallen van de pokken drastisch.

Deze voorbeelden laten zien dat de oorzaken van scheurbuik, polio en de pokken iets heel anders waren dan virussen. Roytas gaat in zijn boek nog een stap verder. Hij presenteert vele experimenten op mensen die lijken aan te tonen dat er geen enkel bewijs is voor het bestaan van besmettelijke virussen. Zo werden in het Amerikaanse leger begin twintigste eeuw op grote schaal proeven gedaan op soldaten om de oorzaak van de Spaanse griep te achterhalen, waar destijds miljoenen mensen aan stierven. Geen daarvan toonde het bestaan van een virus aan. Milton J. Rosenau, een arts uit New York, deed in 1919 duizenden experimenten op mensen die zogenaamd door de Spaanse griep waren gegrepen. Hij liet gezonde en zieke mensen in een afgesloten ruimte elkaar in het gezicht hoesten, uit elkaars bekers drinken, enzovoort. Geen van de gezonde mensen werd ziek. Deze onderzoeken toonden duidelijk aan dat de Spaanse griepepidemie niet veroorzaakt werd door een virus, maar hele andere oorzaken had.

Roytas wijdt een heel hoofdstuk aan het in Engeland opgerichte onderzoekscentrum voor verkoudheid, de CCRU: Common Cold Research Unit. Dit instituut deed dienst van 1946 tot 1989, maar werd opgeheven omdat ze niet konden aantonen dat verkoudheid en griep besmettelijk waren.

De Duitse arts Robert Koch — naar wie het Robert Koch Instituut is vernoemd, het Duitse RIVM — formuleerde eind negentiende eeuw vier postulaten waaraan een theorie moet voldoen om te bewijzen dat een bepaalde ziektekiem een bepaalde ziekte veroorzaakt. De Koch-postulaten zijn:

1. De ziektekiem (het virus of de bacterie) moet geïsoleerd kunnen worden.
2. De ziektekiem moet kunnen worden gekweekt in een lab.
3. Een gezond persoon die met de gekweekte ziektekiem in aanraking komt, moet dezelfde symptomen ontwikkelen.
4. De ziektekiem moet wederom uit de proefpersoon geïsoleerd kunnen worden.

De Koch-postulaten worden zowel door voorstanders als tegenstanders van de ziektekiemtheorie geaccepteerd. De Duitse viroloog Stefan Lanka betoogde eind jaren '90 dat de virologie aan geen enkele van haar eigen voorwaarden voldeed. Voorstanders van de ziektekiemtheorie, onder wie de bekende cardioloog Peter Mc Cullough en gezondheidsexpert dr. Joseph Mercola, stellen dat dit in het verleden misschien waar was, maar dat met moderne technologie wel wordt voldaan aan de postulaten van Koch en virussen geïsoleerd kunnen worden. Tegenstanders van de ziektekiemtheorie, onder wie dr. Tom Cowan en dr. Andrew Kaufman, die zijn verenigd in de wereldwijde *no virus*-beweging, stellen juist dat virussen nog nooit zijn geïsoleerd. De wetenschappelijke betekenis van het woord 'isolatie' is dat het virus of de bacterie gescheiden wordt van al het andere materiaal in het *monster*, waaronder eiwitten, cellen en afvalstoffen. Dat gebeurt niet in de huidige virologie. Daar bedoelen ze met 'isoleren' dat ze het monster scheiden van de zieke *persoon*, wat niet hetzelfde is. Dit is de reden dat de *no virus*-beweging stelt dat er nog nooit een virus geïsoleerd is.

Volgens Roytas is het belangrijk onderscheid te maken tussen virussen en bacteriën. Bacteriën kunnen eenvoudig geïsoleerd worden volgens de oorspronkelijke Koch-methode én zijn zichtbaar onder een microscoop, dus over hun *bestaan* is geen discussie. Over hun *functie* zijn de meningen verdeeld. In de moderne geneeskunde worden ze bestreden omdat ze gezien worden als ziekteverwekkers. In de natuurgeneeskunde worden ze juist gezien als helpers: ze ruimen afstervende celresten op die vrijkomen als het lichaam bezig is met ontgiften en genezen. Bacteriën zijn het gevolg van ziekte, niet de oorzaak.

> *Experimenten tonen geen bewijs voor het bestaan van virussen*

Christine Massey, een Canadese biostatisticus, schreef de laatste jaren meer dan 225 gezondheidsinstituten aan, waaronder de overheidsinstanties CDC en de FDA in de VS en verschillende laboratoria in Wuhan in China, met de vraag om bewijs voor het bestaan van virussen. Van ongeveer de helft kreeg ze antwoord en iedere keer kwam het hierop neer: "Wij zijn niet in staat de door u gevraagde documentatie te leveren".

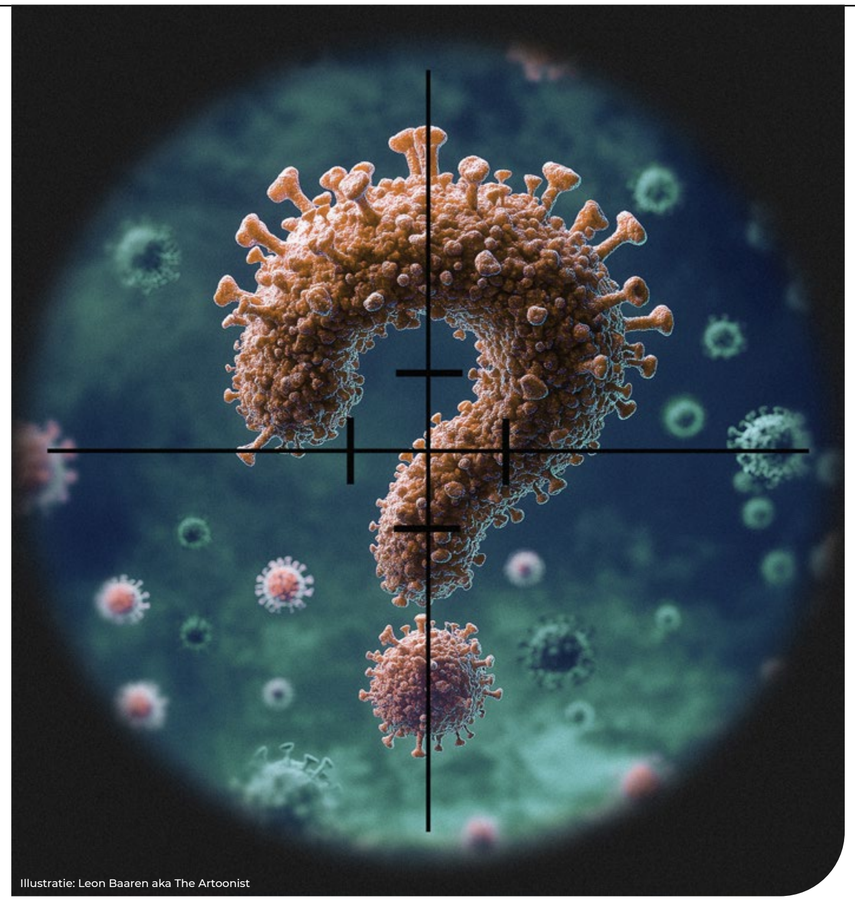

Illustratie: Leon Baaren aka The Artoonist

Roytas' conclusie is dat de virologie nooit een adequate methode heeft kunnen vinden om aan te tonen dat virussen bestaan of dat ze ziekte kunnen veroorzaken. Dat maakt volgens hem de virologie een geloof, een pseudo-wetenschap, niet gebaseerd op feiten, maar op aannames en veronderstellingen. Dit alles roept de vraag op: waarom houdt de medische wereld zo koppig vast aan de ziektekiemtheorie, terwijl het er sterk op lijkt dat mensen ziek worden van hele andere zaken? Zou het kunnen dat de theorie een dekmantel is voor de schade ten gevolge van de enorme hoeveelheden giftige stoffen die de grote industrieën de afgelopen anderhalve eeuw over de aarde uitgestort hebben? Denk aan glyfosaat en andere pesticiden in de bodem, het water en onze voeding, industriële chemicaliën en synthetische stoffen in schoonmaakmiddelen, kleding, medicijnen en natuurlijk vaccinaties.

Daarnaast vormt de ziektekiemtheorie de basis voor een van de meest winstgevende industrieën aller tijden: de vaccinatie-industrie. Als virussen en bacteriën ons niet ziek maken en we er dus niet langer bang voor hoeven te zijn, zou deze miljardenindustrie onmiddellijk instorten. Voor Roytas was deze belangenverstrengeling van de ziektekiemtheorie en de vaccinatie-industrie de reden om dit onderwerp grondig te bestuderen. Is het hem gelukt met zijn boek een einde te maken aan de virusdiscussie? Zijn boek geeft het antwoord. ■

▸ dakl.nl/kun-je-een-verkoudheid-oplopen

De 'no virus'-beweging speelt big pharma in de kaart

Het idee dat er geen virussen zouden bestaan, of dat virussen geen enkele rol spelen in het ontstaan van ziekten, is naïef en gevaarlijk, stelt voormalig dierenarts en auteur Mees Baaijen. Het leidt af van waar het echt over moet gaan: de strijd tegen de virusknutselaars van de farmaceutische industrie die de covid-ramp hebben veroorzaakt voor hun eigen gewin, en die nog veel meer van dergelijke rampen teweeg zullen brengen, als ze niet worden gestopt.

Mees Baaijen

Louis Pasteur ontdekte in de 19e eeuw dat micro-organismen (kiemen) voedselbederf veroorzaakten. In 1876 identificeerde en observeerde Robert Koch (onder een microscoop) als eerste de bacterie die de ziekte miltvuur veroorzaakt. Zijn experimenten toonden aan dat deze kiemen:

1. geïsoleerd konden worden uit een ziek dier
2. gekweekt konden worden in een zuivere cultuur (mede om levenloze toxines uit te sluiten)
3. dezelfde ziekte veroorzaakten wanneer ze werden overgedragen op een gezond dier
4. opnieuw gekweekt konden worden uit de experimentele patiënt en identiek waren aan het oorspronkelijke agens

Dit logische bewijs van oorzakelijk verband zou bekend worden als de postulaten van Koch. Inmiddels raakte Pasteur verwikkeld in een geschil met Antoine Béchamp, die het niet eens was met Pasteurs "kiemtheorie". Béchamp stelde de "terreintheorie" voor, waarbij de interne toestand van het lichaam — het "terrein" — bepaalt of er een ziekte ontstaat: kiemen waren daarin een gevolg van ziekte, niet de oorzaak.

In 1897 bewees dierenarts Friedrich Loeffler dat mond- en klauwzeer (MKZ) werd veroorzaakt door een onzichtbare, zich in de gastheer vermenigvuldigende kiem. Tijdens uitbraken onder runderen bemonsterde Loeffler de vloeistof uit tongblaren. Na injectie of natuurlijke overdracht ervan op runderen verschenen de typische MKZ-symptomen binnen enkele dagen: koorts en tong- en mondlaesies, en 1-2 dagen later de klauwlaesies. Net als de natuurlijke ziekte sprong de uitgelokte versie gemakkelijk over op vee in de buurt.

Passage van blaarvloeistof door filters die bacteriën tegenhouden had geen invloed op de besmettelijkheid. Verdere filtratietests toonden aan dat het agens bestond uit deeltjes van 20 tot 100 nanometer (nm) — 10 tot 50 maal kleiner dan bacteriën en 1000 maal kleiner dan een menselijke cel. Zulke deeltjes kunnen niet worden gezien met microscopen, met een maximale resolutie van 200 nm (de elektronenmicroscoop werd pas 30 jaar later uitgevonden).

Dat dit agens geen levenloos gif was, maar zich in de gastheer vermenigvuldigde, werd aangetoond door het maken van extreme verdunningen in seriële inoculaties. Een gezond kalf van 200 kg kreeg bijv. 1/10.000 ml blaarvloeistof toegediend. Eenmaal ziek werd een tweede kalf van 200 kg geënt met 1/10.000 ml blaarvloeistof van het eerste, enzovoorts. De resulterende ziekte bleef daarbij onveranderd.

Loeffler voldeed zo aan de postulaten van zijn leermeester Koch. In een logische wereld zou de discussie over het bestaan van virussen daarmee beëindigd zijn, ook nu de postulaten van Koch (aangepast aan hedendaagse inzichten) aangetoond zijn voor een groot aantal virussen (inclusief dierstudies en één menselijke proef voor sars-cov-2), en gevalideerd zijn door celculturen, genoom-sequencing en moleculaire beeldvorming. Het is nu zelfs mogelijk een functioneel virus te synthetiseren op basis van op het internet aanwezige specificaties en commercieel verkrijgbare nucleotiden (de RNA of DNA 'parels aan de ketting'). Eckard Wimmer deed dit al in 2002 voor een chemische stof genaamd 'poliovirus'.

Wanneer je *no virus*-aanhangers vraagt om uitleg over virus-gerelateerde onderwerpen, zoals het preventieve of het therapeutische effect van ivermectine op covid, dan antwoorden zij meestal met de dooddoener dat dit 'hun taak niet is'. Als er dan toch een verklaring komt is die meestal uiterst speculatief, simpelweg omdat hun *no virus*-"wetenschap" er een van ontkenning is, en niet van opheldering. Dit is geen pseudowetenschap meer, maar obscurantisme. Een groot deel van Daniel Roytas' en Sam Bailey's sympathiek ogende boek *Kun je een verkoudheid oplopen?* is gebaseerd op dit soort trucs: leugenachtigheid verpakt in subtiele en overtuigende bewoordingen. Hun belangrijkste conclusie — griep is niet besmettelijk — wordt zelfs tegengesproken door het resultaat van de door henzelf aangehaalde besmettingsexperimenten: de experimentele groep had 32 procent besmetting, tegen 10 procent in de controlegroep.

Die 32 procent is veel meer dan ik verwachtte voor griep, een endemisch respiratoir syndroom dat al eeuwen bestaat, in interactie met een zeer gevarieerde virusmix (influenza, corona, rhino), aangezien 80 tot 90 procent van de populatie dan immuun blijkt. Zoals te verwachten viel, vermelden Roytas en Bailey niet het belangrijke onderzoek naar het 2020 covid *super spreader*-incident in Gangelt onder 919 mensen door Hendrik Streeck, met — inderdaad slechts — 15,5 procent geïnfecteerden in carnavalsdeelnemers, en 3,1 procent in niet-deelnemers. Vele stokoude, uiterst kleine en primitieve experimenten nemen ze wel op in hun analyse. Door zich te concentreren op een endemische ziekte als griep, omzeilden Roytas en Bailey ook heel handig het overduidelijke besmettingsfenomeen dat optreedt bij epidemische ziekten, zoals mond-en-klauwzeer bij dieren, waarbij 100 procent ziek kan worden. Of de mazelenparty's in mijn jeugd, waarna we allemaal de typische uitslag kregen en onze ouders snel van het gedoe af waren. Grote veeboeren in Afrika en Zuid-Amerika deden iets dergelijks door bij een mond-en-klauwzeer uitbraak een lap door de bek van het eerste zieke dier te halen, en daarna bij de hele kudde.

Vóór covid ontkenden de meeste alternatieve visies niet dat virussen bestaan, maar trokken ze alleen hun rol in het veroorzaken van ziekten in twijfel. Artsen weten natuurlijk al lang dat *infectieziekte = gastheer + ziektekiem + omgeving*. Max von Pettenkofer, de eerste hygiënehoogleraar ooit, had in de 19e eeuw al aangetoond dat omgevingsfactoren een centrale rol spelen in het verloop en de verspreiding van infectieziekten. Zijn voorstellen om rioleringssystemen, bestrating, huisvesting, werkomstandigheden, enzovoort, te verbeteren, zouden leiden tot een wereldwijde vermindering van besmettelijke ziekten met zo'n 90 procent, nog voor de introductie (na de Tweede Wereldoorlog) van vaccins en antibiotica. In endemische ziektes als griep is de ziektekiem essentieel maar niet beslissend. Bij epidemische ziektes als miltvuur of MKZ (in niet-immune populaties) is de rol van de ziektekiem vaak doorslaggevend.

Is het toeval dat het Team No-Virus juist tijdens de covid 'plandemie' radicaliseerde? Daarbij vertroebelen zij de discussies over lablek versus natuurlijke oorsprong, en over ivermectine en HCQ als alternatief voor de covid-vaccins. Dit komt de farmaceutische industrie en de virusknutselaars heel goed uit. Hun rol in het ontstaan en de verspreiding van het sars-cov-2-virus wordt hierdoor ontkend. Als virussen niet bestaan en geen ziekte kunnen veroorzaken, dan kunnen zij ook niet verantwoordelijk zijn voor covid. Het impliceert tegelijkertijd dat critici van het covid-beleid als Pierre Capel, Theo Schetters, Jan Bonte, Rob Elens, Berber Pieksma, Rogier Louwen en Sucharit Bhakdi charlatans zijn die ons een niet-bestaand virusrad voor ogen draaien.

Je kunt je afvragen of bij de virusontkenners sprake is van een samenzwering in de vorm van *cognitieve infiltratie*, een term van Cass Sunstein, een globalisti-

> *Dit is geen pseudo-wetenschap meer, maar obscurantisme*

sche pion. Dit gebeurde eerder ook in de 9/11 waarheidsbeweging en met de theorie van 'de platte aarde'. Auteur Ron Unz schrijft dat volgens Sunstein agenten infiltreren in online gemeenschappen waar zij een breed scala aan theorieën promoten, liefst nogal absurde, om zo interne conflicten aan te wakkeren, de leden af te leiden naar doodlopende wegen en ze in diskrediet te brengen bij het bredere publiek.

No virus is niet alleen gevaarlijk voor de waarheidsbeweging, maar ook voor je eigen gezondheid: *no virus* betekent ontkenning — op eigen risico — van veel biowapens, en van de rol die virussen spelen in ons microbioom en zelfs in de evolutie van ons genoom. Maar ook afzien van antivirale middelen als je een ernstige en koortsige ademnood krijgt: geen virussen, dus ook geen anti-virals.

In plaats van artsen zoals Pierre Kory te steunen, die vochten voor het gebruik van ivermectine als levensreddend medicijn, probeerde Team No-Virus (net als de Farmaffia) ivermectine zwart te maken: het zou niet werken (terwijl dr. Tess Lawrie al in juli 2021 een klinische meta-studie over ivermectine publiceerde); het zou big pharma veel geld opleveren (niet waar, want de patenten zijn al bijna 30 jaar verlopen, terwijl miljarden doses zijn geschonken om Afrikaanse ziekten te genezen), en het zou gevaarlijk zijn (terwijl het een van de veiligste middelen ooit is). ■

▸ **Voor meer kritiek op de 'no virus'-beweging, zie de website Mees Baaijen: thepredatorsversusthepeople.substack.com**

Twee visies op het virus

De meeste wetenschappers accepteren het bestaan van virussen en de rol van virussen bij het ontstaan van ziekten. Dat geldt ook voor de meeste wetenschappers die kritisch zijn op de farmaceutische industrie en het gezondheidsbeleid van de overheid. Er is echter een groep dissidenten die de virustheorie om allerlei redenen verwerpt. Op deze pagina's bieden wij ruimte aan deze twee visies op het virus.

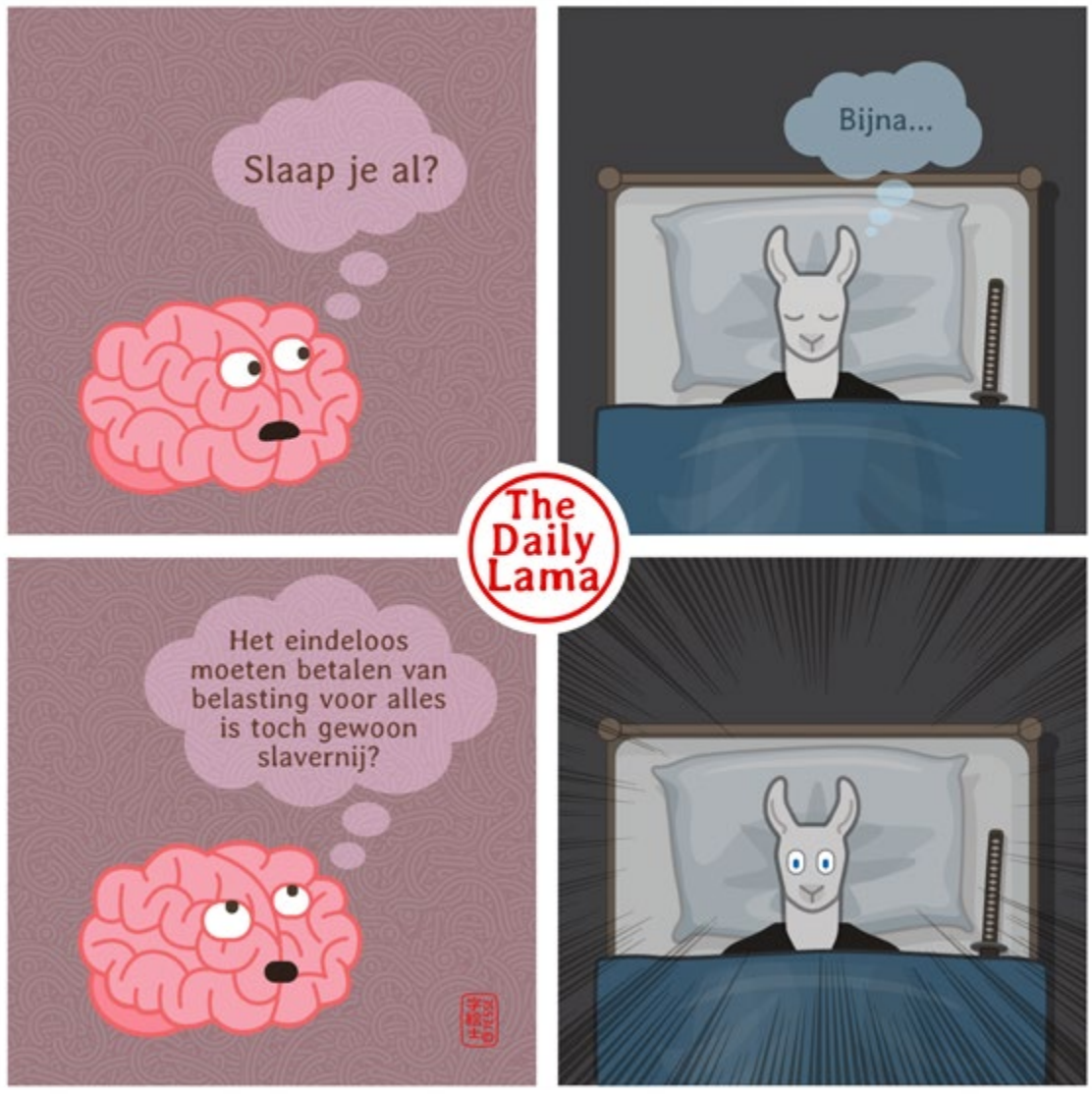

COLOFON

De Andere Krant
deanderekrant.nl/overons

Hoofdredacteur
Karel Beckman

Aan deze editie werkten mee
Ad Nuis
Anja Veerman
Arthur van Amerongen
Belinda van Doorn
Dédée Romswinckel
Elze van Hamelen
Erick Overveen
Hedda Schut
Hendriëlle de Groot
Ido Dijkstra
Jesse Braun
Joe Dijkhuis
Lauran Blommers
Leon Baaren
Maaike van Poelje
Madeleine Klinkhamer
Marion de Backer
Marjolein Jansen
Markus vdf Kamphuis
Mayke Wijnen
Mees Baaijen
Peter Toonen
Pieter Stuurman
Rypke Zeilmaker
Sander Compagner
Sander Viddeleer
Sanne Burger
Simone Beer
Sjoukje Dijkstra
Sonja Wagner
Toine de Graaf
Wilfred Klap
Wouter Meijs

Abonneren
deanderekrant.nl/abonnement

Vragen over bezorging
Bel Aboland: 0251 257 924

Verkooppunten
deanderekrant.nl/verkooppunten

Bestellen
deanderekrant.nl/bestellen

Inhoud van deze krant:
© De Andere Krant

ARTHUR VAN AMERONGEN

De moordenaar van de Algarve

De lezer mag gerust weten dat ik best wel eens moe word van mijzelf wanneer het gaat om het duiden van de wereld, gelijk een G.B.J. Hiltermann in zijn hoogtijdagen. Het liefste zou ik verstoken blijven van wereldnieuws en de waan van de dag en mij louter verdiepen in de flora en de fauna van mijn biotoop — natuurreservaat Ria Formosa — en over de natuur willen schrijven zoals Maarten 't Hart, Jan Wolkers, Jac. P. Thijsse en Herman Gorter. Maar neen, ik moet zo nodig weer mijn efemere mening over van alles en nog wat uitpoepen op de grote mestvaalt der opinies.

Ik baal als een stekker dat ik nog steeds niet de moeite heb genomen mij te verdiepen in de vioolkrab, de kameleon, de roze flamingo en de ooievaar. Het zomert in de Algarve en de roze flamingo's maken 's nachts — samen met kikkers, uilen, honden en ezels — een teringherrie. Hoort dat lawaai bij het baltsgedrag (ik heb die roze fladderaars echter nog nooit zien neuken) of hebben ze gewoon lol, denk ik dan.

Ik fiets elke dag dwars door het natuurgebied naar de sportschool in Olhão en halverwege staat een verlaten elektriciteitsmast met daarin een ooievaarsnest. Elk jaar, zo ongeveer in februari, komen er nieuwe bewoners en voltrekt zich iedere keer hetzelfde ritueel. Als de baby-ooievaar er eindelijk is, duurt het voor mijn gevoel maanden voor die uitvliegt. Het kuiken en zijn ouders zijn heel netjes want ze schijten buiten het nest en ik kreeg al een paar keer de volle laag. In Amsterdam brengt vogelenpoep op je hoofd geluk maar in de Algarve niet, want

Mijn leven is een groot treinongeluk in slow motion maar dan versneld

mijn leven is een groot treinongeluk in slow motion, maar dan versneld. De paal met het nest staat bij een soort riviertje dat al naargelang het getij drie meter hoog is of gereduceerd tot een modderstroompje. Over het water is ooit een spoorbrug gebouwd en daar is vorig jaar januari iets afschuwelijks gebeurd. Twee Franse bejaarden (ik ben overigens bijna net zo oud als de slachtoffers) werden door de dieseltrein gegrepen, die tussen Lagos en Vila Real rijdt. Ze liepen met nog twee andere Fransozen op de brug en die raakten slechts gewond. Bij de brug staat een fiets vastgemaakt aan een hekje. De fiets is versierd met kunstbloemen en wit geverfd. Op de peiler van de brug staat geschilderd: RIP Sandrine en Étienne. 25-1-2024.

Een onverlaat heeft recentelijk het voorwiel gestolen. Boze tongen beweren dat het een zigeuner was, want die schijnen dol te zijn op schroot en alles wat met roestig metaal te maken heeft. Inmiddels is er een houten loopbrug over de beek gebouwd. Die was er vorig jaar nog niet, daarom moesten Sandrine en Étienne met hun fiets over de spoorbrug wandelen en sloeg de Moordenaar van de Algarve toe. In de volksmond heet het bouwsel nu de Brug des doods. Ik heb er een gewoonte van gemaakt om elke dag een minuut of 5 te stoppen bij het macabere monumentje. Ik zeg dan: bonjour Sandrine en Étienne. Mediteren is een groot woord — zo esoterisch ben ik nou ook weer niet — maar ik sta dan stil bij de vergankelijkheid van het bestaan, indachtig die tekst uit het Goede Boek die mijn moeder graag citeerde: *Gelijk het gras is ons kortstondig leven, Gelijk een bloem, die op het veld verheven, Wel sierlijk pronkt, maar kracht'loos is en teêr.* Daarna fiets ik naar de sportschool en denk ik, terwijl ik word afgebeuld door mijn personal trainer Rui, of ik mijn column voor DAK weer eens aan het Vlaamse mediakartel ga besteden of wellicht aan Rob Jetten. Maar vandaag even niet. ■

Neem een abonnement

- Vul het formulier in en stuur het op:
- **Per e-mail:** Maak een duidelijk leesbare scan of foto en stuur deze naar: abonnement@deanderekrant.nl of:
- **Per post:** De Andere Krant
  Antwoordnummer 98192
  1000 VA Amsterdam
  (postzegel niet nodig)

- *Kies je abonnement:*

Jaarabonnement, 52 nummers:
○ **€ 140 per jaar of** ○ **€ 12,50 per maand**

Halfjaarabonnement, 26 nummers:
○ **€ 85 per half jaar of** ○ **€ 15 per maand**

○ **Proefabonnement: 6 nummers voor € 20**

Alleen digitaal abonnement:
○ **€ 84 per jaar of** ○ **€ 42 per half jaar**

Je gegevens

Velden met een ▸ zijn verplicht

- ☐ **Mevrouw** / ☐ **Meneer**
- **Naam:** .....
- ▷ **Geboortedatum:** ..|..|.....
- **Adres:** .....
  .....
  .....
- **Land*:** .....
- ▷ **Telefoon:** .....
- **E-mail:** .....

*) *Buiten Nederland en België zijn de verzendkosten hoger. Je krijgt hierover bericht.*

Betaalwijze

- *Gewenste betaalwijze aankruisen*

○ Ik ga akkoord met een automatische incasso voor het totaalbedrag van het gekozen abonnement, van het volgende bankrekeningnummer (IBAN):

- **IBAN:** .....
- **Ten name van:** .....

of:

○ Ik ga akkoord met het totaalbedrag voor het gekozen abonnement. Stuur me een factuur die ik per direct zal voldoen.

- **Handtekening:**

.....

SamenLeven

DE ANDERE KRANT | 24 MEI 2025 | NR. 21

HET EXTRA KATERN VAN DE ANDERE KRANT

Worstelend met trauma? Alles is te resetten ▸19

Walter Mees brouwt GOD bier dat drinkers het mooie brengt ▸21

Waarom tuinieren ons zo gelukkig en gezond maakt ▸22

Wouter Meijs fietst op Terschelling, vechtend tegen de wind ▸24

Igor van Kaam | MKFOTOGRAFIE

“Onze diversiteit maakt het leven juist prachtig”

Om zijn mensenkennis te vergroten, volgde Igor van Kaam een opleiding Neurolinguïstisch Programmeren (NLP). Hoe zitten mensen in elkaar, wilde hij weten. Wat drijft ons? In de twintig jaar daarna hielp hij als NLP-trainer anderen van hun belemmerende overtuigingen, allergieën of fobieën af. Hij vergat alleen zichzelf, tot de voorzienigheid hem een handje hielp. Na een burn-out en een periode van depressie, waarin hij hard aan zijn persoonlijke ontwikkeling werkte, is Van Kaam weer alive and kicking. Zijn idee: reis naar binnen, stap uit je veilige cocon en ontstijg je oordeel. Dan krijg je een heel andere samenleving.

Hedda Schut

Druk, duidelijk, speels, toegankelijk, zo kenschetst Igor van Kaam zichzelf. En natuurlijk is hij meer dan dat. Een vriendin noemt hem een hooggevoelige sensatiezoeker — wat Van Kaam moet beamen. “Ik houd van thrills, spannende zaken en risico’s. Mijn hele leven al.” Blijkbaar kan hij tijdens al die onrust goed zijn hoofd koel houden, heeft hij de nodige emotionele en intelligente inzichten op het juiste moment en weet hij hoe te communiceren. Zo deed hij als mediator een poging de crisis bij Youtubevideokanaal Blckbx tussen het bestuur en oprichter Flavio Pasquino te beslechten. Tevergeefs. Hij publiceerde op Youtube wel een analyse van het conflict, mede op basis van zijn kennis van NLP.

Van Kaam is even in Nederland om trainingen te geven. Over een paar uur vliegt hij naar Zuid-Afrika, waar hij sinds drie jaar woont met zijn man en hun twee honden. Hij legt het principe van NLP nog maar eens even uit: “Het is eigenlijk mensenkennis. NLP werk niet volgens protocollen, maar met ingrediënten die in iemands hoofd zitten. Iedereen heeft wat anders in zijn hoofd om tot bepaald gedrag te komen. Als coach breng je de structuur ervan in kaart. Het zijn beelden, geluiden en (onbewuste) patronen waarmee je aan het werk gaat. Wij mensen draaien voor het grootste deel op conditioneringen en automatismen.”

“Wij mensen draaien voor het grootste deel op conditioneringen en automatismen”

▸ *Lees verder op* **P18**

IGOR VAN KAAM

“Sta open, verander, groei, peddel mee”

▸ Vervolg van P17

“Als kind kun je iets meemaken dat je je hele leven meeneemt. Het heeft je geprogrammeerd, maar met je verstand kun je er niet meer bij. Ik zie het als riviertjes die door een landschap stromen en die geultjes hebben uitgesleten: het automatisme, de (natuurkundige) weg van de minste weerstand. Daarmee gaat de NLP-therapeut aan de slag: sommige patronen zijn onlogisch, ongewenst geworden en werken niet meer. Dan loont het een nieuw geultje te graven waar het water beter doorheen kan stromen, met minder zware emoties.”

Waarmee Van Kaam maar wil zeggen dat er achter elk gedrag en elk mens waarden en drijfveren zitten. Dat bijbehorende intenties in de basis altijd positief zijn. Of dat nou is om een carrière veilig te stellen of door hang naar macht of controle. “Tegelijkertijd zit in ieder mens ook een drang naar veiligheid en de wereld willen begrijpen. Op basis van de informatie die jij hebt, kies je ervoor het één te geloven. Een ander kiest ervoor het andere te geloven, zodat hij zijn wereld begrijpt — dat heet al eeuwenlang religie. Als je eenmaal een pad hebt gekozen, is het moeilijk daar weer vanaf te stappen. Omdat je dan nieuwe geultjes moet gaan graven om

“Geen kennis verzamelen, maar begaafdheid ontwikkelen, zielenwijsheid vergaren. Die wijsheid ligt besloten in het DNA, de geest en het product van je denken.”

een nieuwe waarheid te laten ontstaan. Het is jouw waarheid overigens, niet de werkelijkheid. Mensen worden soms boos als ik dat zeg. Ze vinden hun waarheid de werkelijkheid, maar die overtuiging is een overlevingsmechanisme.”

Dat waarheden uit elkaar kunnen liggen, illustreert hij met het begin van 2021 toen hij zijn vrienden en familie zich gewoon zag laten vaccineren. “Ik las boeken als *Dodelijke medicijnen en georganiseerde misdaad* van Peter Gøtzsche. Ik dacht: hé, er zit een andere kracht achter de medische wetenschap die bij NLP niet aanwezig is, omdat het daar draait om ethiek en positieve intenties. In de medische wetenschap zie ik die veel minder terug. Wel bij artsen, medisch specialisten en verpleegkundigen die niet beter weten dan dat ze het goede doen. Maar in de hele structuur daarachter zitten wat perverse belangen. Hoe kon het dat zo velen zich zo voor de gek lieten houden? Overheden wisten heel goed wat ze deden, maar zo konden ze het niet verkopen, dus bedachten ze: als we doen alsof we het niet weten, kunnen we veel gemakkelijker gedrag forceren. Ik snap nog steeds niet wat de intentie erachter is. Dat kun je natuurlijk invullen met de global elite en ontvolkingstheorieën, maar daarmee houd ik me liever niet bezig.”

In coronatijd was hij vaak nog heel boos. En die emotie ziet hij nog steeds, ook bij anderen in de ‘wakkere’ wereld. “Bij de protesten van Extinction Rebellion hoorde ik laatst zeggen: ‘Die moeten ze doodrijden’. Doe even normaal zeg. Dan denk ik aan de protesten op het Museumplein. Toen de wereld te klein werd nadat die vrouw werd aangereden door een ME-bus. De romeo’s, de politie, Femke Halsema — ze deden het allemaal niet goed. Je kunt niet iedereen maar dood wensen. Vanuit hun waarheid en opdrachten doen ze gewoon hun ding.”

“Ik kan niet tegen conflict en ook niet tegen onrecht”, legt hij uit. “En vanuit die optiek — toen ik mezelf beter leerde kennen tijdens burn-out en depressie in 2017-2018 — ben ik veel meer gaan zoeken naar hoe je partijen bij elkaar krijgt. Want overtuigen werkt niet. Ik kan bij mijn vrienden en familie aankomen met mijn waarheden, Blckbx en De Andere Krant, maar dan gaat hun hoofd gewoon op slot. Dus dan zit het in de verbinding dat we mens zijn, dat onze diversiteit het leven juist prachtig maakt. Dat is mijn drijfveer. Ons verlangen naar veiligheid, de wereld willen begrijpen en onze overlevingsmechanismen maken het lastiger te verbinden met de ander. Dus, stel ik voor, durf wat van die behoefte aan veiligheid op te geven. Sta open, verander, groei, peddel mee. Wij willen het liefste blijven waar we zijn, niet veranderen. Maar we moeten óók bewegen, anders gaat alles door en blijf jij achter. Bij oude mensen zie je vaak dat ze de wereld om zich heen niet meer begrijpen, omdat ze zijn blijven stilstaan. Onze basishouding ligt ook een beetje in het spreekwoord wat de boer niet kent, dat eet hij niet. Als je dat kunt ontstijgen, breder wilt kijken dan je eigen waarheid, dan kun je verbinden.”

Zuid-Afrika heeft hem geholpen het leven vanuit een ander perspectief te bekijken. “Ik had het niet kunnen voorspellen, maar Europa, de geopolitiek, oorlogsdreiging, kan ik nu van een afstandje bekijken. Als daar een wereldoorlog uitbreekt, voelen we het alleen economisch. Bommen sturen ze niet. Dit land is ook bijzonder omdat het goede banden heeft met Amerika, met Europa en als BRICS-land met Rusland en China. Bovendien heeft het een echte democratie. Als de regering iets doet wat het volk niet wil, wordt het land platgelegd en dan zwicht de regering. Dat kennen we in Nederland niet meer. Daar kun je demonstreren tot je een ons weegt. Het komt in de krant en daarna wordt het vergeten. Iedereen betaalt aan de pomp rustig meer dan 2 euro voor een liter benzine. Niemand laat de auto staan om

Igor van Kaam | MKFOTOGRAFIE

benzineproducenten op hun knieën te dwingen.”

In zijn nieuwe habitat ziet Van Kaam dat je met niets gelukkig kunt zijn. “Toen we er net woonden, hoorde ik ’s ochtends vroeg zingen op straat. Het waren kinderen uit de townships, op weg naar school. Zij leven in kleine hutjes, vaak met twee gezinnen. ’s Nachts slapen ze hutjemutje naast elkaar op de vloer, met een dekentje over zich heen. Met een beetje geluk — als die al niet dood zijn — met hun ouders in de buurt. Anders vangt een familielid of buurvrouw ze op. Die kinderen hebben niets — met een werkloosheidspercentage van bijna 50 procent ook nauwelijks een toekomstperspectief. Toch lopen ze zingend naar school. Toch spelen ze. Dan denk ik wat mooi — hier komt de menselijke ziel naar boven. Ze zijn in staat van elke dag het beste te maken.”

Hij heeft een beeld hoe we die andere samenleving kunnen creëren, waarin polariteit ontbreekt en waarheden naast elkaar kunnen bestaan. Van Kaam pakt pen en papier en tekent: “Binnen de NLP hebben we het over waarnemingsposities. De eerste, de tweede en de overstijgende metapositie. De eerste is de ‘ik’, de tweede de ‘jij’ — met verschillende percepties. Wat we leren is naar die metapositie te gaan. Om als een vlieg

“Het heeft geen nut ‘duivels’ te bestrijden. Omarm ze met liefde, dan zijn ze weg.”

op de luxaflex te zitten en te observeren zonder er iets van te vinden: ‘Goh, daar zitten vier mensen aan het ontbijt die keuvelen — die mevrouw daar is misschien wel een Sigrid Kaag-fan. Nu zit ze lekker te eten.’ Vaak nog is het moeilijk die positie in te nemen. Je ziet het overal — de NOS zou een metapositie kunnen hebben, maar hun journalisten hebben een oordeel. Ik hoop dat De Andere Krant een beetje breder kijkt, maar zie het daar soms ook. Van David Icke vind ik het mooi dat hij zijn strijd tegen de deepstate kan benoemen. Hij zegt: er komt pas democratie als we voor onszelf opkomen. Onze vrijheid komt pas als we ons geboorterecht opeisen. Daarom focus ik me op persoonlijke ontwikkeling. Dan leer je vanuit die afstand naar de wereld te kijken.”

“We zitten hier opgesloten op dat kleine kutplaneetje”, besluit hij, “We moeten het samen doen. Daarom is die weg naar binnen zo belangrijk: geen kennis verzamelen, maar begaafdheid ontwikkelen, zielenwijsheid vergaren. Die wijsheid vergeten we als we worden geboren, maar die ligt wel besloten in het DNA, de geest en het product van je denken. We willen allemaal terug naar het licht, maar toch kiezen we graag voor schaduw, voor haat. Zulke emoties maken aantoonbaar ziek. Het heeft veel persoonlijke ontwikkeling en kracht nodig om de wereld vanuit blije emoties, liefde, vergeving, verwondering en verbazing te zien. Je mag ook kunnen lachen om Hugo de Jonge. Omdat het zo moeilijk is, raad ik anderen aan dat te leren. Daarvoor moeten ze uit hun veilige coconnetje en een beetje risico lopen. Het heeft geen nut ‘duivels’ te bestrijden. Omarm ze met liefde, dan zijn ze weg. Duisternis kun je alleen met licht bestrijden. Dat klinkt misschien heel spiritueel, maar het is zuivere natuurkunde. Zolang je regelmatig boos, gefrustreerd of bang bent, bouw je niet de hemel, maar de hel op aarde.” ■

Meer informatie of lid worden van Igor van Kaams online community: universityofme.nl of tinyurl.com/yz2zsyf9

LUISTEREN NAAR JE ONDERBEWUSTZIJN EN DIT RESETTEN

Trauma? “Alles is te resetten”

Therapeut Marcel Heijnes haalt naar boven wat er echt in mensen speelt, zowel emotioneel, mentaal als spiritueel. Hij ontwikkelde de Healing Reset Methode om cliënten en cursisten te helpen bewustmaken van wat verborgen ligt in ons onderbewustzijn. En daarvoor is veel belangstelling, zeker in deze tijd waarin we de waarheid aan het licht willen brengen.

Marcel Heijnes | MKFOTOGRAFIE

Peter Toonen

Marcel Heijnes begint met een voorbeeld: hoe angst ons steeds verder van ons oorspronkelijke zelf brengt. “De media vergroten onze angst – dat gaat van vrouwen die elkaar bang maken over hoe het is om te bevallen tot aan de vrees voor klimaatverandering. Dat terwijl we van binnen allemaal spirituele wezens zijn, eigenlijk slechts liefde. Maar daaroverheen worden lagen gelegd die niet bij ons intrinsieke zelf horen. Dat begint al tijdens de zwangerschap met onbewuste gedachten van de moeder. Daarna moet je je aanpassen: op school en aan een werkgever voor wie je altijd beschikbaar moet zijn. De vraag die ik mijn cliënt dan stel is: wat verstoort je? Alles wat als verstorende informatie in ons komt, werkt ondermijnend voor je onderbewustzijn. Het goede nieuws is dat alles wat erin gaat er ook weer uit kan. Alle programma’s kunnen herschreven worden.” Officieel is Heijnes al veertig jaar natuurgeneeskundige. In de loop der tijd leerde hij helende technieken die hij terugbracht tot wat hij de Healing Reset Methode noemt. Zijn motto: ‘Alles is te resetten’

“Ik denk dat we tegenwoordig veel meer met onze trauma’s bezig zijn doordat we via het internet makkelijker toegang krijgen tot informatie hierover”, zegt hij. “Er is nu ook een tijdgeest waarin we voortdurend worden afgeleid en we slaaf worden van iemand anders’ agenda. Het is zeer zinvol om in onszelf al die programmeringen boven water te krijgen. Daarnaast bevinden zich in ons systeem

“Al die trauma’s houden ons gevangen in een loop, een oneindige lus die ons afhoudt van de liefde die we in essentie zijn”

trauma’s van oorlogen. Die kunnen zijn doorgegeven door familie, via ons DNA of anderszins, ook vanuit vorige levens. Al die trauma’s houden ons gevangen in een *loop*, een oneindige lus die ons afhoudt van de liefde die we in essentie zijn.”

Emotioneel trauma was vroeger eigenlijk geen issue. Totdat na de Vietnamoorlog (jaren ’70) in de VS bij Vietnamveteranen problemen werden vastgesteld die ook verstorend werkten op de samenleving. “Inmiddels is iedereen bekend met het begrip posttraumatische-stressstoornis (PTSS)”, vervolgt Heijnes. “Een psychische aandoening die valt onder de noemer trauma- en stressgerelateerde stoornissen. Traumatherapie is eigenlijk pas vanaf het begin van de jaren ’80 goed tot ontwikkeling gekomen. Ik denk ook dat dit komt omdat we nu met zijn allen in een energieveld zitten waarin het ontoegankelijke boven water komt. De waarheid komt aan het licht en leugens zijn ongezond. Een geheim met je meedragen kan letterlijk ziekmakend zijn, zowel voor jezelf als voor je omgeving.”

Boeiend is dat we er de laatste jaren steeds meer achter komen dat een emotioneel of psychisch trauma niet zo zeer in de hersenen gaat zitten (‘tussen de oren’), maar zich vooral nestelt in het limbische systeem (dat is betrokken bij emotie, emotieregulering, emotioneel geheugen, genot en motivatie) en in je spieren, je bindweefsel en zelfs in je gewrichten. Heijnes werkt onder andere met het resetten van de nervus vagus, een zenuw die uit je hersenen komt en naar je organen gaat en die een belangrijke rol speelt in het reguleren van hartslag, ademhaling, spijsvertering en emoties.

In de meeste therapieën, vooral binnen de reguliere psychologie en psychotherapie, wordt te veel gepraat, vindt Heijnes, waarmee problemen slechts op mentaal vlak en dus oppervlakkig worden opgelost. “De afgelopen jaren zijn veel technieken ontwikkeld, vooral in het ‘alternatieve’ zorgcircuit — die ik liever de complementaire geneeswijzen noem — om trauma tot op diep niveau op te lossen. Denk daarbij aan EMDR (*Eye Movement Desensitization and Reprocessing*), IEMT (*Integral Eye Movement Therapy*) en de EFT-methode (*Emotionally Focused Therapy*). Ik werkte zelf veel met een afgeleide van de NAET-methode (*Nambudripad Allergy Elimination Technique*), die is gebaseerd op de Chinese geneeskunde en westerse kinesiologie en bedoeld voor het ontstoren van allergieën. Daaraan heb ik nieuwe finesses toegevoegd en ook een *self reset* methode ontwikkeld. De EFT-methode bestaat uit eenvoudige kloptechnieken en het achter elkaar herhalen van affirmaties gericht op de emotionele blokkades. Ik werk met commando’s om het autonoom zenuwstelsel in de juist werkende modus te zetten. Je limbische systeem detecteert ieder woord dat geuit wordt en neemt dit aan voor ‘waarheid’ of werkelijkheid. Wanneer je werkt met commando’s is het systeem in de mogelijkheid om dingen los te laten. Met nieuwe commando’s kun je het weer juist werkend krijgen. Dit wordt gedaan in combinatie met een *tapping* op de rug. Hierdoor kunnen verrassende inzichten en helende resultaten komen. Je systeem krijgt een complete reset.”

Wat de therapeut in zijn Healing Reset Methode naast de commando’s heeft toegevoegd, zijn een specifieke vingerpositie en idem aanrakingsplekken. De client geeft de commando’s zelf aan, waarbij de behandelaar ondersteunt. Hierdoor wordt niet slechts het limbische systeem veranderd, maar wordt ook het autonome zenuwstelsel (dat de onbewuste processen en de vitale lichaamsfuncties hartslag, bloeddruk en lichaamstemperatuur en inwendige organen regelt) meegenomen. Daardoor kun je ook meteen de klachten op fysiek niveau verhelpen of fysieke problemen helen. Heijnes werkt daarnaast met het energetisch systeem van de cliënt via visualisaties.

“In alle gevallen geeft het onderbewustzijn van de cliënt aan wat de werkelijke vraag is, wat werkelijk behandeld en genezen wil worden. Laatst kwam er een vrouw met schouderklachten. Door haar de juiste vragen te stellen en antwoorden te krijgen via spiertesten, kwamen we erachter dat ze de spanning van haar partner had overgenomen die problemen bleek te hebben in zijn onderneming. We konden in kaart brengen wat haar lichaam te vertellen had en dit resetten. Door naar je onderbewustzijn te durven luisteren, kun je antwoord vinden op de vraag waarom iets in je leven niet naar wens gaat. En dit resetten. Ons lichaam liegt niet.” ■

▸ healingresetcompany.nl

De Nieuwe Aarde

Voedselbossen, permacultuur en zelfvoorzienend leven. Daar vertellen ze je bij landgoed de Nieuwe Aarde graag meer over! Op eerste pinksterdag is er een open dag met verschillende rondleidingen. Je kunt ook zelfgemaakte producten proeven, alle dieren bewonderen en in de boomgaard genieten van live muziek en verhalen rond het kampvuur.

▸ Eefde | 8 jun | 11:00 – 16:00 | Gratis | Meer info en aanmelden: dakl.nl/de-nieuwe-aarde

Van dubbeltje naar kwartje

Geld stinkt. Geld is vies. Geld maakt niet gelukkig en als je voor een dubbeltje geboren bent zul je nooit een kwartje worden. Herken je een van deze overtuigingen? Wellicht ben jij er ook mee groot gebracht. Beetje jammer, want geld is wel een van de zaken in het leven waar we niet gemakkelijk zonder kunnen. Gelukkig zijn er ook andere overtuigingen over geld en tegenwoordig ook over crypto. En over een vrijer en gelukkiger leven. Wil je meer weten over de geschiedenis van geld en eens stilstaan bij jouw mindset ten aanzien van geld? Laat je dan verrassen door wat Sven je deze avond allemaal te vertellen heeft. Consumpties alleen contant.

▸ Tilburg | 3 jun | 20:00 | Gratis | Meer info en aanmelden: dakl.nl/duppiekwartje

FlitsdateFestijn

Ongedwongen samenkomen met ongeprikte singles, in de buitenlucht aan de Lek! Neem je vrijgezellige vrienden en vriendinnen en wat hapjes en drankjes mee. Coördinaten: 51.963360, 5.221219.

▸ Culemborg | 8 jun | 15:00 | Gratis | Meer info en aanmelden: fdfestijn@proton.me

Investeren in mkb

Maak rendement met impact. Niet als miljonair of financieel expert, maar gewoon als iemand die zijn geld betekenisvol wil inzetten. Investeren in het midden- en kleinbedrijf (mkb) biedt die kans! Folkert Louwsma, CEO van investeerdersnetwerk Angels & Dragons, helpt mensen om met realistische verwachtingen te investeren in het mkb. In dit webinar neemt Folkert je mee in hoe investeren in het mkb écht werkt. Geen gebakken lucht of snelle beloftes, maar een eerlijk verhaal over risico's, rendement, verantwoordelijkheid en het investeren met maatschappelijke impact.

▸ Online | 4 jun | 20:00 – 21:15 | €7,50 (KVBM-leden gratis) | Meer info en aanmelden: dakl.nl/investeren-in-mkb

OwnPhone

Een smartphone die is gebouwd op eigenaarschap en echte privacy en waarmee je jouw data opslaat op het decentrale internet van Threefold. Tijdens dit launchevent hoor je wat deze smartphone zo speciaal maakt voor iedereen die hecht aan digitale autonomie.

▸ Online | 29 mei | 20:00 | Gratis | Meer info: dakl.nl/ownphone | Aanmelden: ownphone.net

Verloren beschavingen, verloren bewustzijn?

Een lezing van Peter Toonen over hoe en waarom er juist in deze tijd kennis en informatie naar boven komt over allerlei verloren gegane beschavingen. Zelfs in de diepste jungle en oceanen worden resten gevonden van beschavingen waarvan men het bestaan nooit gekend heeft. De gevonden bouwwerken lijken zelfs met onze huidige technologie onmogelijk te realiseren! Peter laat zien hoe deze ontdekkingen ons iets vertellen over het terugvinden en vergroten van ons eigen bewustzijn.

▸ Ulvenhout | 1 jun | 13:00 – 17:00 | €25 | Meer info en aanmelden: spiegelbeeld.nl/activiteiten

Verbindingsborrel

Elke laatste vrijdag van de maand. Elkaar vinden, inspireren en filosoferen! Voor iedereen die zich wil verbinden met mensen op het gebied van samenzijn, persoonlijke groei en bewustwording in de breedste zin van het woord. Locatie; Streekbos aan het Weelenpad bij het hondenstrand. Neem wat lekkers mee voor de potluck en deel!

▸ Streekbos (FR) | 30 mei | 18:00 | Gratis

VERDER VOORUIT

Retraite Vind je fundament op krachtplek in Frankrijk
▸ Lalouvesc Ardeche (FR) | 27 juli – 2 aug | flexforflow.nl/retraite-ardeche

The power of unity
▸ 19 okt | Apeldoorn | dakl.nl/power-of-unity

▸ Heb je tips? Mail naar: agenda@deanderekrant.nl

DOE HET ZELF

Beestenboosters

Methaan, stikstof, koolstofdioxide. Als je ademt, poept of scheten laat, moet je eraan geloven. Je bent slecht voor het milieu, slecht voor het klimaat, slecht voor de aarde. Voel je schuldig, belijd je staatszonden. Je bent tot last, dus word je belast. Je hoeft niet meteen dood, maar het helpt wel. Heb je een gezin, ben je een piekbelaster. Heb je dieren, ben je een freakbelaster. Verwacht een aanslag op deurmat en gezondheid. Met beestenboosters ben je goed voorbereid.

Saskia Frederiks

Onze harige vier- en gevederde tweevoeters hebben baat bij gefermenteerde diervoeding. Daarmee krijgen ze een hogere voedingswaarde binnen, gemakkelijker verteerbaar eten, gezonde darmen en daarmee een sterk immuunsysteem — wat ze minder gevoelig maakt voor onder meer infecties. Het bevat meer vitamine C, K2 en B-vitaminen, nuttige enzymen en aminozuren. Het helpt bij chelatie en ontgifting van diverse toxines en zware metalen.

Bouw de dosering rustig op om je huisdier te laten wennen aan de smaak. Zo voorkom je eventuele startproblemen. Het geven van komboecha en waterkefir wordt afgeraden. Heeft je huisdier problemen met gist? Wees dan terughoudend met het geven van gefermenteerd eten.

Kippen Granen fermenteren is eenvoudig en kost weinig tijd. Deze bevatten minder fytinezuur, waardoor voedingsstoffen gemakkelijker opgenomen kunnen worden. Gefermenteerde granen hebben meer volume en zijn voedingsrijker, waardoor kippenmaagjes sneller gevuld zijn en de portemonnee beter gevuld blijft. Neem daarvoor een grote pot of bak met deksel, doe daar een derde granen (of legkorrel) in en vul aan met water. Plaats de pot waar geen direct zonlicht op valt. Roer of schud dagelijks en voeg water toe als het bijna droog valt om ongezonde schimmel te voorkomen. Na dag 1 kun je het al geven, maar op dag 2 of 3 is het meestal klaar. Dan is het vocht troebel en bubbelig en heeft het een licht zurige geur. Giet overtollig vocht af. Geef de gefermenteerde korrels standaard of als aanvulling. Daarmee krijg je ook gezondere eieren. Handig ter compensatie, want voor je het weet… heb je plóts de ziekte van pfas.

Honden en katten Honden en katten zijn vleeseters, maar hebben wel baat bij gefermenteerde voeding. Fermentatie is een soort voorvertering. Daardoor lijkt het op de plantaardige voeding die ze met een natuurlijk dieet binnenkrijgen. Ook het instinct van een hond om een bot te begraven is bedoeld om het beter verteerbaar te maken. Katten en honden kun je wat yoghurt of melkkefir door hun eten geven. Hier zit minder lactose in dan melk, waardoor het vaak goed wordt verdragen. Gefermenteerde groenten als zuurkool of wortelen kun je met het voer vermengen. Geef niet wat ze normaliter ook slecht verdragen, zoals ui, knoflook of pittige specerijen.

Paarden en konijnen Paarden hebben hun eigen fermentatiesysteem in de dikke darm. Hoewel ze profijt kunnen hebben van gefermenteerd voer, kunnen ze slecht tegen gefermenteerde granen. Stem af met een veearts, wanneer je gefermenteerde groente overweegt voor hun gevoelige verteringssysteem. Konijnen hebben ook zo'n dikkedarmfermentatiesysteem. Hun verteringsstelsel verdraagt in principe geen gefermenteerde voeding.

Varkens Varkens smullen en groeien ervan. De effecten zijn zelfs zó gunstig dat Big Agrio er verschillende producten voor ontwikkelde. Varkens eten gefermenteerde granen (zie 'Kippen'), gefermenteerde groenten en yoghurt of melkkefir (zie 'Honden en katten'). ■

Op pagina 20 en 21 wisselen we wekelijks artikelen en columns af: Doe het zelf/Plukagenda en de rubrieken De Omslag/Terloops.

DE OMSLAG

In onze tweewekelijkse serie De Omslag vertellen geïnterviewden over een gebeurtenis, voorval of plotselinge kans die hun leven in een nieuw daglicht heeft gezet. Wat brengt dat hun? Deze week: **Walter Mees**

"GOD bier is mijn uitgekomen jongensdroom"

Vlaming Walter Mees (59) heeft het moment van zijn omslagpunt nog helder voor de geest. De Antwerpenaar en voormalige succesvolle horecaondernemer stortte enkele jaren geleden volledig in. Aangekomen in een burn-out, kijkend naar de puinhopen in zijn leven, voelde alles donker en uitzichtloos. Nadat hij in gebed was gegaan, veranderde alles. Zijn innerlijke reis leverde hem een heel nieuw leven op waarin hij ook zijn jeugddroom wist te verwezenlijken: het brouwen van een bijzonder bier, een drank die mensen juist al het mooie brengt.

Walter Mees | MKFOTOGRAFIE

Maaike van Poelje

"Denk niet dat ik een man van de kerk ben, bepaald niet. Mijn relatie met religie is op zijn zachtst gezegd ongemakkelijk. Van huis uit heb ik het meegekregen, maar op zo'n manier dat ik er al snel mijn vertrouwen in verloor. Wel ben ik me er altijd bewust van geweest dat wij deel uitmaken van iets groters. Dat zou je God kunnen noemen of het alwetend veld. Dus op het moment van mijn diepste dal vroeg ik om hulp. En ik beloofde naar binnen te gaan, om de innerlijke reis te maken en alles aan te kijken en te doorvoelen wat er van me gevraagd werd. En precies dat heb ik gedaan. Vanaf dat gebed ben ik en is mijn hele leven met mij, in volledige overgave gegaan. Therapieën, begeleiding door coaches, familieopstellingen, energetisch werk, reizen, pelgrimages, ademwerk, paardencoaching, astrologie, noem maar iets op of ik heb het gedaan. Allemaal levensveranderend, alles was een puzzelstukje in mijn grote plaatje. Ook verdiepte ik me in de kwantumfysica.

Tijdens een retreat in Londen pikte mijn ziel deze uitspraak op: 'emotie is energie in beweging'. Dat was een eyeopener. Ik was nooit goed in mijn emoties uiten, mijn ware gevoelens liet ik nooit zien. Natuurlijk gaat de boel dan vastzitten — in je lijf en je hoofd. Dat al onze ervaringen en programmeringen tot op celniveau in ons lijf verankerd raken, maar dat je die dus kunt herprogrammeren en vernieuwen – is allemaal waardevolle kennis die ik heb opgedaan.

> *"Een drankje dat mensen juist het mooie zou brengen in plaats van het lelijke"*

Ik voel me jonger en energieker dan ooit, ik heb een prachtige onderneming en doe waarin ik ware zingeving ervaar. De relatie met mijn kinderen is volledig hersteld en ik heb zelfs een hele leuke nieuwe vriendin. Dat is allemaal wel anders geweest. Ik was die man die geplakt zat aan zijn mobieltje, die zelfs op de wc nog doorging met werken, die tot diep in de nacht aan de toog hing en zich voordeed als de gangmaker. Mijn kinderen noemden mij vroeger 'papa te'. Omdat ik altijd te veel van het goede nam van zaken die je uiteindelijk niet verder helpen. Suiker, drank, drugs, seks, geld, werk. Alles wat verdovend werkt, daarvan heb ik mijn portie wel gehad. Ik werd er geen leuker mens van, niet voor mezelf noch voor mijn omgeving.

De burn-out was een *blessing in disguise,* het zette een gigantisch transformatieproces in werking. Momenten van onrust kunnen, wanneer je ze omarmt, zorgen voor ontwikkeling. Wanneer je over iets twijfelt, betekent het namelijk dat je jezelf iets afvraagt. Dat is alleen maar goed, dan sta je open voor groei. Wanneer je ze ontkent, zorg je slechts voor vertraging. Vroeg of laat brengt het leven en het alwetende veld je opnieuw in een situatie waarin diezelfde twijfel terugkeert, vaak nog intenser. Ik heb met mezelf afgesproken dat zodra ik onrust voel, ik erdoorheen ga. Ik denk dat, voordat we incarneerden, we met onszelf afgesproken hebben welke lessen we hier wilden leren, welke situaties we wilden ervaren. Je krijgt toch wel wat jou toekomt, maak je daarover geen zorgen."

"Als jongetje was ik goed in dromen. Ik droomde vaak over veel geld hebben, omdat ik dacht dat je daarmee vrijheid en geluk kon krijgen. Ergens wist ik toen al dat ik alles kon creëren wat ik wilde. Ik wist dat ik een goddelijke schepper was. Ik droomde dat ik kon toveren, net als Tita Tovenaar in de kindertelevisieserie uit de jaren '70. Dus die droom van veel geld hebben bleef bij me. Vandaar dat ik later als horecaondernemer aan de slag ging. Vooral hard werken zou me vrijheid opleveren, dacht ik. Een andere droom ontstond tijdens mijn jeugd toen ik mijn moeder op een keer in wanhoop hoorde uitroepen: 'Drank is des duvels oorkussen!' Thuis was drank niet altijd *uplifting*, om het eufemistisch uit te drukken. Ik fantaseerde dan dat ik een nieuw drankje zou toveren dat in plaats van Duvel de naam God droeg. Een drankje dat mensen juist al het mooie zou brengen in plaats van het lelijke. Verbinding in plaats van separatie. Liefde in plaats van oorlog.

Tijdens mijn burn-out herstelperiode kwam die droom terug en ik ging ermee aan de slag. Vanaf het moment dat ik er helemaal voor ging, kwam er synchroniciteit op mijn pad. De juiste mensen, de juiste kansen en omstandigheden. Een prachtige reis is het geworden. Inmiddels is het zeer smakelijke alcoholvrije GOD bier – GOD staat voor Good Old Days — alweer enkele jaren op de markt, gebrouwen door de Vlaamse brouwerij Anders.

Wist je dat hop het hart openzet? De indianen wisten dat al. Het GOD bier is voor mij die uitgekomen jongensdroom. En het is veel meer dan bier alleen, er zit een heel concept achter waarmee ik mensen inspiratie en verbinding wil brengen. Dat lukt wonderwel, de reacties zijn zeer positief. En laat ik helder zijn: met alcohol drinken is niets mis wanneer het gebeurt vanuit rust en vrede. Dat geldt welbeschouwd voor alles. Inmiddels ben ik toe aan een nieuw hoofdstuk en staat de deur open voor een ondernemer — of bedrijf — die het GOD bier-stokje wil overnemen. Uiteraard vanuit eenzelfde filosofie en met de intentie de wereld mooier te maken. Dat is toch de reden waarom we hier zijn?" ■

▸ Meer informatie: goodolddays.be

EEN PLEK VAN STILTE, BEZINNING, BELEVING EN TROOST

De helende kracht van tuinieren

De meeste tuinboeken behandelen tuinieren als vaardigheid of techniek, maar niet als levenskunst. Het boek ‘Tuinen – De Verwondering’ doet dat wel. Het laat de lezer genieten in beeld en woord. Tegelijkertijd onderbouwt het ook hoe goed tuinieren is voor onze fysieke en mentale gezondheid. Kortom, de tuin als bron van geluk en zingeving.

Hendrielle de Groot

Tuinen – de Verwondering is een persoonlijk, poëtisch boek over de helende kracht van tuinieren, de schoonheid van het natuurlijke ritme, de diepe rust die de natuur kan geven, de tuin als kunstvorm. Het boek is het werk van twee broers. Arjan van Dijk, eigenaar en verzorger van de tuin, maakte de foto’s, Paul schreef de teksten. Centraal staat een bijzondere tuin in Den Hout, Brabant, die in 36 jaar gevormd is tot een plek van stilte, bezinning, beleving en troost.

Het boek bevat bespiegelende teksten en prachtige foto’s van de tuin in alle seizoenen. Er is oog voor lichtval en details die anders onopgemerkt zouden blijven: ochtendmist boven een vijver, de eerste voorjaarsbloesems, het zachte licht door een bladerenrand. De beelden roepen vertraging op. Je kijkt langer, bladert langzamer. Er zijn ook foto’s van dieren, personen en kunstobjecten. Eenvoudige illustraties tonen het thema van verwondering, rust en verbondenheid met de natuur.

Ontwerper en eigenaar van de tuin Arjan van Dijk had eerst een heel ander leven, dat in schril contrast staat tot zijn huidige levensstijl. Veertig jaar werkt hij in de evenementenbranche waarvoor hij meerdere prijzen won. Na het afscheid van zijn bedrijf wilde hij meer ruimte voor persoonlijke groei en levenskwaliteit. Hij liet zijn eigen paradijs ontwerpen, een tuin van twee hectare waar hij nu zo’n dertig jaar ‘een kloosterleven’ leidt. “Het is een soort compound, er zijn zelfs dagen waarop we het terrein niet eens verlaten”, vertelt hij.

En dat is niet zo gek als je ziet wat een tuin kan brengen. “Wie in de aarde ploegt, ploegt ook in het hoofd”, zegt psychiater Sua Stuart-Smith in het hoofdstuk over mentale gezondheid. Planten, zaaien, water geven, het bewerken van de grond heeft invloed op ons geestelijk welzijn. Tuinieren doe je met aandacht voor de essentie van het leven. Groei, kwetsbaarheid en sterfte komen voorbij. Het brengt ons in contact met de *circle of life*. Werken in de tuin is in feite een paradoxale activiteit, schrijft Paul van Dijk: terwijl je zintuigen worden overstelpt, ontstaat er rust in je hoofd. De auteur schetst hoe hij als huisarts veelvuldig te maken had met hoge werkdruk en heftige gebeurtenissen. De tuin reguleert zijn innerlijke wereld, schrijft hij. “Dankzij het werken in mijn tuin, kon ik de spanning kwijt en emotionele kracht putten uit de rust van het groeien, spitten en compost uitrijden.”

> *“Het gaat om de sfeer, de totaalbeleving van het seizoen”*

Dat is herkenbaar voor zijn broer Arjan. “Vroeger had ik een onrustige geest — mijn werk was intensief en ik legde de lat hoog. Zelfs als ik vrij was, was ik in mijn hoofd met mijn werk bezig. Maar door de tuin en het leven hier, ik werk ook veel met beelden en muziek, heb ik rust gevonden.” Hij ziet overeenkomsten met zijn werk in de evenementenbranche. “Vroeger creëerde ik beleving in events, nu doe ik dat in de tuin. De ochtend- en avondlichten, kleuren die mooi combineren. Het gaat om de sfeer, de totaalbeleving van het seizoen.”

Het boek laat ons ook lezen dat tuinieren een helend effect heeft op onze mentale gezondheid, wat wordt bevestigd door studies. Leerlingen die opgroeien met veel groen rond hun school, ervaren minder angst en zorgen. Kinderen die spelen op groene schoolpleinen, kunnen zich na de pauze beter concentreren en zijn creatiever, aldus een TNO-rapport. Werken in de tuin stimuleert je probleemoplossend vermogen, versterkt leerprocessen en het sensorisch bewustzijn. Het zorgt voor betere slaap, maakt de geest scherper en verbetert het geheugen. Ook de kans op aandoeningen als Alzheimer en dementie zouden volgens onderzoek verminderen.

Tuinieren is feitelijk een zinvolle mindfulness-oefening die al je zintuigen openzet. De spierpijn die je voelt bij het spitten, natte dauw op je huid, de citrusachtige geur van magnolia — dit alles heeft een meditatieve werking op onze geest. Door de aanmaak van serotonine geeft werken in de tuin je ook een blij gevoel. Dit gelukshormoon, dat ook vrijkomt door zonlicht en beweging, versterkt daarnaast bovendien het immuunsysteem. Zorgen voor planten geeft daarbij een gevoel van betekenis, van zingeving. Je zou het ook kunnen bestempelen als een ‘actieve vorm van meditatie’, waarbij er zelfs interessante parallellen zijn met yoga. Spierspanning en soepelheid verbeteren, net als de fijne motoriek. Bepaalde poses die je aanneemt bij het tuinieren, zien we terug in yoga.

Arjan van Dijk vindt “absoluut geluk” in zijn tuin en “fijner is het nog dit te delen — bijvoorbeeld met groepjes studenten die de hoveniersopleiding doen. Je ziet ze wel eens gespannen binnenkomen maar altijd lichter weer weggaan. Als ik thuiskom, maak ik ook altijd eerst een rondje. Het zijn de afwisseling, het ritme, fysiek bezig zijn, de geuren, het licht, het seizoen die zorgen voor ontspanning en dat geluksgevoel.”

Hij hoopt dat tuinieren eenzelfde ontwikkeling doormaakt als koken. “Vroeger was je ‘maar’ kok, nu is koken belangrijk en sociaal geworden. Dat zie ik ook voor me met tuinieren. Dat liefhebbers planten gaan ruilen, samen klussen doen en van elkaar leren.” Hij hoopt dat de nieuwe generatie tuinieren net zo leuk gaat vinden als koken. “Of je nou een moestuin, kruidentuin of gewone tuin hebt. Een tuin is een plek waar je je hoofd tot rust kunt laten komen, waar je beweegt en je verwondert over het leven. Dat gun ik iedereen.” ■

▸ tuinendeverwondering.com

UITGELICHT

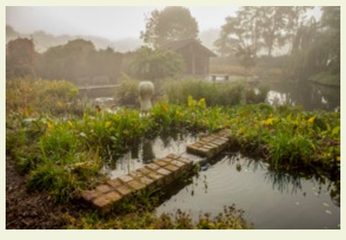

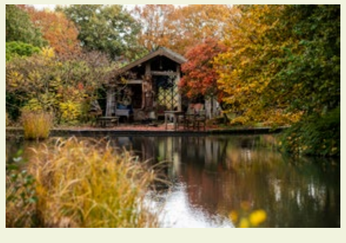

BOEK

Tuinen De Verwondering
Auteurs: Arjan van Dijk en Paul van Dijk
Uitgegeven in eigen beheer
Verschijningsdatum: september 2024
Aantal pagina’s: 195
Prijs: € 24,50

HOE OORLOG DE CULTURELE WERELD INFILTREERT

Literaire granaat in het morele slagveld van de Oekraïneoorlog

“Céline” is Pieter Waterdrinkers nieuwe meedogenloze roman over de oorlog in Oekraïne – en alles wat die oorlog losmaakt. Geen zwart-witvertelling, maar een duizelingwekkend relaas van verlies, verlangen en ideologische vertwijfeling. Via het personage Tolja laat Waterdrinker zien hoe twee broedervolken – Oekraïners en Russen – elkaar naar het leven staan, terwijl hun gedeelde geschiedenis geworteld is in cultuur, taal en bloedbanden. Wat resteert als de kogels zwijgen, zijn de vluchtelingen, de trauma’s en een beschaving die zich niet meer herkent in haar eigen spiegelbeeld.

Erick Overveen

In *Céline* maakt Waterdrinker de afschuwelijke gevolgen van de Oekraïne-Ruslandoorlog invoelbaar via het hoofdpersonage ‘Tolja’ Chitrov, een half-Nederlandse, half-Oekraïense literair vertaler die al zijn hele leven heen en weer wordt geslingerd tussen culturen, talen en identiteiten. Die innerlijke gespletenheid wordt pas echt onontkoombaar wanneer begin 2022 de oorlog in Oekraïne uitbreekt. Tolja vlucht uit het belegerde Odessa en belandt via Amsterdam in Parijs (“de eeuwige belofte, de metropool van de liefde, de hartslag van de westerse beschaving”), waar hij zich terugtrekt in een vervallen appartement boven een voormalig bordeel in het beruchte Quartier Pigalle – een plek waar alles zindert van verleden, ontbinding en verborgen geschiedenissen.

Hoe belandde deze veertiger in “die Oekraïense heksenketel van de om zich heen maaiende dood”? Nota bene als soldaat in het Russische leger? Via fragmentarische herinneringen ontvouwt zich een leven getekend door verlies: de zelfdoding van zijn geliefde Zita, een vader die geruisloos aan de horizon verdween, het vaderland dat hem rigoureus afwees. En dan is er Sjors van Kampen nog: een schimmige AIVD’er die beweert dat hij voor ‘de geheime dienst’ werkt en Tolja een oneerbaar voorstel doet. Zo belandt Tolja, opgejaagd door zijn verleden, aan de raferand van het bestaan – in een wereld waar niets meer vaststaat en niemand te vertrouwen is.

Waterdrinker construeert zijn nieuwe roman als een kaleidoscoop van scènes, herinneringen en verwondering van een westerse beschaving in verval: “voor het eerst zag ik de deels afgefikte Notre-Dame. Een invalide in een dwangbuis van steigers, hijskranen en kabels”, treurt Tolja als hij door zijn geliefde lichtstad slentert. In Parijs leeft hij van restjes vertaalwerk, Frans stokbrood en wijn, schurend langs de rand van de afgrond. Via zijn innerlijke strijd ontvouwt zich een loyaliteitsconflict tussen Oost en West, verleden en heden, liefde en ideologie. Als tolk tussen werelden die elkaar niet langer verstaan, raakt hij steeds dieper verstrikt in de vraag wie hij eigenlijk is.

In zijn rugtas: de schamele relieken van zijn versplinterd bestaan — een handvol verfrommeld geld, een vals paspoort, een katertje dat hij ooit uit een vlammenzee redde – en een exemplaar van Louis-Ferdinand Céline’s postuum uitgegeven roman *Oorlog (Guerre)*, dat hij een paar dagen eerder in een kantoorboekhandel kocht: “Waarom had ik dit prulwerkje van deze zwartgallige misantroop, deze mensenhater en aarts-antisemiet aangeschaft?” vraagt Tolja zich wanhopig af, want er verschijnen steeds meer gaten in zijn geheugen. Ondanks zijn afkeer voelt hij zich toch “magnetisch” tot het boek aangetrokken. Céline’s rauwe stijl, zijn haat, zijn verwarring – het weerspiegelt de innerlijke staat van Tolja zelf. De roman wordt zo een vergrootglas voor zijn eigen morele ontbinding: “Onvermijdelijk had ik al heel wat smoelen van officiers gezien waar zelfs een snuffelende rat bij nader inzien niet in gebeten zou hebben”.

Waterdrinkers Céline zit vol met zulke literaire referenties en onderstromen. Zijn stijl is erudiet en eclectisch, verweven met Russische en Franse cultuur, doorspekt met intertekstuele verwijzingen. De titel van de roman is dan ook niet zomaar gekozen: het wordt de naam van zijn kater maar het is evenzeer een eerbetoon aan de beruchte schrijver als een echo van Tolja’s existentiële neergang.

> *Céline is geen troostrijk verhaal, maar een meedogenloze röntgenfoto van onze tijd*

In Waterdrinkers werk wordt ook duidelijk hoe oorlog de culturele wereld infiltreert. Het Russische schrijfproject van Tolja wordt plotseling stopgezet. Zijn uitgever stelt hem voor een morele keuze: “Sta je aan de goede kant, Tolja, of aan de verkeerde?” De Russen krijgen overal de schuld van. “Maar een schilder als Malevitsj is geboren in de buurt van Kiev”, werpt Tolja tegen. “Acht van de toonaangevende kunstenaars uit die collectie hadden Oekraïense wortels. Onder Stalin zijn ze vermoord.” “Dat weet ik wel, Tolja. Maar het gaat er nu om dat wij als kunstsector een daad stellen tegen dat fascistische land.”

Die afwijzing van de Russische literatuur in Céline weerspiegelt een breder historisch patroon van culturele zuivering in oorlogstijd. Zoals in 1914, toen Duitse componisten plotseling werden verbannen uit westerse concertzalen. Na de Russische invasie in Oekraïne zagen we dezelfde reflex: Dostojevski verdween uit sommige Europese bibliotheken en boekhandels, alsof hij opeens Poetins ghostwriter geworden was. En dat terwijl Dostojevski’s werk juist een aanklacht was tegen autoriteit, dictatuur en oorlog, een literaire biopsie die de donkere kant van de mens pijnlijk blootlegde. Dit culturele purisme, dat Waterdrinker met chirurgische precisie fileert, herhaalt zich door de geschiedenis heen: van de verbranding van ‘on-Duitse’ en joodse boeken onder Hitler tot de recente verwijdering van Russische componisten uit westerse concertzalen – “een orgie van selectieve morele zuivering die meer zegt over ons dan over hen”, mijmert Tolja. Hij denkt: “Oorlog maakt mensen niet tot monsters – het legt bloot wie ze altijd al waren.” Sinds zijn Russische vertaalopdrachten zijn ingetrokken, dwaalt Tolja doelloos rond. Hij zoekt houvast in het casino – de speeltuin van de nihilist. Parijs, eens de stad van zijn dromen, is verworden tot een plek van dubieuze morele schaduwzones. Terwijl hij zijn oorlogstrauma’s met zich meedraagt en de nachtmerries hem uit zijn slaap schreeuwen, ziet hij tot zijn ergernis hoe het luxeleven in de Franse hoofdstad “van de hedonistische slaapwandelaars” onverstoord voortkabbelt – zonder enig besef van “de nieuwe grote oorlog in Europa”. (Oekraïne)

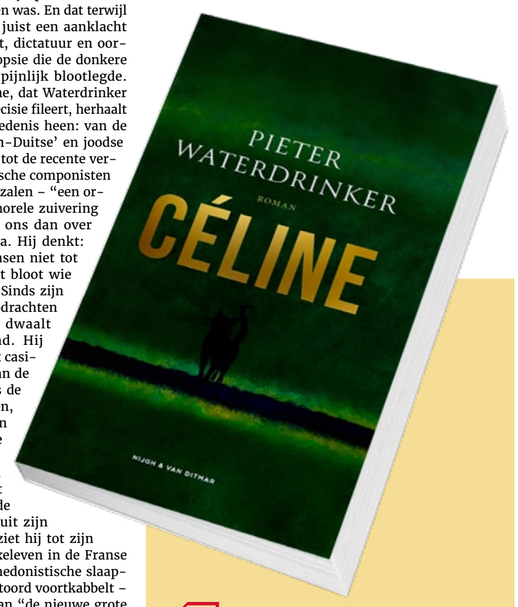

BOEKRECENSIE

Céline
Auteur: Pieter Waterdrinker
Uitgeverij: Nijgh & Van Ditmar
Verschijningsdatum: 15 mei 2025
Aantal pagina’s: 424
Prijs: €27,99 (hardcover), €15,99 (e-book)

Waterdrinkers literaire stijl is ronduit pessimistisch van toon, schuurt en snijdt: grotesk, sardonisch, vol weemoed. Zijn hoofdpersonages zijn niet langer in staat te koersen op hun morele kompas omdat de naald ervan compleet is dolgedraaid. En dat zegt veel, heel veel over de mentaliteit van onze tijdsgeest.

Waterdrinker die 25 jaar als correspondent in Rusland woonde en het land van binnenuit kent, hekelt het gebrek aan historisch besef bij opiniemakers die Rusland uitsluitend als ‘het kwaad’ portretteren, zonder oog te hebben voor de bredere context: de vernedering na de val van de Sovjet-Unie, de chaos van de jaren ’90, de wrok over de Navo-uitbreiding en de westerse expansiedrift. Volgens Waterdrinker maakt die context het Russische optreden niet goed – maar wel begrijpelijker. Dat is een broodnodige nuance in het eenzijdige debat in de mainstream media van vandaag.

Waterdrinker stelt dat het Westen de oorlog gebruikt om hun morele superioriteit te etaleren: “Zie ons eens aan de goede kant van de geschiedenis staan”. Ondertussen worden complexe realiteiten, zoals de corruptie binnen Oekraïne of het falende sanctiebeleid, volgens hem doelbewust uit het discours gefilterd. Deze westerse zelfgenoegzaamheid, deze politieke hypocrisie waarbij we selectief blind zijn voor de complexiteit van het conflict, wordt in Céline belichaamd door Sjors van Kampen – een Nederlandse inlichtingenofficier die Tolja veroordeelt vanwege zijn Russische connecties, terwijl hijzelf onder het mom van nationale veiligheid morele grenzen overschrijdt die hij bij anderen verafschuwt.

Waar de westerse oorlogshitsers dromen van glorieuze overwinningen, voorziet Waterdrinker een “lelijk soort vrede” zonder winnaars – “een generatief trauma dat zijn weerslag op vele generaties na ons zal hebben”. In zekere zin wijst hij naar een diepe waarheid die we liever negeren: dat onze westerse afschuw van Poetins imperialisme niet zonder zelfonderzoek kan – waarin we onze eigen neigingen eerlijk onder ogen moeten komen.

Céline is geen troostrijk verhaal, maar een meedogenloze röntgenfoto van onze tijd: van een beschaving in morele vrije val. Dit meesterwerk is een literaire granaatinslag die onze vooroordelen versplintert – een requiem voor wie verdwaalt tussen grenzen, idealen en ideologieën – en daar niets van zichzelf heel houdt. ■

WOUTER MEIJS

Banden vol met wind

Wat was je weer gemeen vandaag. Het heeft zoveel met me gedaan dat ik in dit stukje wil proberen om mijn gram te halen. Ik had het gemakkelijk over allerlei andere narigheid kunnen hebben: de prostaat van de Biden-kloon, het missen van Ajax' beoogde landstitel of het Mexicaanse schip dat tegen een brug voer en daarmee de implosie van het oude financiële systeem symboliseert. De Amerikaanse arend die crasht tegen de weg naar het kapitalistische Babylon. Ik kom daarop heus nog terug. Wat vandaag de grootste impact op mij had, was de wind.

Terschelling scoort hoog qua koelte-ongelijkheid, soms is het in het voorjaar 10 graden kouder dan op het vaste land.

Het leek zo'n mooie dag te zijn. In het dorp was het rustig onbewolkt lenteweer, lekker voor op het terras, bijna zomers. Eenmaal op de fiets buiten het dorp stak een nare kille Scandinavische bries op. Hoe harder ik ging, hoe aangrijpender het effect. Alsof iets parasiteerde op mijn activiteit, pas werkelijk in actie kwam steeds als ik de eerste stap zette, of trap gaf. Steeds uitlokken, klapjes in mijn gezicht. Maar terugslaan bleek onmogelijk, heb ik wel geprobeerd. Zijwind is ook tegenwind, omdat het geraakte oppervlak, de zijkant van de fiets veel groter is dan het frontale oppervlak. Ga je hard genoeg dan wordt meewind zelfs tegenwind.

Kon ik vandaag gewoon te weinig hebben? Ik ben in ieder geval niet alleen. Door te veel wind moest bijvoorbeeld het NK Tegenwindfietsen worden afgeblazen, konden paasvuren en windmolens niet functioneren. Ik raakte ook oververhit. Een vreemde combinatie van lijfswarmte door zon en innerlijke woede, terwijl gelaat en benen danig afgekoeld werden door de windchill. En besluit je minder hard te rijden en te vechten.. dan zit je er langer in!

Ik moest denken aan een groep profrenners die na de oorlog besloot alleen maar wind mee te trainen, om snelheid in de benen te krijgen. Ze sliepen onderweg in hooischuren, weken bleven ze weg van huis. Dat vind ik mooi. Mensen die verlangen dat het ze alleen maar voor de wind gaat. Nooit meer tegenslag, slecht nieuws, een asielzoekerscentrum in de buurt of te dure boodschappen manifesteren. Voor elke mogelijke ziekte een pil of injectie. Maar als je deze krant leest, weet je dat het leven zo niet in elkaar zit. Daarom accepteerde ik deze bittere pil. Bovendien had ik vanaf het verste punt rugwind als beloning.

Steeds uitlokken, klapjes in mijn gezicht. Maar terugslaan bleek onmogelijk, heb ik wel geprobeerd.

Hoe kouder de wind, hoe dichter de luchtmoleculen op elkaar zitten. Die botsen vervelend tegen je op. Je moet dus meer door een stroperige muur heen trappen dan bij warme wind. Plus, je spieren doen het minder goed.

Ik ben ervan overtuigd dat wind naast een temperatuur en kracht ook een bepaalde empathie heeft. Of juist mist. Graden Celsius is zo'n eendimensionaal begrip, het heeft een persoonlijkheid die vandaag iets bij me kwam halen. Een energiezuiger die de hele middag aan mijn kop bleef zeiken.

Ik had twee hoofddeksels bij me om mijn kostbaarste bezit, mijn kale denkhoofd, te kunnen beschermen. Een muts voor de ijzige wind tegen en petje voor de rugwind. Wat een verschil, rillen en zweten. Zij die zich het beste kunnen aanpassen, zullen overleven. Ik ben een flexkracht.

Want hoe sterk is de eenzame fietser die kromgebogen over z'n stuur tegen de wind, zichzelf een weg baant? Hoe zelfbewust de PSV-speler die voor de ogen van het publiek de wedstrijd wint, zich kampioen waant? Hoe lacht vergenoegd de zakenman (Trump), die zonder mededogen een concurrent verslagen vindt, zelf haast failliet gaat?

Maar liever dat nog, dan een bord voor z'n kop van een zakenman. Want de oorlogseconomie, daar worden we alleen maar slechter van.

Mocht ik nog eens naar het front moeten fietsen om te sneuvelen voor Haagse weffers, ja leuk! Maar staat er hoofdzakelijk wind tegen? Nee, bedankt. ■

De Andere Tafel, video's voor verdieping van het nieuws

Wekelijks maakt De Andere Krant in samenwerking met Café Weltschmerz een uitzending waarin een thema uit de krant verder wordt uitgediept. Pieter Stuurman is de vaste presentator. Met zijn gasten bespreekt hij de actualiteit en hoe deze in een grotere agenda past. Alle oude afleveringen zijn te zien op het Youtubekanaal van Café Weltschmerz. Sinds enkele maanden verschijnen deze video's ook wekelijks op de website van De Andere Krant.

▸ Bekijk de afleveringen op: deanderekrant.nl/videos

VERBINDERS

AANGEBODEN

533. Leven in harmonie met jezelf en de natuur. Resoneert dat bij jou? Boek de holistische cursus Natural Alignment op een magnifieke plek in Frankrijk. In de natuur afstemmen op jezelf en de natuur. Meer info op hetnatuurlijkelevenspad.nu

GEZOCHT

534. Gevraagd voor de keuken van De Andere Krant: hoge goed werkende koelkast met 2 of 3 vrieslades aan de onderkant, bij voorkeur "no frost". Mail naar info@deanderekrant.nl

▸ **Lezers van De Andere Krant kunnen voor €10 een verbinder plaatsen. Meld je verbinder aan via deanderekrant.nl/verbinders**

CROWDFUNDING

NIEUWE BOEK 'RED DE DEMOCRATIE!'

Wat staat er op het spel?

In Roemenië broeit het. Onder druk van internationale spanningen en geopolitieke belangen — van de oorlog in Oekraïne tot Navo-invloed — wordt de stem van het volk steeds vaker overstemd. De controversiële afwijzing van presidentskandidaat Calin Georgescu door het Constitutionele Hof spreekt boekdelen: democratie wijkt voor technocratie.

Het boek van Sid Lukkassen, vertaald door dr. Razvan Hoinaru, legt dit proces haarfijn bloot.

Een diepgravende analyse van vrijheid, globalisme en democratische uitholling — speciaal voor het Roemeense publiek. Een unieke samenwerking tussen twee denkers die het debat in Europa opnieuw willen aanwakkeren. Door het debat in meerdere EU-landen te voeren, is meer druk mogelijk op de EU.

Laat een krachtig tegengeluid weerklinken vanuit Roemenië — mét uw hulp.

▸ voordekunst.nl/projecten/19177-sids-roemeense-boek

ENGELSE VERTALING VAN DE 'WUHAN TRILOGIE'

De Wuhan Trilogie van Jan Bonte kwam in september 2024 uit. Centraal staat de vraag wat de herkomst van sars-cov-2 is. Er is wereldwijd geen tweede werk dat zo gedetailleerd is en dat op zoveel bronnen is gebaseerd. Inmiddels hebben 1500 exemplaren hun weg gevonden naar de Nederlandse lezers. Om ook anderstalige geïnteresseerden het verhaal te kunnen vertellen, is een crowdfunding opgezet voor een Engelse vertaling. Daarvoor is € 50.000 nodig. Inmiddels is daarvan ruim een derde verzameld en aan de vertaling van Deel 1 wordt gewerkt. De hoop is ook vertaling van Deel 2 en Deel 3 te realiseren. Daarbij vragen we uw hulp.

▸ gofundme.com/f/engelse-vertaling-wuhan-trilogie